

Գերմանական օդակազմերու դերը

Անրկայ պատերազմին մէջ

Revue des Questions de Defense Nationale իր վերջին թիւին մէջ կը հրատարակէ ռուսական օդակազմերու մը, որ յարձակող ցոյց տալ ինչ բան տորքը դեր կատարեցին գերմանական օդակազմերը...

Այդ դերը Լեհաստան կատարեց լիովին: Անշուշտ կը սպասուէր որ զինքն իր անկողնէն կը դիմանայ, եւ եւ թէ չուտ ինչպէս պատահող այն չէ...

Տակաւին ձեռքի տակ չունին պաշտօնական տեղեկութիւնները մասնաւորապէս ռուսական օդակազմերու գերմանական օդակազմերու դերը...

Սեպտեմբեր 1ին, լոյսը ծագած, ճակատը, գերմանական օդակազմերը, մտադրութեամբ հարձակուիլ կայաններէն ներքէն, որ համարձակուած էին նա...

Այս յարձակողական կատարուեալ ցաւ հետեւեալ կողմերով: Զեռարտի օդակազմը մը կը թռչէր կ'երթար մինչեւ այն վայրը, որ պիտի ունէր ռաբոտնիկները: Այս օդակազմին վերջը ճամբայ կ'ըլլէր օդակազմային տորքի մը, որ կը բարդանար 9 ուս...

Այս յարձակողական կատարուեալ ցաւ հետեւեալ կողմերով: Զեռարտի օդակազմը մը կը թռչէր կ'երթար մինչեւ այն վայրը, որ պիտի ունէր ռաբոտնիկները: Այս օդակազմին վերջը ճամբայ կ'ըլլէր օդակազմային տորքի մը...

Օսար կանաւորներու կացութիւնը

« Փարի - Սուա » կը գրէ թէ օսար կամաւորները 90 առ հարիւր պատասխանած են իրենց ուղղուած հրահրներուն: Իւրաքանչիւր կամաւորի կը յանձնուի թուղթ մը, «Մտայ 2», որ կը հաստատէ ծառայութեան վաւերականութիւնը: Անոնք որ այնքան կը նկատուին բժշկական զննութեամբ, այս թուղթով կրնան ապացուցանել իրենց ուղղամտութիւնը: Միւսներուն համար, բուն կամաւորները, այս թուղթը եթէ զիրենք միեւնոյն գծին վրայ չի գծեր իսկական զինուորական հետ, գտնէ կ'ապահովէ կայտար տետրակ ունեցողներու կամ առժամանակ զորաթողակներու վիճակը մը: Արքային անոնք զորակոչին պիտի սպասեն, առանց որ եւ չեն զինուորական կրկնուի: Յաջորդաբար զորակոչի ենթարկուածներ կան, բայց քիչ մը կը խնային տարեցներուն, ինչպէս եւ անոնց որ սահմանակից այլ չէրք երկիրներու քաղաքացիներ են: Ծառտերը այլեւս վախ չունին իրենց իրաւական կացութեան մասին:

Անոնք որ իրենց միտքը կը փոխեն, կը զրկուին «մտայ 2»էն: Կատարուած զննութեանց համաձայն, դուրս մնացած 10 առ հարիւր ընդհանրապէս կը բարդանայ հիւանդներէ եւ բացակայներէ: Այս վերջիններուն երկրորդ հրահրը մը պիտի ուղղուի եւ անոնք որ չեն պատասխաներ, ստուտ մը իրենց զինացը կը գտնեն պահուստի վրայ: Ստուգուելու համար իր վիճակը: Հիւանդները եւ առժամանակ յետաձգուածները կը պահեն իրենց «մտայ 2»ը, միւսները կը զրկուին այս թուղթէն: Երկրայացողներէն շատեր երբեմն կը մերժեն իրենց սահմանուած պարտականութիւնը: Անոնք ալ կը զրկուին թանկագին վկայականէն: Անոնք երկրորդ եւ վերջին պատահութեան մը կը տրուի: Եթէ այս անգամ ալ մերժեն, այն առին իրենց զրկուած ցար պէտք է նային, իրենց կանգնածները:

2.— Խորտակեցին ռազմական օդակազմերը եւ թիւումներն հարգողականութեան միջոցները:

3.— Հարուածեցին ու խուճապի մատնեցին նահանջող բանակը: 4.— Առաջորդեցին մեքենաչարտ բանակը զէպի երկրէն ներս, կապ հաստատեցին դրոճ տուող մեքենաչարտ բանակին ու թիւումներն միջին: 5.— Ուժակոծեցին քաղաքները կազմալուծելով պետական մեքենան եւ խորտակելով բնակչութեան բարոյական կորույթը:

Վերջապէս գերմանական օդակազմերը, յարձակուիլ երբեմն գետնաթիւ (vol rasant), երբեմն 5000 մետր բարձրութեան վրայ, ոչ միայն արգելք հանդիսացան զորաւորին լրանալուն, այլեւ զինուորական գործողութեանց բնական ընթացքին: Քաղաքային հրամանատարութեան աստիճանական յարձակումներէն ու կայտար բանակին հետ, քանդեցին օդակազմերու ճանապարհները, որոնց տեղը ճարտարապետները, որոնք տեղը ճարտարապետները, որոնք տեղը ճարտարապետները, որոնք տեղը ճարտարապետները...

Միւսները ալ զարմացած էին, իւրաքանչիւրը 10-15 մինչեւ 500 քիլոգրամ անոնք որ պայթեցան, մասնաւորապէս բար 250 եւ 500 քիլոնոց ուսները, խոշոր փոսեր կը բանային ձառքարաձեւ, բացուածքն արմատաւոր 15-20 մետր: Այս ուսները կրնան կործանել նախ չէնք մը: Անոնց վրէժնքը մեծ անբար արքան մեծ է, որքան կարծի է հողը:

Միւսները ալ զարմացած էին, իւրաքանչիւրը 10-15 մինչեւ 500 քիլոգրամ անոնք որ պայթեցան, մասնաւորապէս բար 250 եւ 500 քիլոնոց ուսները, խոշոր փոսեր կը բանային ձառքարաձեւ, բացուածքն արմատաւոր 15-20 մետր: Այս ուսները կրնան կործանել նախ չէնք մը: Անոնց վրէժնքը մեծ անբար արքան մեծ է, որքան կարծի է հողը:

Այս յարձակողական կատարուեալ ցաւ հետեւեալ կողմերով: Զեռարտի օդակազմը մը կը թռչէր կ'երթար մինչեւ այն վայրը, որ պիտի ունէր ռաբոտնիկները: Այս օդակազմին վերջը ճամբայ կ'ըլլէր օդակազմային տորքի մը, որ կը բարդանար 9 ուս...

Այս յարձակողական կատարուեալ ցաւ հետեւեալ կողմերով: Զեռարտի օդակազմը մը կը թռչէր կ'երթար մինչեւ այն վայրը, որ պիտի ունէր ռաբոտնիկները: Այս օդակազմին վերջը ճամբայ կ'ըլլէր օդակազմային տորքի մը...

Թուրքիոյ Ազգ. պաշտպանութեան օրէնքը

Ինչպէս հարգուած էինք, Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը ազգ. տնտեսութեան պաշտպանութեան օրէնք մը ընդհանրեց, պատրաստ գտնուելու համար ամէն պատահականութեան հանդէպ: Այս օրէնքը վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւններն քաւ, իրեն պատասխան կարգ մը հարցումներու: « Գիտէ՞ք որ եթէ աշխարհի կացութիւնը եւ պատերազմի ու տնտեսական կացութիւնը չպարտադրէին, հարկ պիտի չմտայ այս օրէնքին: Հետեւաբար այս օրէնքն ընդունուելէն ետք, իսկոյն անոր գործադրութիւնը բնական կը գտնուի: Արտաքին, տնտեսական հաստատութեանց երկրին մէջ յառաջ բերած արձագանքները եւ մասնաւորաբար շահադիտութեան դէմ պայքարի պէտքերը ազգային կը հանդիսանան այս օրէնքին ամբողջական գործադրութեան: Նախ զանազան հարցերը ուղղութեան առնելով եւ անոնց իրարու հետ ունեցած կապը աչքի առնելու ունենալով կատարութեան կողմէ պատրաստուի ծրարի մը սահմանին մէջ է որ օրէնքին գործադրութեան պիտի անցնին: Մեզի համար պարտականութիւն մըն է ուղղուիլ ըլլալ որ հարկեանկեցները կարելի եղանակի չափ չնորոգել իրենց բնական կանգնած մէջ: Մեր կատարութեանը շնորհ պիտի ընէ որ զորքի տէր հարկեանկեցները կարելի եղանակով չափ սահմանափակուած չտեսնեն իրենց բնական կանգնածը ու շահերը: Երբ համարուին որ մասնաւոր ձեռնարկները շահագրգռող որոշումները տարէ առաջ յարմար պիտի ըլլայ գործի շնորհներուն կարծիքները առնել, առ այս ոչ մէկ վարձուած ցոյց պիտի չտանք: Մեծ դործ, պարիկ դործ խնդիրը առարկայ չեն: Խնդիրը առ է որ գործի շնորհակի տեսակետով, եթէ համարուի որ անոնց զարգացումները առնել մեզի օգտակար պիտի ըլլայ, բնա...

Ինչպէս հարգուած էինք, Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը ազգ. տնտեսութեան պաշտպանութեան օրէնք մը ընդհանրեց, պատրաստ գտնուելու համար ամէն պատահականութեան հանդէպ: Այս օրէնքը վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւններն քաւ, իրեն պատասխան կարգ մը հարցումներու: « Գիտէ՞ք որ եթէ աշխարհի կացութիւնը եւ պատերազմի ու տնտեսական կացութիւնը չպարտադրէին, հարկ պիտի չմտայ այս օրէնքին: Հետեւաբար այս օրէնքն ընդունուելէն ետք, իսկոյն անոր գործադրութիւնը բնական կը գտնուի: Արտաքին, տնտեսական հաստատութեանց երկրին մէջ յառաջ բերած արձագանքները եւ մասնաւորաբար շահադիտութեան դէմ պայքարի պէտքերը ազգային կը հանդիսանան այս օրէնքին ամբողջական գործադրութեան: Նախ զանազան հարցերը ուղղութեան առնելով եւ անոնց իրարու հետ ունեցած կապը աչքի առնելու ունենալով կատարութեան կողմէ պատրաստուի ծրարի մը սահմանին մէջ է որ օրէնքին գործադրութեան պիտի անցնին: Մեզի համար պարտականութիւն մըն է ուղղուիլ ըլլալ որ հարկեանկեցները կարելի եղանակի չափ չնորոգել իրենց բնական կանգնած մէջ: Մեր կատարութեանը շնորհ պիտի ընէ որ զորքի տէր հարկեանկեցները կարելի եղանակով չափ սահմանափակուած չտեսնեն իրենց բնական կանգնածը ու շահերը: Երբ համարուին որ մասնաւոր ձեռնարկները շահագրգռող որոշումները տարէ առաջ յարմար պիտի ըլլայ գործի շնորհներուն կարծիքները առնել, առ այս ոչ մէկ վարձուած ցոյց պիտի չտանք: Մեծ դործ, պարիկ դործ խնդիրը առարկայ չեն: Խնդիրը առ է որ գործի շնորհակի տեսակետով, եթէ համարուի որ անոնց զարգացումները առնել մեզի օգտակար պիտի ըլլայ, բնա...

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գիտեր

Այստայն կը գրեն Որոճ. Հայաստանի (11 Յունուար) — Վերջերս կատարուեցաւ Միւսխանա զիւղին մօտ շինուած երկրորդ ելեկտրակայանին բացումը: Այս կայանը ունի 75 ձիու ուժ եւ լոյս կուտայ Ուլաշիկ, Կարակոյա եւ Խոտորուր զիւղերուն: Երկրային էլեկտրակայանը կը գտնուի լոյս տալու համար թաքարուի համալրական զիւղախոտով ստեղծուած մէջ աշխատողներու քանակարձեցումով: Մինչեւ դարուն «ըն» կ'երկրակայան լայտերը» կը ստանան նաեւ Միւսխանա եւ Կարակոյա զիւղերը:

ԾՆԱՆՈՒՑՆԵՐ

«Որոճ. Հայաստան» կը գրէ (10 Յունուար) — Անցեալ տարի ցանուած էր 3,350 հեկտար ծխախոտ, այս տարի պիտի ցանուի 5 հարզ հեկտար: Ծխախոտի մշակութեամբ զբաղող 18 ղըխաւոր շրջաններուն վրայ այս տարի պիտի ստանան 4 հարզ շրջաններ: Միւսներ, նոր Բայազետը, Թայիւր, Ապարան եւ: Յանքը ապահովելու համար՝ ներկայիս կը պատրաստուին սածիլաւորներ, ցնցուղներ, մամուլներ: ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՈՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

«Որոճ. Հայաստան» մէջ կը կարդանք (6 Յունուար) — Լէնինականի անասնաբուժարանին նախկին վարիչ Մաշտոյցի Նահապետի պետեան, որ կոմունիստ կուսակցու թիւեղնի վտարուած էր 1929ին՝ այն ամբաստանութեամբ թէ Կարակոյա կանոններու բանակին մէջ կուտած է ընդհանրական դէմ, եւ ազգայնական տրամադրութիւններ ունեցած՝ բայց թէ խոտորուած, վրէժխնդրուած էր: 1936ին նամակ կը դրէ պատական մարմինին՝ զբարարելով իր նախկին 21 պաշտօնակիցներուն մասին: Քննութիւն կը կատարուի եւ 10 հոգի կը հետաքուցուի իրենց աշխատանքին, 3 հոգի կը բանտարկուի իրենց «հակախոտորակական»:

Գերագոյն Դատարանի զբեկական գործերու յանձնաժողովը, նախագահութեամբ Բայրամովի, անցեալ Գեղարտի սիկորը դարձեալ քննչանց այս հարցը եւ հաստատեց որ Նահապետեանի լրատուութիւնը հիմնուած է կատարուած է միայն վրէժխնդրութեան վրայ: Վերջերս կատարուեցաւ Միւսխանա զիւղին մօտ շինուած երկրորդ ելեկտրակայանին բացումը: Այս կայանը ունի 75 ձիու ուժ եւ լոյս կուտայ Ուլաշիկ, Կարակոյա եւ Խոտորուր զիւղերուն: Երկրային էլեկտրակայանը կը գտնուի լոյս տալու համար թաքարուի համալրական զիւղախոտով ստեղծուած մէջ աշխատողներու քանակարձեցումով: Մինչեւ դարուն «ըն» կ'երկրակայան լայտերը» կը ստանան նաեւ Միւսխանա եւ Կարակոյա զիւղերը:

Թիւրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը ազգ. տնտեսութեան պաշտպանութեան օրէնք մը ընդհանրեց, պատրաստ գտնուելու համար ամէն պատահականութեան հանդէպ: Այս օրէնքը վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւններն քաւ, իրեն պատասխան կարգ մը հարցումներու: « Գիտէ՞ք որ եթէ աշխարհի կացութիւնը եւ պատերազմի ու տնտեսական կացութիւնը չպարտադրէին, հարկ պիտի չմտայ այս օրէնքին: Հետեւաբար այս օրէնքն ընդունուելէն ետք, իսկոյն անոր գործադրութիւնը բնական կը գտնուի: Արտաքին, տնտեսական հաստատութեանց երկրին մէջ յառաջ բերած արձագանքները եւ մասնաւորաբար շահադիտութեան դէմ պայքարի պէտքերը ազգային կը հանդիսանան այս օրէնքին ամբողջական գործադրութեան: Նախ զանազան հարցերը ուղղութեան առնելով եւ անոնց իրարու հետ ունեցած կապը աչքի առնելու ունենալով կատարութեան կողմէ պատրաստուի ծրարի մը սահմանին մէջ է որ օրէնքին գործադրութեան պիտի անցնին: Մեզի համար պարտականութիւն մըն է ուղղուիլ ըլլալ որ հարկեանկեցները կարելի եղանակի չափ չնորոգել իրենց բնական կանգնած մէջ: Մեր կատարութեանը շնորհ պիտի ընէ որ զորքի տէր հարկեանկեցները կարելի եղանակով չափ սահմանափակուած չտեսնեն իրենց բնական կանգնածը ու շահերը: Երբ համարուին որ մասնաւոր ձեռնարկները շահագրգռող որոշումները տարէ առաջ յարմար պիտի ըլլայ գործի շնորհներուն կարծիքները առնել, առ այս ոչ մէկ վարձուած ցոյց պիտի չտանք: Մեծ դործ, պարիկ դործ խնդիրը առարկայ չեն: Խնդիրը առ է որ գործի շնորհակի տեսակետով, եթէ համարուի որ անոնց զարգացումները առնել մեզի օգտակար պիտի ըլլայ, բնա...

Թիւրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը ազգ. տնտեսութեան պաշտպանութեան օրէնք մը ընդհանրեց, պատրաստ գտնուելու համար ամէն պատահականութեան հանդէպ: Այս օրէնքը վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւններն քաւ, իրեն պատասխան կարգ մը հարցումներու: « Գիտէ՞ք որ եթէ աշխարհի կացութիւնը եւ պատերազմի ու տնտեսական կացութիւնը չպարտադրէին, հարկ պիտի չմտայ այս օրէնքին: Հետեւաբար այս օրէնքն ընդունուելէն ետք, իսկոյն անոր գործադրութիւնը բնական կը գտնուի: Արտաքին, տնտեսական հաստատութեանց երկրին մէջ յառաջ բերած արձագանքները եւ մասնաւորաբար շահադիտութեան դէմ պայքարի պէտքերը ազգային կը հանդիսանան այս օրէնքին ամբողջական գործադրութեան: Նախ զանազան հարցերը ուղղութեան առնելով եւ անոնց իրարու հետ ունեցած կապը աչքի առնելու ունենալով կատարութեան կողմէ պատրաստուի ծրարի մը սահմանին մէջ է որ օրէնքին գործադրութեան պիտի անցնին: Մեզի համար պարտականութիւն մըն է ուղղուիլ ըլլալ որ հարկեանկեցները կարելի եղանակի չափ չնորոգել իրենց բնական կանգնած մէջ: Մեր կատարութեանը շնորհ պիտի ընէ որ զորքի տէր հարկեանկեցները կարելի եղանակով չափ սահմանափակուած չտեսնեն իրենց բնական կանգնածը ու շահերը: Երբ համարուին որ մասնաւոր ձեռնարկները շահագրգռող որոշումները տարէ առաջ յարմար պիտի ըլլայ գործի շնորհներուն կարծիքները առնել, առ այս ոչ մէկ վարձուած ցոյց պիտի չտանք: Մեծ դործ, պարիկ դործ խնդիրը առարկայ չեն: Խնդիրը առ է որ գործի շնորհակի տեսակետով, եթէ համարուի որ անոնց զարգացումները առնել մեզի օգտակար պիտի ըլլայ, բնա...

Թիւրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը ազգ. տնտեսութեան պաշտպանութեան օրէնք մը ընդհանրեց, պատրաստ գտնուելու համար ամէն պատահականութեան հանդէպ: Այս օրէնքը վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւններն քաւ, իրեն պատասխան կարգ մը հարցումներու: « Գիտէ՞ք որ եթէ աշխարհի կացութիւնը եւ պատերազմի ու տնտեսական կացութիւնը չպարտադրէին, հարկ պիտի չմտայ այս օրէնքին: Հետեւաբար այս օրէնքն ընդունուելէն ետք, իսկոյն անոր գործադրութիւնը բնական կը գտնուի: Արտաքին, տնտեսական հաստատութեանց երկրին մէջ յառաջ բերած արձագանքները եւ մասնաւորաբար շահադիտութեան դէմ պայքարի պէտքերը ազգային կը հանդիսանան այս օրէնքին ամբողջական գործադրութեան: Նախ զանազան հարցերը ուղղութեան առնելով եւ անոնց իրարու հետ ունեցած կապը աչքի առնելու ունենալով կատարութեան կողմէ պատրաստուի ծրարի մը սահմանին մէջ է որ օրէնքին գործադրութեան պիտի անցնին: Մեզի համար պարտականութիւն մըն է ուղղուիլ ըլլալ որ հարկեանկեցները կարելի եղանակի չափ չնորոգել իրենց բնական կանգնած մէջ: Մեր կատարութեանը շնորհ պիտի ընէ որ զորքի տէր հարկեանկեցները կարելի եղանակով չափ սահմանափակուած չտեսնեն իրենց բնական կանգնածը ու շահերը: Երբ համարուին որ մասնաւոր ձեռնարկները շահագրգռող որոշումները տարէ առաջ յարմար պիտի ըլլայ գործի շնորհներուն կարծիքները առնել, առ այս ոչ մէկ վարձուած ցոյց պիտի չտանք: Մեծ դործ, պարիկ դործ խնդիրը առարկայ չեն: Խնդիրը առ է որ գործի շնորհակի տեսակետով, եթէ համարուի որ անոնց զարգացումները առնել մեզի օգտակար պիտի ըլլայ, բնա...

Թիւրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը ազգ. տնտեսութեան պաշտպանութեան օրէնք մը ընդհանրեց, պատրաստ գտնուելու համար ամէն պատահականութեան հանդէպ: Այս օրէնքը վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւններն քաւ, իրեն պատասխան կարգ մը հարցումներու: « Գիտէ՞ք որ եթէ աշխարհի կացութիւնը եւ պատերազմի ու տնտեսական կացութիւնը չպարտադրէին, հարկ պիտի չմտայ այս օրէնքին: Հետեւաբար այս օրէնքն ընդունուելէն ետք, իսկոյն անոր գործադրութիւնը բնական կը գտնուի: Արտաքին, տնտեսական հաստատութեանց երկրին մէջ յառաջ բերած արձագանքները եւ մասնաւորաբար շահադիտութեան դէմ պայքարի պէտքերը ազգային կը հանդիսանան այս օրէնքին ամբողջական գործադրութեան: Նախ զանազան հարցերը ուղղութեան առնելով եւ անոնց իրարու հետ ունեցած կապը աչքի առնելու ունենալով կատարութեան կողմէ պատրաստուի ծրարի մը սահմանին մէջ է որ օրէնքին գործադրութեան պիտի անցնին: Մեզի համար պարտականութիւն մըն է ուղղուիլ ըլլալ որ հարկեանկեցները կարելի եղանակի չափ չնորոգել իրենց բնական կանգնած մէջ: Մեր կատարութեանը շնորհ պիտի ընէ որ զորքի տէր հարկեանկեցները կարելի եղանակով չափ սահմանափակուած չտեսնեն իրենց բնական կանգնածը ու շահերը: Երբ համարուին որ մասնաւոր ձեռնարկները շահագրգռող որոշումները տարէ առաջ յարմար պիտի ըլլայ գործի շնորհներուն կարծիքները առնել, առ այս ոչ մէկ վարձուած ցոյց պիտի չտանք: Մեծ դործ, պարիկ դործ խնդիրը առարկայ չեն: Խնդիրը առ է որ գործի շնորհակի տեսակետով, եթէ համարուի որ անոնց զարգացումները առնել մեզի օգտակար պիտի ըլլայ, բնա...

Գիտեր

Այստայն կը գրեն Որոճ. Հայաստանի (11 Յունուար) — Վերջերս կատարուեցաւ Միւսխանա զիւղին մօտ շինուած երկրորդ ելեկտրակայանին բացումը: Այս կայանը ունի 75 ձիու ուժ եւ լոյս կուտայ Ուլաշիկ, Կարակոյա եւ Խոտորուր զիւղերուն: Երկրային էլեկտրակայանը կը գտնուի լոյս տալու համար թաքարուի համալրական զիւղախոտով ստեղծուած մէջ աշխատողներու քանակարձեցումով: Մինչեւ դարուն «ըն» կ'երկրակայան լայտերը» կը ստանան նաեւ Միւսխանա եւ Կարակոյա զիւղերը:

ԾՆԱՆՈՒՑՆԵՐ

«Որոճ. Հայաստան» կը գրէ (10 Յունուար) — Անցեալ տարի ցանուած էր 3,350 հեկտար ծխախոտ, այս տարի պիտի ցանուի 5 հարզ հեկտար: Ծխախոտի մշակութեամբ զբաղող 18 ղըխաւոր շրջաններուն վրայ այս տարի պիտի ստանան 4 հարզ շրջաններ: Միւսներ, նոր Բայազետը, Թայիւր, Ապարան եւ: Յանքը ապահովելու համար՝ ներկայիս կը պատրաստուին սածիլաւորներ, ցնցուղներ, մամուլներ: ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՈՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

«Որոճ. Հայաստան» մէջ կը կարդանք (6 Յունուար) — Լէնինականի անասնաբուժարանին նախկին վարիչ Մաշտոյցի Նահապետի պետեան, որ կոմունիստ կուսակցու թիւեղնի վտարուած էր 1929ին՝ այն ամբաստանութեամբ թէ Կարակոյա կանոններու բանակին մէջ կուտած է ընդհանրական դէմ, եւ ազգայնական տրամադրութիւններ ունեցած՝ բայց թէ խոտորուած, վրէժխնդրուած էր: 1936ին նամակ կը դրէ պատական մարմինին՝ զբարարելով իր նախկին 21 պաշտօնակիցներուն մասին: Քննութիւն կը կատարուի եւ 10 հոգի կը հետաքուցուի իրեն

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
10, rue de Valenciennes, Paris (13)

Téléphone : COBELINS 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63 (6/10/10) Métro : TOLBIAC

Abonnement mensuel 150 Francs
Abonnement trimestriel 450 Francs
Abonnement annuel 1500 Francs

Abonnement mensuel 150 Francs
Abonnement trimestriel 450 Francs
Abonnement annuel 1500 Francs

Հ Ա Ռ Ա Ր

3

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

S A M E D I

3 Février

1940

ՅԵ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4263

Խմբագրելի ՀԱՄԱՐԵ ՄԻՍԱԲԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Ի՞նչ լոյս պիտի ծագի Պալլադական ժողովին

Իսպախ կ'ընդդիմանալ

ռուսական յարաբերութեան

Պալլադական խորհրդակցութիւնը առաջին նիստը դուրսարեւոյց երէկ, ուր ընթացքով քննարկուեցին Պալլադական խորհրդակցութեան անդամներու կողմէն իրենց անդամները ընթացքով վրայ: Այս պատճառով բազմաթիւ օտար դիւանագետներ եւ թղթակիցներ դաջած են Եւրոպայի մայրաքաղաքը:

Ժողովին կը մասնակցին Եւրոպայի, Ռուսիոյ, Յունաստանի եւ Թուրքիոյ արտաքին նախարարները, բազմաթիւ խորհրդակցութեան մասնակցներով: Չորս ալ անդամ են Պալլադական Միութեան, բայց պատերազմը լայն ճեղքեր բացած է անոնց տեսակետներուն միջեւ: Այսպէս, Թուրքիա ամէն բանէ առաջ կ'ուզէ պալլադական աւելի լայն ճակատ մը կազմել, մէջն անունով Պալլադական եւ Հունգարիան: Բայց այս երկու երկիրները կը նախընտրեն չէզոք մնալ, որովհետեւ Հողային պահանջներ ունին մասնաւորապէս Ռուսիայից: Գաղտնիքները եւ Գերմանիա լարուած ուղարկութեամբ կը հետեւին անցուցարձին, իսկ Իտալիա բացօթեայ կը հասկնայ թէ պիտի չհանդուրձէ որ խախտեն ճարտարապետական Եւրոպայի հաստատութիւնը: Թիւրքիոյ արտաքին նախարարը, Սարաջօղլու, Պալլադական խորհրդակցութեան մասնակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

Սարաջօղլու Պալլադական խորհրդակցութեան մասին իրենց խոսքով արտահայտուեցին մը ունեցաւ: Պալլադական վարչապետին հետ: Մինչեւ Պալլադական խորհրդակցութեան Միջազգային, Յունաստանի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարն է: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային Սարաջօղլուի եւ Պալլադական վարչապետին տեսակետները: Թուրքիա նախարարին նպատակն էր վերջին փորձ մը կատարել, որպէսզի Պալլադական ալ միասնաբար պալլադական ճակատին, կամ զոնէ զործանել տեսնուակն զետեղ վրայ: Տեսակետները տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կայարանին մէջ, ուր կատարուեցին կանգ առաւ 40 վայրէջանքներ:

ԱՐԵՎՍՏԱՆ ԶԱՅԱՏ

ՀՐԶԻԳ ՌՈՒՄԲԵՐ ԱՆԳՂ. ՆԱԻԵՐՈՒ ԴԷՄ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական ղեկոյցները հրատարակուեցան (155րդ օր) — Զեկայց թիւ 301, փետրուար 1, առաւօտ — Ոչ մէկ զէպօ: Զեկայց թիւ 302, իրիկուն — Օրը հանդարտ անցաւ ընդհանուր ճակատին վրայ: Հրաձգութիւն ղեկնափոխ զիբրեթէ, երկու կողմէն ալ, Հոնոնի վրայ:

*** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ երկու չէզոք նաւեր պայթելով ընդմեջ անցան առջի օր: Մարզկային կորուստ՝ 15 հոգի: Նաւերէն մէկը նորվեգական է, 1650 թոն, որ խրեցաւ Սկոտլանդ ջուրերուն մէջ, երբ Բրաւնտա կ'երթար: Տասնութ հաւաստիները փրկուեցան: Միւր ղանիական չորեքսու մըն է, 2121 թոն, որ ահա՛նք մը գարնուելով ընկղմեցաւ Անգլիա դաջած ատեն: Նաւատիր ներքէն ութը փրկուեցան, 15ը կորուցան:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, հրձիգ ուժերը եւ «Տարիւրաւոր» նետուր նմանող բան մը արձակուեցան անգլիական ձկնորսանաւի մը դէմ, գերմանական ջրօդանաւերու կողմէ, հրեհ հարուածներով: Յունական չորեքսու մը, «Էլլի»-ը, 2000 թոն, խրեցաւ անգլիական ջուրերուն մէջ, բեկորներու կամ ժայռի մը գարնուելով: Գաղտնիքու նաւատիրները փրկուեցան: Գարձեալ անգլիական աղբիւրէ կը հարգուին թէ հրձիգ ուժեր անգործածելի դարձուցին 4364 թոնոց բրիտանական նաւի մը միջինները, գերմանական օդանաւի մը կողմէ: Արձակուած ուժերէն սպաննուեցաւ չորեքսու թնդանութեամբ: Նաւը ընկղմեցաւ, եւ 11 նաւատիրներու դիակները դտնուեցան ջուրերուն մէջ:

*** Փարիզի ամերիկեան դեսպանը Ուաշինգթոն հրաւիրուեցաւ, տեղի-կուրիները հարգուելու համար Եւրոպայի կացութեան մասին: Բազմաթիւ շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծային այս իրողութեան, մասնաւորապէս որ միեւնոյն ատեն Ուաշինգթոն կը գտնուի Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանին: Փարիզի դեսպանը մասնաւոր յայտարարութեամբ մը հաստատեց թէ Ուաշինգթոն հրաւիրուած է: Գեսպանը պիտի մեկնի այսօր, օդանաւով, եւ պիտի վերադառնայ խորհրդակցութեան անմիջապէս վերջը:

*** Նախարարական խորհուրդը նիստ դուրսարեւոյց պատերազմական նախարարութեան մէջ, լսելու համար Պ. Տալապիէի ղեկուցումը դիւանագիտական եւ ղեկնորսական կացութեան մասին:

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԶԱՅԱՏ

Ֆինանսական պահանջներու քննարկում

Ֆինանսաւոր խորհրդարանին յետագոյն անգլիական, նախագահ Բալլիոն մը խոսքով, ուսուական արշաւանը կողջ «բարբարոսական» եւ անիմաստ յարձակում մը, որ պատճառ կը դառնայ անմիջ քաղաքացիներու կորուստին: Այս պատճառով, մենք պարտաւոր ենք քննարկելու պատճառը հաշտութեան մը համար:

Նախագահը զովից ֆինանսաւոր ժողովուրդին միտքները եւ քաջութիւնը, շնորհակալութիւն յայտնեց Արդար Պաշտպանութեան եւ բոլոր այն ազգերուն որ կ'օգնեն, բայց չեղտեց թէ անհրաժեշտ է նոր օգնութիւններ հասցնել: Մասնաւորապէս զովից չուէտացի կամուտները, որոնք ֆինանսաւոր հասած են կարգ մը պատրաստ:

Ֆինանսական ամէնէն կարեւոր ճակատին հրամանատարն ալ յայտարարեց թէ պէտք ունին ոչ միայն ղեկնական եւ նիւթական օգնութեան, այլեւ դիւրսօրի, յարգութեամբ պիտի լսուին համար պատերազմը:

*** Ֆինանսական վերջին ղեկնարկին համաձայն, Ֆին զորքը առջի օր առաջին անգամ հանդիպեցաւ ուսուական լուսակն զորքին, որ եկած էր Սիւպերիային, եւ յաջողեցաւ հա մղել զայն: Երկու հարիւր Ռուսեր սպաննուեցան, նոյնքան վերաւորուեցան եւ շատեր ալ զեղի բռնուեցան: Կարմիր զօրք մասը, որ կը բաղկանայ 600 հոգիէ, յարձակեցաւ երեք տարբեր կէտերու վրայ, հիւսիսային կեդրոնական ճակատին վրայ: Ռուսերը կորսնցուցին նաեւ իրենց հրատարակը: Նոյն աղբիւրին համաձայն, սրբուած է Սիպերիային փոխադրուած դասակազմներու վառ մը:

*** «Տէլի Մէյը» կը գրէ թէ Սիպերիայ լրջօրէն կը կասկածի իր հրամանատարներուն հաւատարմութեան, եւ չի հաւատար անոնց տեղեկագիրներուն: Իսկ «Փառի Սուսոն» կը պատմէ թէ մարաշիտ Վորշիլով ճակատ երթալիս եւ վերադառնալէ վերջ, երբ ղեկուցում կուտար Սիպերիայ, այս վերջինը յանկարծ խօսակցութեան նիւթը փոխելով, հարցումներ ուղղեց Կովկասի մասին, ուր կ'ընեն թէ Չեկան այժմ զբաղած է կասկածիները եւ անբաղձիները ցուցակագրելով:

— Անշուշտ Սիպերիա խորապէս աղքատ է Մոսկուայի Արեւելքի մէջ պահակազօրքերուն զբաղումէն: Միւս կողմէ ռուսիկական բազմաթիւ տեղեկագիրները կը յայտնեն թէ կասկած եւ մեղսակցութիւններ երեւան հանուած են Միլերիականի աւազանը գաղթած Չեքոսլովակներուն եւ Բազուի ու հարեան շրջաններու իրենց ընտանիքներուն միջեւ:

Հանայնաւոր Լեւիայացուցիչներու սնկումը

Երեսի. ժողովի առաջին օրուան նիստին մէջ, նախագահ կարգաց վարչապետին մէջ նամակը, որ կը խնդրէր որոշում տալ համայնաւոր ներկայացուցիչներու պաշտօնակազմութեան մասին: Այս առթիւ կը յիշէր թէ եօթը համայնաւոր երեսիներու ղուրս կը մնան այս արձագանքութեան, հրատարակաւ խոսքով իրենց կարգը Պ. Միլադայիին հետ:

Տասնութէ կ'ուզին յանձնագրով մը պիտի կազմուի, այս խնդրը քննելու եւ վերջնական որոշում տալու համար, չորեքշաբթի օր: Նոյն օրը Երեսի կայանի նախագահն ալ կարգաց Պ. Տալապիէի

ԱՎԱՏԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	ՏԱՐԵՆԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԵՄԱՍԿՐՈՒԹՅԱՆ
Փրանսա եւ Գաղութները	150 Փրանք 75 Փրանք 40 Փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 Փրանք 140 Փրանք
Ռուսի եւ Երկրները	215 Փրանք 110 Փրանք

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԺԵ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4264

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՒ ԻՍՈՒՐ

ԱԶԳՈՎ ԻՆ ԴՐՈՇԻ ՏԱԿ

Բացատրություններ, «ազգովին», դրեթե բուն բանն է, եթե նկատի առնենք մեր պատերազմը :

Արդարև, փոխարենական բացատրությունները սահմանը չունենի «ազգովին»-ը, քանի որ պարտաւորելը զինուորական կամ աշխատանքի ենթակայ են 20 — 48 տարեկանները, համաձայն չարք մը հրամանագրերին :

Արձանագրությունները շատոց կատարուած էին Ալեքի նահանգին մէջ եւ այլուր, 20 օրուան պայմանաւորով : Ուրիշ նահանգներ ալ նոր սկսած են :

Իսկ յաջորդ գործողութիւնը, բժշկական ընտելութիւն, արդէն սկսած է «հարուածային կարգով», ինչպէս հարողեցին մեր թղթակիցները, այս շարժումն ընթացին, եւ ինչպէս կը հաստատէ, այսօր, Մարտի 11-ի մեր թղթակիցը, կը բնութագրեն շարժումը : Ալեքի և Ուսուլի նահանգներ մէջ ալ ձեռնարկած են նոյն գործողութիւնն, որ չի կրնար ուշանալ նաեւ բուն փորձիկան շրջանին, Ալեքի նահանգին մէջ :

Բժշկական ընտելութիւնը վերջը, կը մնայ բուն զորակոչը, որ անշուշտ պիտի կատարուի աստիճանաբար, համաձայն տարիքի եւ զօրութեան, — 20-ի 35, 35-ի 40, 40-48-ի է, կարելի չէ որոշ բան ըսել այս մասին ընթացիկները կրնան կանչուել նաեւ խառն, ինչպէս կը լինէր : զօրաշարժին առնել : Մասնաւոր սր, 20-35-ի անհատները շատերը զօրով տակ են արդէն :

Ուրեմն, կը գտնուինք անսովոր կացութեան մը արևել, որ ամէն բանէ առաջ լրջութիւնն եւ համբերութիւնն կը պահանջէ : Երբ ամբողջ երկիրը պատերազմի բռնուած է, յարկով իր բոլոր ուժերը, որ եւ է բարեհաստութիւն չի կրնար փրկել մեզ անողոր իրականութիւնէն :

Կը մնայ կացութիւնը դիմադրելու այնպէս ինչպէս որ է, եւ կարելի փորձել, անոր հետեւանքները մեղմացնելու համար :

Ամէն անգամ որ զօրազուստ մը կը կանչուի, մնացողները ոչ թէ պիտի շուարին, այլ պէտք է գոտեմտուին, բացիք զոգելու համար : Եւ այսպէս ամէն ամիս, պարբերաբար, — ամէն անգամ որ կը կանչուի յաջորդ զօրազուստը :

Ուրիշ ելք չունինք, իսկ հարաւանքն ու մեկուսացումը ոչ միայն մեր տունը կը բանդեն, այլեւ բարոյական կը միասնեցնուին, երկրասարք ըլլան թէ տարեց :

Իսկ նաք եւ յարաւանքն հոգեւոր այս բոլոր թեթեւացնելու, մնացեալը կանգուն պահելու համար, աւելի քան երբեք ժամանակն է կազմելու կեդրոնական իշխանութիւն մը :

Ո՞վ պիտի քակէ բարբ հոգեւոր այս հանգոյցը, եթէ մնանք այսպէս անձար եւ անտէր :

ԲԱՐԻԻՂ ԵՒ ԱՐԻՆ

Բանդիտներ միշտ կ'որոնան թէ Հայաստան երեսի վրայ մնացած է, չարաչար տուժած է, քարկուի հանքեր չունենալով : (Ո՞վ ստուգեց...) :

Բայց աւելի՞ բարխաւոր են անոնք որ իրենց քարկուի հորերով կը պարծենան :

Ահաւասիկ Ռուսներն : Չորս կողմէն իր վրայ թափած են, քարկու պահանջելով : Մասնաւորապէս Գեղարքունիք միշտ կը բազմապատկէ իր պահանջները, — աւելի քան երկու միլիոն թոն, այս տարի : Իր դիմակիցը, Իտալիա, թէեւ ոչ — պատերազմիկ, նոյնպէս կը պահանջէ անուշադն մէկ միլիոն թոնի բարձրացնել իր բաժինը, անբաւական դրոշմով 650.000 թոնը : Իսկ Գաղարքունիքները, որոնք հարուստ հանքեր եւ աղբիւրներ ունին ուրիշ երկրներու մէջ, նոյնպէս արթնուած կը հսկեն, որպէսզի զերմանական աւարը չվնասէ իրենց շահերուն :

Եւ Պուրթիէի կառավարութիւնը դուրսը քարին կը դարձնէ, զոհանջելու համար այս հակամարտ շահերը : Ուրիշ խօսքով, կը ճգնի պահպանել իր չէ-զօրութիւնը եւ ինքնպահութիւնը :

Չէ՞ որ, ըստ իրական ստիպումներէն, քարկուի պայքարը ի վերջոյ կը յանդի պատերազմի :

Միջազգային քաղաքականութեան մէջ, քարկուը աւելի ծանր կը կը զան արեւել :

Այսպէս վերջացաւ նախորդ պատերազմը : Այլ ելքին յանդիլու ակտուանքները կը ցուցնէ նաեւ ներկայ պատերազմը, տարածուելով զէպի Արեւելը :

Կը թուի թէ Անգլիոյ վարչապետն ալ փորձապէս ըմբռնած է այս անողոր իրականութիւնը, երբ, իր բոլոր ճառերուն մէջ, միշտ կը յիշէ թէ կարելի պիտի փորձեն պատերազմի վերջը, աւելարկան փոխանակութիւնները զիւրացնելու, ստուեական հաւասարակշռութիւնը վերահաստատելու, բոլորին բարեբախտութիւնը ապահովելու համար :

Ուրեմն, վրայ այն աղբիւրն, որ քարկու եւ նախանիթ չունին, եւ կամ չափէն աւելի ունին :

Մնացեալ բոլոր ինչիւրները կապուած են այս հարցին :

Այս, փոքրիկ գրքերու ազատութիւն, անկախութիւն, հասարակութիւն, ինքնորոշման իրաւունք — պայմանաւոր որ կամ քարկու ունենա, եւ կամ դիմադրելու քարկուներու վրայ :

Այլ պարտազային ալ, պարտաւոր եւ զոհանջելու բոլոր ջոկերը : Այսպէս քարկուի տեղ քու կամ ուրիշներու արեւին է որ պիտի հասի, չուրի պէս, — աւելի թեթեւ քան դիմացի աղբիւրն ջուրը : —

20-48 տարեկաններու բժշկական ֆիլոսոփիան Մարտի 11-ի մէջ

Մարտի 11-ի մեր թղթակիցը կը գրէ փետրուար 1 թուականով : —

Մինչեւ 48 տարեկան բազմաթիւ Հայեր քանի մը օրէ ի վեր կ'ոչնչանան կը ստանան, բժշկական ընտելութիւն համար : Այսօրուան — 1 փետրուար — եւ վաղուան համար կը զննուի ստացողներու թիւը 500-էն աւելի է :

Այսօր մինչեւ կէս օր, 250 հոգի ընտելութիւն անցան արդէն : Գրեթէ բոլորն ալ զինուորական ծառայութեան ընդունակ նկատուած են :

Կարտանէն 80 հոգի, էքզէն եւ շրջանի բազմաթիւ Հայեր եկած են ընտելութիւն անցնելու : Մեր հայրենակիցներու բարոյական կորույթ բարձր է, սակայն մեծաքանակ մասը բազմապէս ընտանիքի հայեր ըլլալով, կը ճնշուին վաղուան անստուգանքներէն :

Գործողութեանց փութացում գիւտարներու նպաստակութեան համար

Անցեալ օր հարցողած էինք թէ Հայ եւ ռուս զինուորներն ալ նոյն դիւրութիւնները պիտի վայելին ինչ որ սահմանաւոր երկրներու կամաւորները, հպատակութեան գործողութեանց համար :

Մեր այս տեղեկութիւնը կը հաստատուի պաշտօնագրէ : Պ. Քաոն, Ազգա-ժողովին Գաղթականներու Վերադարձութեան ներկայացուցիչը Փրանսայի մէջ, իր կարգին դիմում կատարած ըլլալով այս հարցի մասին, հետեւեալ պատասխանը ստացած է արտաքին նախարարութեան վարչական գործերու տեսուչ Պ. Thiery-է հարցողած Պ. Ա. Խատիսեանի (19 յունուար) :

« Բարեհաստատ էիք իմ ուշադրութիւնը հրահրել, որպէսզի դառնա մը պատասխաններ ալ, որոնք իրենց զինուորական պարտաւորութիւնները կը կատարեն, օգտուին հպատակութեան ձեւակերպութեանց փութացման շնորհիւ, ինչպէս հաստատուեցաւ վերջերս դատարանի նախարարին կողմէ, սահմանաւոր երկրներու օտարականներուն համար, բայց Գեղարքունիքին :

« Պատիւ ունիմ հարցողելու թէ իրբեւ հետեւանք արտաքին գործերու նախարարութեան միջամտութեան, համախորհուրդ դատարանի նախարարութեան հետ, Ազգ. պաշտպանութեան եւ պատերազմական նախարարութիւնը արդ իմաստով հրահանգներ չըրկած է ձեռնաս իշխանութեանց : Հետեւաբար, այսօրուան հպատակութեան ձեւակերպութեանց փութացումը պիտի գործադրուի այն երկրասարքներուն համար որ ու եւ է հպատակութեան չունին եւ այժմ որչէր տակ են, իրբեւ նորակող զինուոր կամ կամաւոր, առանց անոնց համար նկատի առնելու Փրանսայի սահմանաւոր ընտելներ ըլլալու պարտաւորութիւնը : »

ՍՄԻ. — Այս առթիւ, իրբեւ ընդհանուր յանձնարարութիւնն եւ պատասխան մեզի եղած հարցումներու, անգամ մը եւս կը յիշեցնենք : —

1. — Անոնք որ նախապէս դիմում կատարած են իրբեւ զինուոր եւ պատասխան չեն ստացած, կրնան դիմել շ. շ. Գաղթ. Օֆիսը, 71 Ave. Kléber, հարցողելով անուն — մականուն, զինուորական շրջանը, լինելագրքին թուականը եւ : :

2. — Անոնք որ բանակին մէջ կը գտնուին եւ տակաւին դիմում չեն կատարած, պէտք է աղբիւրները մը պատրաստեն, ուղղուած՝ դատարանի նախարարին, եւ յանձնեն իրենց անձնական հրամանատարին, որպէսզի զրկէ առ որ անկ է, նուիրապետական կարգով :

ՊԱՆԿԱՆՆԵՐ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՅՈՒՄԸ

Հաւատեալ յայտարարութիւններ

Պալքանեան խորհրդաժողովին առաջին նիստը վերջացաւ «կատարեալ համեմատութեամբ եւ համամտութեամբ», ինչպէս կը յայտարարէ պաշտօնական զեկուցումը : Յունուարի վարչապետը, Պ. Մեթաքսաս եւս յայտարարեց թէ «առաջին սեզոնը մը որ Պալքանեան խորհրդաժողովի մը մէջ այսպիսի միասնակցութիւն կը հաստատուի սկզբին իսկ» :

ժողովը դարձեալ ըլլալով, երբ վերջանայ այսօր, կիրակի, պաշտօնական զեկուցումը անշուշտ պարտապէս պիտի հաստատէ չորս երկիրներու կատարեալ համամտութիւնը : Բայց եւ այնպէս, այնքան հակամարտ հոսանքներ կան որ, մեծ ճիւղեր պիտի փորձուին, նախատեսուած ներքաշնակութիւնը հաստատելու համար : Պալքանեան իրական կացութիւնը կախում պիտի ունենայ այն քաղաքականութեան որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր պետութիւն, խորհրդաժողովին վերջը :

Բոլոր տեղեկութիւններն ալ կը հաստատեն թէ Թուրքիա կը ջանայ պալքանեան ամուր ճակատ մը կազմել, որպէսզի կարենան ի հարկին դիմանալ Գեղարքունիքի ճնշումին : Երկուստեայն ուղղով կատարեալ չէ գոտեմտութիւն պահել, չուրի միասնայ աղբիւր ճակատի մը : Բայց երկու պետութիւններն ալ ջանապէս կը բազման իրենց հետ ունենալ Պուլկարիան, եւ կը կարծուի թէ պիտի ճնշեն Ռուսներոյ վրայ, որպէսզի կարգադրէ իր վէճը այլ երկրին հետ, («Նիւ Եորք Զէքըլ», գրքերուն) : Պուլկարիա եւ Հունուարիա տակաւին վերապահ են, թէ եւ կը ստիպուին խոստացած է գործակցել, հակառակ իր հողային պահանջներուն : Իսկ Ռուսներն միշտ կը մնայ անհաշտ՝ հողային զիջումներու մասին : Իրազեկներ կը հաւատան թէ վճարուած պիտի մեթէ, եթէ առաջարկեն Պուլկարիոյ ձգել հարաւային Տոպուսան : Գաղթի Իտալիոյ աղբիւրներն, խորհրդաժողովի շրջանակներուն մէջ կը հաստատեն թէ սիրով պիտի ընդունին որ եւ է արտաքին աշխատութիւն, պայմանաւոր համար : Երկուստեայն միջնորդը դեր պիտի կատարէ, եթէ վէճ ծագի արտաքին նախարարներուն միջեւ :

Խորհրդաժողովը բացուած ատեն, Թուրքիոյ արտաքին նախարարը, Սաբաօղլու, ջնքնապէս զննատելով Պուլկարիոյ ընթացքը, ըսաւ թէ Պ. Քէօ-սէիլանով վճարուած յայտարարած է իրեն. — « Գուլկարիա որ եւ է պարտազայի մէջ պիտի չօղտուի այս կամ այն ազգին կրկին դիմադրութիւններէն » :

Ինչպէս կը հաւատան տեղական թերթերու թղթակիցները, չորս արտաքին նախարարները կատարեալպէս համաձայն են ամենաուրջ փորձեր կատարելու, որպէսզի յարմարագոյն բանաւեւը դնուին, կարելի եղածին չափ մերձեցնու հաստատելու համար պալքանեան եւ դաւուրեան պետութեանց միջեւ, պայմանաւ որ այլ մերձեցումը չպարտադրէ այնպիսի զոհողութիւններ որ կրնան տկարացնել բուն Պալքանեան Միութիւնը :

*** Անպարտի պաշտօնական օրկանը, «Նուրա», շեշտելով պալքանեան խորհրդաժողովին բացառիկ արժէքը, կը գրէ. — « Ճանաչելու ամուսն մէջ երեք փոթորիկներ անցան Պալքանեան ժողովը, — իտալական փոթորիկ, զերմանական փոթորիկ, խորհրդային փոթորիկ, եւ ահա նորին կը գտնուին զերմանական վերահաս փոթորիկի մը առջեւ : Թերթը իրականացնելով, դիմելու կուտայ թէ թէ եւ պալքանեան ազգերը շատ անգամ խօսած են սերտ գործակցութեան մը մասին, բայց չեն յաջողած արհաբար ձեռք առնել անհրաժեշտ միջոցներ, եւ Գեղարքունի իր կեցածը կ'ընէ, զանոնք այլ կացութեան մէջ պահելու համար :

(Հարեալ շարունակութիւնը կարդալ Բ. Էջ)

Մի խառնէք մեզ ան վայրի, արջի ցեղերին, — Մեր երկիրը աւերուած, բայց սուրբ է եւ երբ :

Որպէս լինի մեր պայծառ տեսիլ հազար ճիւղ, — Այնպէս նոր չեն մեզ համար դառն ու դառնութիւն :

Բարեբախտ է եղի մեր պայծառութիւնը, — Անհետ կորիլ, անցիլ է — չար մշուշի պէս :

Ասորիքն է եղի մեր բռնամիտ — անա՛ր : Գաղտն է տեղը եւ չկայ քար քարի վրայ :

Ամբողջութեամբ մեր հոգին — դարբիլ գաւակ՝ Շատ է տեսիլ մեր սիրտը աւեր ու կրակ :

Շատ է տեսիլ երկիրն իմ ցաւ ու արհաւիրք կայ է այնտեղ ամէն երգ եւ ողբ՝ ամէն գիրք :

Գերաւոր ենք մեզ ո՛չ արտաքին — գերաւոր մի արծիւ, Չարութեամբ դժմ վեհաբար միշտ, վատի դժմ ազնիւ :

Բարբաբար շատ կը ցաւ ու կ'անցնեն անհետ Արքայական խօսքը մեր կը մնայ յաւիտ :

Չի հասկանայ մեր հոգին ե՛ր ծայր, ե՛ր օտար, Տախար է մեր երկիրը, սուրբ է ամէն քար :

Եզիպտական բուրբերը փաշի կը դառնան, Արեւի պէս, երկիր իմ, կը վառուես վառումն :

Որպէս փիւսիկ կրակից կ'իջնա, կ'իջնա նոր գեղեցկութեամբ ու փառքով վատ ու լուսաւոր :

Կանգնիր կայարտ որպէս լոյս լինի մեր կանգուն, Արիացիր, սի՛րտ իմ, ե՛ր հաւատով տոկուն :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

ՍՄԻ. — Ինչպէս հարցողած էինք, Յունուար 9-ին «յուշ երկիր» մը սարքուած էր Երեւանի մէջ, վահան Տէրեանի մահուան քանանակներն առթիւ : « Ս. Հայաստան » (8 Յունուար) Երեւանի դրական թանգարանի անտառի նիւթերէն առնելով, հրատարակած է Տէրեանի երկու քանատետրութիւնները, որոնց մէկն է վերի սքանչելի կտորը :

HARATCH

(Fondé en 1925) - R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ՆՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Téléphone : COBELINS 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵՆԻ ՀԱՄԱՐ՝ MÈTRO : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Ֆրանսա եւ Գաղութները 150 ֆրանք
Անգլիա եւ Իտալիա 265 ֆրանք
Ուրիշ երկրներ 215 ֆրանք

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՅՅԱՄՍԵԱՅ ԵՒ ԱՄՍԵԱՅ
150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
265 ֆրանք 140 ֆրանք
215 ֆրանք 110 ֆրանք

ՉՈՐԻՔՆԵՐԻ

7

ՓԵՏՐՈՒՐ

MERCREDI

7 Février

1940

ՃԵ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4266

ՈՐՈՇԱԿՆԵՐ ԵՒ ՄԱՍԻՆՆԵՐ

ԳԻՆ 50 ՍԱԵԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԻՍՍԷ

ՄԵԱՅ ՄԷԿ ԻՐԱՒՈՒՆՔ. ԱՂՈԹԵԼ

Պիտի ըսէք — Հին Ժամանակն է այսպիսի խնդիրներ զբոսաբերու, երբ Եւրոպայի կէսը բռնկած, միւս կէսն ալ անօրինակ շղատուութեան մը մատնուած է :

... Երկու տարի առաջ մշակուած օրէնք մը կար, որուն համաձայն «Քէք միւլթիլի»-ները (միակ հողատիրութիւն - մատակարար) պիտի նշանակուէին ոչ թուրք համայնքներու աղք. հաստատութեանց համար, ուղղակի կապուած էլիզաբէի տեսութեան :

Այս «Քէք միւլթիլի»-ները պիտի ըլլային միակ մատակարարը այդ հաստատութեանց, — զպարտ, եկեղեցի, հիւանդանոց, դերձակներու, շարժուն եւ անշարժ հարստութեան եւն. : Ստանալով կտրուի թուրք մը՝ այդ հաստատութեանը եկամտակոտնութիւն, անոնք պիտի գործէին իրենց պետական պաշտօնաւորները, առանց որ եւ զպարտականութիւն կամ պատասխանատուութիւն ունենալու բուն համայնքին կամ անոր ներկայացուցիչներուն հանդէպ :

Մէկ խօսքով, անոնք պիտի բռնէին մեր թաղ. խորհուրդներուն, Հողաբարձութեան եւ ուրիշ ազգ. մարմիններու տեղը, մեղմարար հարկերով զանոնք : Օրէնքը թուրք չէր տար որ զոնէ այդ մարմինները ընտրէին պարտադրուած «միւլթիլի»-ներ, իրենց շարժուածք մը իրենց եւ պետութեան մէջէն :

Աւելի քան մէկ տարի առաջ, ազգեր հրատարակուեցան թուրք թերթերու մէջ, որպէսզի թեկնածուներ ներկայանան, առանց ազգի եւ սեռի խտրութեան : Հարիւրներ ներկայանան, ամէնէն հարուստ թաղերուն համար, զորոնք ըլլալով Բերան : Եւ ոտիկանութիւնը ձեռնարկեց մանրակրկիտ քննարկութեան, ամէնէն մտահոգները յանձնարարելու համար : Այսպէս թեկնածուներուն ալ՝ իր կարգին :

Յետոյ երկու ամիս քան շտուկու ալ մասին : Կը կարծուէր թէ օրէնքին դրոշմաւորութիւնը մէկ կողմ դրուած է եթէ ոչ ընդ միւս, զոնէ երկու ամիս չի համար, չլիքաւորելու համար զինպիսի Յունաստանի դերձակներով թերթը :

Բարի լո՛յս բոլոր բարեմիտներուն եւ բանգիտներուն : Ծիւղ այն պահուն երբ Եւրոպան կը դուրսդուր թուրքերէն վրայ, երբ երկրին մէջ համեմատութեան ընդհանուր ցոյց մը կատարուեցաւ երկրաշարժի աղէտին առթիւ եւ առաջին անգամ ոչ-թուրքերը հարգանքի հոսանքներ սօղոսթեան անուկին մէջ, երբ լոյս — Գաղութն ալ Պ. Կիւլթիլիկեան առատաձեռնութեան մրցանիչը կտորեց — ինչպէս կը վկայէր թուրք թերթ մը — ահա կը գործադրուի օրէնքը, առանց որ եւ ի վախկնկապետութեան :

Ոմն Դաւիթ Երմազ (Մալուեան), մէկ օրէն միւսը հանրաձայնօք երեւելի դարձած, իվզափի լիազօրազրէր զբարձր, շունչ կ'առնէ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, կը կանչէ թաղ. խորհուրդը եւ կը յայտարարէ : — Այսուհետեւ ես եմ տէր — տիրականը այս թաղին բոլոր հաստատութեանց, կալուածներուն եւ ուրիշ ամէն բանի : Ե՛րա յանձնեցէք բանալիները, տեսարկները, հաշիւները :

Եւ «Քէք միւլթիլի»-ն իրարու հետեւ, ինքն իր ձեռքով կը կնքէ զբարձրները, տոմարները, զանձնատան դոշմներուն ցանկը պարտեցող տեսարկով, թաղ. խորհուրդի քարտուղարին պահարանը, առձեռն անուկը, բանակալի մոտի պահարանները, զորոցը, Կալուածոցի դրամանակին տոմարներն ու տեսարկները, զբարձրը, Աղքատախնամի եւ Արհեստանոցին զբարձրը, Մատակարարին յարակից վարչական սենեակին եւ դիւանատան դուռները եւն. : Յետոյ կ'անցնի Բանակրկի Ս. Լուսաւորի եւ Ս. Յարութիւն եկեղեցիները, նոյն գործողութիւնները կատարուած համար :

Եւ այսպէս բոլոր թաղերուն մէջ, նոյն մանրակրկիտ խստութեամբ : (Միւլթիլիկեաններուն մէջ կ'ենք ալ կան. — Կէտիկ Փաշա, Մամբիա եւն.) :

Այս օրէնքին շնորհիւ, չորս հողի կրնան փոշիացնել չորս հարիւր տարուան հարստութեան եւ մշակութիւն : Հարթել, սրբել, աղձատել ինչ որ կը մնայ իրենց ազգային յատկանիշ : Ոչ ի՞նչ պարտքներ իրաւունք ունի որ եւ է բան հարցնելու :

Կը մնայ միայն մէկ իրաւունք, — աղօթել : Այն ալ յաճախ թուրքերէն :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿԱՏ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒԴԻՆ

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան (159րդ օր) : Զեկոյց թիւ 309, փետրուար 5, առաւօտ. — Ոչ մէկ զէպք : — Զեկոյց թիւ 310, իրիկուն. — Ոչ մէկ զէպք :

*** Դաշնակիցներու հինգերորդ եւ ամենակարեւոր Գերագոյն խորհուրդը դուժարուեցաւ Փարիզի մէջ, երկուշաբթի օր, քննելու համար զինուորական եւ քաղաքական կացութիւնը, ինչպէս եւ առ հասարակ Եւրոպայի վիճակը : Մասնաւորապէս նկատի առնուեցաւ պարենաւորման խնդիրը եւ, ինչպէս կը հաստատէ պաշտօնական զեկոյցը, կատարեալ համաձայնութիւն դոյացաւ բոլոր կէտերու մասին :

Պատերազմին սկիզբէն ի վեր առաջին անգամ էր որ այսքան բազմաթիւ անձնաւորութիւններ կը մասնակցէին Ժողովին : Անգլիոյ ներկայացուցիչներն էին վարչապետը՝ Չէյմպրլին, արտաքին նախարարը՝ Լորտ Էլիֆթաթ, ծովային նախարարը՝ Չըբիլ, պատերազմական եւ օդանայային նախարարները, արտաքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղարը, անգլիական բանակին սպարապետը՝ Զօր. Ալըքսանտր, ծովային եւ օդանայային հրամանատարները, Փարիզի զեպարներն են : Իսկ Ֆրանսայի կողմէ կը մասնակցէին Պ. Տալաիէի, վարչապետ, նախարար ազգ. պաշտպանութեան եւ արտաքին գործերու, ծովային եւ օդանայային նախարարները, արտաքին նախարարութեան օդանայանքի խորհուրդականը, սպարապետ Կամիլն, նաւային հրամանատարը՝ ծովային Տարլան, օդանայային հրամանատարը՝ Զօր. Վիլիամէն եւն. :

Ինչպէս Ամիլիէի Գերագոյն խորհուրդին ատեն, Ժողովը մասնաւորապէս ծանրացաւ Դաշնակիցներու կատարեալ համաձայնութեան վրայ, ինչ որ կը նշանակէ թէ Ֆրանսա եւ Անգլիա զալիք զէպքերը պիտի դիմաւորեն նոյն վճարանքով եւ ամէն միջոց ձեռք առնուած է, ճակատելու համար որ եւ զպատահականութեան դէմ : Երկու երկիրներու ծովային նախարարներուն ներկայութիւնը կ'ապացուցանէ թէ Գերագոյն խորհուրդը անգլիական կարեւորութիւն կ'ընձայէ նաւային գործերուն, մէջն ըլլալով պաշարի փոխադրուածութիւնը :

Գերագոյն խորհուրդը լիազօրեալ նիստ մը դուժարեց առտուն ժամը 10էն 1 : Երկու սպայակոյտները Ժողովը դուժարեցին ժամը 3ին, նախագահութեամբ Զօր. Կամիլին : Յետոյ խորհուրդը երկրորդ նիստ մը դուժարեց ժամը 6էն 7:30 : Ժողովին վերջը, Պ. Տալաիէի յայտարարեց. — «Կատարեալ ներդաշնակութիւն կը տրեւի : Ամենազեղչեղ զինուորական խորհուրդն էր որուն ներկայ կ'ըլլայի երբեք » :

Այս ստիպելու հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ Անգլիոյ պատերազմները ողջունուեցան Պ. Տալաիէի կողմէ, որ ցաւ յայտնեց թէ վերջերս անցուցած արկածը արդիւն եղաւ Լոնտոն երթալու եւ այնտեղ դուժարելու Գերագոյն խորհուրդը : Պ. Չէյմպրլին Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն համակրանքը յայտնեց Պ. Տալաիէի եւ անոնց զո՞ւնակութիւնը՝ իր առաջ ապագայութեան առթիւ : Ժողովին վերջը սեղան մը սարքուեցաւ արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ :

Յաջորդ Գերագոյն խորհուրդը պիտի դուժարուի Լոնտոնի մէջ, ինչպէս կը զերեն տեղական թերթերը :

*** «Փրէի Փարիզիէն» Լոնտոնէն կ'իմանայ թէ անգլիական մեծ շոքեանա մը «Պիլըրպըրն» (9874 թոն), ընկղմած է Անգլիոյ հարաւային — արեւելեան ջուրերուն մէջ, զերմանական յարձակումի մը հետեւեալով : Մանրամասնութիւններ կը պահանջ :

*** Տեղատարափ անձրեւները կը խանգարեն զինուորական գործողութիւնները : Օդանայանքն ալ մեծ դժուարութիւններ կը կրեն, թռիչքներ կա տարելու համար :

*** Կորուած կը համարուին շուէտական նաւ մը, որ Պոտոյէն ձամբայ կ'ըսէ էր յունուար 17ին եւ նորվեգիական նաւ մը, որմէ լուր չկայ յունուար 20էն ի վեր : Մարդկային զոհերու թիւը կը հաշուեն 44 հոգի :

*** Անգլիական կատարութիւնը որոշեց շոքեպիղը յառաջ տանիլ զէնքեր եւ ուսմամբները արտադրութիւնը, օդանայանքի վերականգնողները : *** Հոլանտայի սպարապետը հրատարակեց, զանազան տարակարծութիւններ ունենալով կատարութեան հետ : Անցեալ շաբթու ալ Պիլիոյ սպայակոյտին նախագահը հրատարակեց էր :

ՃԻՆԱՆՏԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

ՆՈՒՆԻ ԵՐԱՅԻՄՈՒՄ, ԱՌԿԵՆ ԿԱՐՏՆԱԿԻՆ

Ֆինլանտական աղբիւրէ կը հարորդեն թէ խորհրդային զօրքը վերականգնուելու յարձակումը Մանէրսայի դժին դէմ, Սոււմայի մէջ : Հաղթարու կարմիր զինուորները գործածուեցան այս յարձակման ատեն : Ռուսական օդանայանքն ալ մասնակցեցան ճակատամարտին : Լաիտայի լիճին հիւսիսակողմը Ռուսները խորհրդային կողմէ զարնել Մանէրսայի դժին, սակայն ձախողեցան : Ֆինլանտական զօրքը ետ մղեց թշնամին, որ կորսնցուց 500 մեռեալ, եօթը հրատարակեց : Հինգ թնայնօթ, մեծ քանակութեամբ զէնք եւ ուսմաններ, 30 ինքնաշարժ եւն. : Հինգ ռուս օդաչուներ սպաննուեցան երբ կը փորձէին վար ինչ անկարգ զենքերով, Ֆինլանտայի ծոցին մէջ : Ասոնք պայթուցիկներ կը փոխադրէին, սակայն զեղծուեցան համար Մանէրսայի դժին հետեւ :

*** Կարգ մը թերթեր կը զերեն թէ Սթալին հրամայած է վճարական յարձակում մը շահիլ մինչեւ փետրուար 23, որ կարմիր բանակին հաստատման տարեդարձն է : Ուրիշ լուրի մը համաձայն բանակցութիւններ կը կատարուին Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ, աւելի սերտ գործակցութիւն հաստատուելու համար :

*** Ֆինլանտական կատարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որուն համաձայն Ռուսները 6800 ռումբ արձակած են յունուար 28էն փետրուար 3 : Վիպրի մեծ մասով քանդուած է : Փոքր քաղաք մը, Սորթալա, որ 12.000 բնակիչ ունի, 24 ժամ ուժեղորոշուած է հրձիգ եւ պայթուցիկ ռումբերով : Գաղութները երբ շորթորդը քանդուած է :

Ռուսերու գործակցութիւնը

Մօսուր Արեւիկի մէջ

« Թան »-ի Գահիրէի թղթակիցը պարզելով Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ քաղաքական գործունէութիւնը Մոսուր Արեւելքի մէջ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հարորդէ (6 փետրուար) —

Բուլղարիկներուն համար Մոսուր Արեւելքի քաղաքական եւ տնտեսական ստրկացումը միջոց մըն է արեւմտեան Եւրոպան զարնելու կենսական կէտի մը վրայ : Քարեղաբեր դաշտերու եւ Ս. Միտիեան սահմանակից արդաւանդ հողերու մերձաւորութիւնը լուրջ փորձութիւն մը կը կազմէ, մասնաւոր Ֆինլանտայի ձախողանքներէն վերջ :

Ուստի, Գերմանիա ինչպէս Ս. Միտիեանը պատերազմէն առաջ իսկ եւ մասնաւոր քանի մը ամիսէ ի վեր կը ջանան դիւրեւ զբաւել ալ շրջաններուն մէջ : Պերլինի մէջ անթելի կայան մը ամէն օր Արեւելքի վրայ կը թռփէ դաւաճաններ Եւրոպայի Պահարի եւ Շէքիւպ Արաւիկի նպատակաւ եւ վարկարկիչ քարտուղիներ : Վերջերս անթելի վրայ ոմն Մուհամմադ էլ Շիւլիւլի կը փորձէր համոզել իւրազ հաւատացեալները որ օպտուիս պատերազմի առթիւն, սպտոմբուր համար եւրոպական տիրապետութեան դէմ : Միեւնոյն ատեն, զերմանական գործունէութիւնը ի զուր կը ջանար վերականգնել անարկիւնական շարժումը Պաղեստինի մէջ եւ դրամ կը բաժնէր Իրաք ապստամբ կարգ մը ծայրայեղ տարրերու : Պերլին կ'օրոտուէր Իրաքի կ'ընտանական նախարարին սպանութեան պատճառով յուզումէն, յարձակելու համար վարչապետ Եուրի փաշա Մալխի վրայ :

Պորթուգալիս իշխանութիւնն ալ զուղեկաց զործունէութիւն կը ցուցնէր : Պաղեստինի մէջ ընտան էին թուրքները որոնք բաց է ըստ կը փառաբանէին Հիթլերն ու Սթալինը եւ կ'արդարացնէին Ս. Միտիեան կողմէ Լեհաստանի դէմ կատարուած յարձակումը : Դաւաճանքը երբ վեց ամիս բանտարկութեան կը դատապարտէր մէկը որ պահած էր այս թուրքիները, զի տեղի տուաւ թէ զիկատարական կարգուսարքի տակ իր պատիժը մահ էր :

Իրաքի մէջ խորհրդային գործակցութիւնը կը ջանային շահագործել կարգ մը ծայրայեղ Գերմանիոյ խորհուրդը : Ամբողջ զբաղանքութիւն մը տարածուած էր քերական լեզուով, ցեղախումբերու մէջ, փառաբանելու համար ինքնապարտութիւնը որմէ պիտի օգտուէին Կովկասի Գերմանիա : Իրանի մէջ, խորհրդային կատարութիւնը կը ջանար մեղաշորձ ստանալ նոր զժի մը որուն շնորհիւ Ս. Միտիեան երկաթուղիները պիտի երկարէին զէպի Ույն եւ Տիւրան եւ մինչեւ այն միակ անցք որ կը զոտուի հիւսիսային Իրաքի լեռնային սահմանալուծելին մէջ, զէպի Մուսուլի նախագահը : Վերջապէս անգլիական կատարութիւնը իր ստորին մէջ կը խեղդէր համայնապարական դաւաճանութիւն մը Գաղութի մէջ :

Թղթակիցը յետոյ կը պատմէ թէ արեւելեան ազգերը ինչպէս հակազդեցին այս խաղերուն եւ մասնաւորապէս կը յիշէ Իրանի եւ Ֆրանսայի միջեւ հաստատուած սիրայի յարաբերութիւնները, որոնց շնորհիւ Ֆրանսայի փրօֆ. Օպերլան վերադառնալու նշանակուած է թէ հրանի քիմիական համալսարանին :

*** «Թալմա»-ի թղթակիցը նկարագրելով իր ուղեւորութիւնը Կեսարիայէն Անտիոք, կը պատմէ թէ Ատանայի մէջ իմացաւ որ նացիները Հայ մը կը դուրս ծածկէ, իրենց ազգարան (սիլիքը) Պերլինի անթելին թուրքերէն բաժնին : Եւ Ատանայիները կը պարծնան եղբւր, — «Եւ տեսնե՞ք, ոչ մէկ թուրք պիտի հաւանէր ձայնափութիւն յայտարարութիւններ ընել նացիներուն համար, ուստի կէօտէլ Հայ մը ճարք է » :

Այս առատաբեր թուրք թերթ մըն ալ պատմած էր, առանց ազգի անուն յայտնելու, պարզապէս հասկնալով թէ թուրքը դաւաճանութիւն չընէր : Իստակական անթելին (թուրքերէն) մէջ ալ միշտ Հայն է որ կը փնտռեն, հակառակ բոլոր հերքումներուն :

ՎԵՑ ՏԱՐԵԿԱՆԵՆ սկսեալ բոլոր Գերմանները, նոյն իսկ օտար պատանիները յայտնեցան ամիսը երկու կիրակի մարմնակիրութեան վարժութիւններ պիտի ստանան, մարտական խումբերու վարժութեան տակ : Բոլոր պատանիները այս մարտանշաններուն պիտի հետեւին ամբողջ անկարգութեան, մինչեւ ժամը 8 : Առկէ զատ 15 — 18 տարեկան երիտասարդները եւ երիտասարդուհիները պարտաւոր են նախապարտաւորական մարտանշան կատարել օդաչուապետութեան մէջ : Միեւնոյն ատեն պիտի վերականգնուի տարրական կրթութիւնը, մասնաւորապէս ձգտելով փառաբանել հիթլերական կարգուսարքը եւ Հայքի նախորդութիւնը եւ զերման ցեղը հոչակել իրենց զբաղանց բոլոր ցեղերէն :

ՊԵՏԻՌՈՅ ՄԷՋ այս միջոցին շատ կը զբաղին բուլղարիկներու գործունէութեամբ, իրենց տեւական վտանգ մը պետական սպառնալուծութեան դէմ : Ամէն օր խուզարկութիւններ եւ ձեռնարկութիւններ կը կատարուին : Երկու շաբաթ է ի վեր յանախաղէպ են կապիւնիլ թերթերու առժամայ զաբարուցում կամ խախտումը : Ինչպէս զբաժնէր, առաջարկ մը ներկայացուած է երեսու Ժողովին, լուծելու համար համայնապար կուսակցութիւնը : Պերլինի «Արտաք» թերթին կատարած պրոպագանդան երեւան կուզայ որ Մոսկուայի պարտակարգ մեծ գործունէութիւնը կը ցուցնեն Վալտիլոյ շրջանին մէջ, մասնաւորապէս Ֆրանսայի համայնապար կուսակցութեան լուծումէն ի վեր : Գաղտնի հետազոտումները խտացած ըլլալով, բուլղարիկներ ալ այժմ փոխած են իրենց մեթոտները եւ բերանացի քարտուղիները կը կատարեն բանտարկութեան մէջ, լսելու համար զորմէ ինչեղութիւնը հրահանգները : Բուլղարիկները մայրեր կ'ապրեն զինուորներուն եւ նուէրներ կը տանին, որոնք թաթխուած են հակաֆրանսական, հակազիւլիական եւ հակաֆինլանտական թուրքիներու մէջ :

ԻՐԱԿԻՆ զինուորական պատերազմութիւն մը մեկնեցաւ Մ. Նահանգները, ուր պիտի մնայ մէկ տարի, արդի օդանայորդութիւնը ուսումնասիրելու համար : Միեւնոյն ատեն մեծ քանակութեամբ օդանայանք պիտի զնուեն Իրաքի համար :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարգալ Ք. Էջ)

44 հասակավար երեսփոխաններ դաւի սակ

Փարիզի Գ. զինուորական ատենը մօտերս պիտի դառնէ 44 համայնապար երեսփոխաններ, որոնք փորձեր էին վերականգնել կուսակցութիւնը, իրենց բանտարկութեան զեղաբերական խմբակցութիւն : Ասոնց ինչ փայտած են եւ պիտի դառնան իր քաղաքային (ժաբ Տիւրք, Տիւրքիոյ, Մոնմուս, Փէրի, Ռամէթ, Ռիկալ, Թորէզ եւ Թիլիս) : Տեղական թերթերը կը զերեն թէ այս ինչ ամբարտանալները թշնամիին կողմը անցած ըլլալով, նոր քննութիւն մը պիտի կատարուի եւ իրենց դաւաճաններ ենթակայ են մահապատիժի : Միւս ամբարտանալները կրնան դատապարտուիլ մէկէն հինգ տարի բանտարկութեան

Table with subscription rates: ԲԱԺԱՆՈՐԿՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ... 150 Փրանք 75 Փրանք 40 Փր...
Ֆրանսա եւ Գաղութները... 265 Փրանք 140 Փրանք
Անգլիա եւ Իտալիա... 215 Փրանք 110 Փրանք

ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ
8
ՓԵՅՈՒՆԱՐ
JEUDI
8 Février
1940

Լեոն Պրում կը լիստորսակէ Թուրքիան

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿԱՏ

ՄՕՏԱՆՈՐ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՅՈՅՄ ՉԿԱՅ

Իրականացի յիշատիխականներուն վրեժը

Նախորդ վարչապետը երկէ իր հերթական խմբագրականը նուիրած էր Թուրքիոյ փառասիրտութեան, հետեւեալ խորագրին տակ — «Թուրքիոյ քաղաքականութիւնը»։

« Այս բարեբաղնի ղէպը ամէն բանէ առաջ թրքական դիւանադէր = տու թեան գործը կ'երեւայ: Թուրքիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Սարաճօղլու անոր զլխակը ազգակը հանդիսացաւ: Պեղծարար երթալէ առաջ կանգ առնելով Սոփիայի մէջ, ան Պուլկարիոյ մայրաքաղաքին մէջ վերջացուց շատոնց սկսած խոսակցութիւնը եւ կրցաւ անոր օտար երկրակցութիւնը տանել իր պաշտօնակիցներուն: Պեղծարարը մեկնելէ և: Անգարա վերադառնալէ առաջ, ան դարձեալ կանգ առաւ Սոփիայի մէջ, Պեղծարարի խոսակցութիւնները պուլկարական կառավարութեան հարցազրույցի յարմարեալ նպատակով: Այս երթևեկը նշանակալից է ինչի համար: Մեծապէս պիտի ըլլար պարսա կամ զո = փետ, բարեկէ կամ յոսնիլ ընդհին Եւրոպայի զանազան ազգերուն: Բայց եւ այնպէս, անկարելի է չհամարել այն պոլիտատեսութեան, լայնամտութեան եւ քաղաքական անձնաւոր զոր ցոյց կուտան թրքական հանրապետութեան վարիչները հինգ ամիսէ ի վեր: Երբ Հիթլը եւ Սթալին պայթեցուցին պատերազմը, թրքական հանրապետութեան համայնքները արեւմտեան ժողովրդակառուութեան հետ միտնուած էր սկզբունքով, բայց չէր ստորագրուած: Ստորագրութիւնը յետագայում էր մինչև այն երեւակ դաշինքը որուն համար Մեծն Բրիտանիան եւ Ֆրանսա բանակցութիւններ կը կատարէին Ս. Մուսթֆայի հետ: Այս բանակցութեան խորագրը եւ Հիթլը - Սթալինի հետ խորհրդակցութիւնը կրկին, շատ մը պատճառներով, վարանուած ներքին Անգարայի կառավարութեան: Կը յիշուի թէ Մուսթֆայի մէջ շարքիներով Ստրալին եւ իր ընկերները, ինչպէս ամբողջ ժամերով համարուած ճնշուցիկ Սարաճօղլուի փրայ, անոր զիտուն կապակցիցին բոլոր սպանալիքները, շողացուցին բոլոր շացուցիչ խոստումները: Բայց ոչ մէկ բան կրցաւ մեր թուրք բարեկամները չեղցիկէ իրենց բանակապետները, ոչ մէկ բան զանոնք ետ կեցուց իրենց տուած համաձայնութիւնէն, որոնք որովհետեւ բարոյական էր: Եթէ այսօր Պուլկարիոյ անհրաժեշտ հայտնութիւնը Իրանիոյ եւ Յունաստանի հետ — արդէն բաւական յանձնարարութեամբ Եւրոպայի իր հետ — ղէպի բարեբաղնիքով էր զը հանիլ, Եւրոպայի իր հետ, ամենամեծ մտով, թրքական քաղաքականութեան պայտուութեան, լայնամտութեան եւ քաղաքականութեան: Այսպէս թրքական արդեւորութիւնները կ'ըզմէ մէկը այն պատճառներէն որոնց շնորհիւ Պեղծարարի խոսակցութիւնը Վրացաւ զարգանալ թէ մը անողը եւ հանգարտ միտնորութիւնը մէջ շարքիներով: »

« Պեղծարարի ժողովին մէջ իրենց զեռնից իր փոխադարձ վստաստութեան եւ համեմատութեան հանրամանքը պիտի չէ այնքան որքան կրնար, ասանց փոխադարձ օգնութեան փոխադարձութիւնը մեծ անեկու: Այս ալ բան մըն է, եւ մեծ բան է: Միայնակը պիտի չըզմէն ղէպերը, եթէ մարդիկ դիտան օգնել, ինչպէս ասպանցիցի մեր թաղերը բարեկամները: »

ՄԻՒՄ — Փառաքելի էր ոչ Պ. Լեոն Պրումը իր կարծիքը յայտնելու նաեւ Թուրքիոյ ներքին քաղաքականութեան մասին: »

Նորէն գոյցներ Կոլիապի մասին

Համ հասած յուրերու համաձայն, Իրան եւ Աֆղանիստան զինուորական լայն պատրաստութիւններ կը տեսնեն անապարտելով, ինչ որ նշան կը համարուի թէ հաւանական էր գտնել պատերազմի տարածումը Կասպից ծովու հարաւային շրջանին մէջ: Իրանեան եւ Աֆղանեան կառավարութիւնները կը կասկածանքով որ զերմանելու իրենց փոխադարձ գործողութիւն մը կատարուի Պարսից ծոցին եւ Օմանի ծովուն ուղղութիւններ, որ Գերմանները եւ Ռուսները կանոն սպանալ թէ Դանակիցներու դիվերսիոն: Վստակը Արեւելքի մէջ եւ թէ Մեծն Բրիտանիոյ հանրապետութեանց հարկատուի հետ: Կ'ըսուի թէ Իրանի կառավարութիւնը մասնաճանաչելով իր փոխադարձ իր պաշտպանողական միջոցները եւ որոշած է մեծ քանակութեամբ օդանոս ապուրիլ արտասահման: Իսկ Աֆղանիստանի մէջ իրենց թէ մասնակի զորաշարք յայտարարուած է եւ հարգաւոր երկուստեայն կը մտնեն ինքնաշարք ղէպերու գործածութեան: »

Միւս կողմէ, Համի քաղաքական շրջանակները ուղղութեամբ կը հետեւին Դանակիցներու շարժումներուն: Վստակը Արեւելքի մէջ: Այդ շրջանակները յայտնապէս ազդուած են Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ պատրաստութիւններէն: Սուրիոյ եւ Իրանի մէջ իրենց շրջանակներու ուղղութեամբ պատճառ եւ կարեւոր սեպերը ներկայութեանը առ շրջանին մէջ, ուժեր որոնք պարտաւս են ամէն կարգի վերահսկման հանդէպ եւ ի հարկին գործողութեան մը ձեւնարկելու ղէպի հովիւս եւ Գերմանիոյ բարեկէ զլխակը աղբիւրները: (Հալպա): »

ՃԱՓՈՒԱԿԱՆ «Աստաճ Մարտ» շաբաթական խոսակցութեան անթիւ, անդլիական կառավարութիւնը հասցնեցաւ վերադարձնել ձերբակալուած 21 զերման նաւատիւներէն ինը: Ճափոնի արտաքին նախարարը հարգաւորով հանդերձ բանակցութեանց սիրալիք հանգամանքը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը կը պահանջէ վերադարձնելու նաեւ մնացեալ 12 նաւատիւները: Լորտ Հըլիֆարտը ալ հաշտարար յայտարարութիւններ քրաւ: »

ՍԱՐԱՃՕԳԼՈՒ Սոփիա հանդիպելով, կորուստ տեսակցութիւններ ունեցաւ Պուլկարիոյ թաղապետին եւ վարչապետին հետ: Կարգ մը յուրերու համաձայն, Պ. Սարաճօղլուի կըզմի միջնակցութեան շնորհիւ, Ռուսիոյ լայն տարածքի նախարարը պատրաստակամութիւն յայտնած է կարգադրութեան երկուստեայն գտնելու Ռուսիոյ մէջ: Պուլկարիոյ միջև: (Տարբուած ինչի): Թուրք մամուլը միաձայնութեամբ պատրաստակամութիւն կը յայտնէ Պալանեան Նորհարարական արդիւններու մասին, որոնք ի վերջէ հանցին Պալանեան Միութեան ղէպ արքայութեամբ խաղալու: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Պուլկարիա հաւաստիք տուած է թէ չկարգաւորուած մնայ մինչև պատերազմին վերջը: ԻՏԱԼԻԱ բոնակցութիւններ կը վարէ Ռուսիոյ հետ, մեծ քանակութեամբ քարեղ ստանալու համար, աւելի նպատակարար պայմաններով: »

Երկէ հետեւեալ պատճառով զեկոյցները հրատարակուեցան (160թթ. օր): Զեկոյց քի 311, փետրուար 6, առաւօտ — Այ մէկ ղէպ: Զեկոյց քի 312, իրիկուն — Տեղական գործունէութիւն մեր պահակախումբերու Մարի արեւմտեան շրջանին մէջ: »

« Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը յայտարարութիւն մը ուղղելով իր նախարարութեան երկուստեայն զննութեան անթիւ, դիտել կուտայ թէ յոյս չկայ որ մտաւոր հարցումներ կ'ըզմէ իրենց: Ելմտական յանձնարարութիւն անդամներէն մէկն ալ յայտարարեց: »

« Ներկայ ձգտումը կը վստահները կրնան շարունակուիլ անորոշ ժամանակաշրջանի մը համար: Չնայ կրնար ստուգապէս ըսել թէ ինչ ընթացք պիտի ստանայ երկուստեայն պատերազմը: Եւ կը կարծեմ թէ մինչև որ աշխարհը թէ մը աւելի հաստատուն վիճակ ստանայ և կարգ մը երկիրներ կարճ կապին իրենց փառասիրտութիւնները, քաղաքական թէ հողային, լայն պիտի ըլլայ շատ մտնէ հետեւի այդ գործունէութեանց: »

Ուրիշ ժողովական մըն ալ, որ պրպատմանը կատարած էր քաղաքական շրջանակներու մէջ, ըսաւ թէ Գերմանիա կը ներդրուի մասնաւորապէս կրկնակի պակասէ եւ ի կրնար դիմանալ երկուստեայն պատերազմի մը: Իր կարծիքով, Զիլիքիտի ղիծը շատ վար կը մնայ Մափիոյի դիմէն: »

« Ինչպէս հարցադրած էինք իրէկ, անդլիական (քանապական) մեծ նաւ մը, «Պիլլըրըրն» (9874 թն), ընկղմած է Իրանիոյ հարաւային շրջաններուն մէջ, թորփիլիտար ըլլալով զերմանական սուզանի մը կողմէ: Ուրիշ նաւեր օդնութեան հանելով յաջողեցան արտաքին 77 նաւատիւները, բացի մէկէն: Այս նաւը շինուած էր 1928ին եւ Բանտոյի ամէնէն սրբնաց փոխադրանակներէն մէկն էր, օծուած արդիական կառարկադրութիւններով: »

Նոյն օրը իրեցաւ անդլիական ակաւաճաւար նաւ մը, «Սֆինքս», կըր նաւահանիտ կ'առաջնորդուի նաւաճիլով, զերմանական օդանաւերու կողմէ դարձուել վերջ: Նաւապետը եւ չորս նաւահան սպաննուեցան յարձակման ատեն, 49 հողի խեղդուեցան, 54 հողի փրկուեցան: »

Դարձեալ նոյն օրը զանիական փոքր նաւ մը վստացաւ Սիլոտիոյ արեւելեան շրջաններուն մէջ: Երկու նաւատիւներ ինչիկին մէջ մնացած ըլլալով ողջ ողջ արեցան: »

Փետրուար 5ին վերջացող շարժումն ընթացին ընկղմած են ութ անգլիական նաւեր, համարումար 25.089 թն տարրութեամբ եւ վեց ալ չէզոք նաւեր, համարումար 17.546 թն: Անգլիական զեկոյցը կ'ըզմէ չհակառակ այս կորուստներուն, Դանակիցները ամէն շարժում 20.000 թն տարրութեամբ անուստեայն նաւ կ'աւելցնեն, նորեր շինելով կամ զերմանական նաւեր պրակելով: »

« Անգլիոյ մէջ միւս պարենատու պիտի հաստատուի մարտ 11էն սկսեալ: Մարդ զլուս շարքով պիտի տրուի մէկ շիլին եւ վեց փէնի արժէքով միւս: Վեց տարեկանին վար աղաքը պիտի ստանան կէս: »

ՖԻՆԱՆՏԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

Ռուսներու նոր յարձակումը 100 օդանաւերով

Ռուսները իրենց ամէնէն ուժեղ յարձակումը կատարեցին Մանիլհայմի դիմ ղէպ, Սոււմայի մէջ, բայց նորէն ետ մղուեցան, ինչպէս կը հաստատուի ֆինլանդական զեկոյցը: Յարձակումը աննախընթաց էր թէ համարուով եւ թէ պատասխանութեամբ: Կորուստներն ալ շատ ծանր եղան: Դատելով պատրաստութեանց տարրութիւնէն եւ յաջողութեան յարձակումներու աստիճանութեանց, կը թուէր թէ Ռուսները վճարական փորձ մը կատարեն, խորտակելու համար Ֆինլանդիոյ պաշտպանողական ղիծը, որ անթիւստեայն կը մնայ մինչև այսօր: Մասնազէտներու կարծիքով, շատ վստայաւոր, կորուստներ եւ երկարատեւ գործ է ձեղքել Մանիլհայմի դիմը, նկատի առնելով անոր խորութիւնը: »

Կարգ մը գրոյցներու համաձայն, մարտախաղ վորոշելով անձամբ կը վարէ Մանիլհայմի դիմ յարձակումը: Կորուստները կը շարունակուին կատակայի լիճին շուրջը: Ֆինլանդական զեկոյցը կ'ըզմէ թէ ուսական 18րդ զորաբաժնի երկուստեայն բաժնուած է: Մանիլհայմի ղէպ կատարուած նոր յարձակումին մասնակցած են աւելի քան 100 հրատաններ, որոնց 22ը Ֆինլանդիոյ ձեռքը անցած են: Ռուսները հինգ անգամ յարձակած են միայն մէկ ղիծի վրայ, միւս ետ մղուելով: »

Նորհարարին օդանաւերը կը շարունակեն կրակ տեղալ Ֆինլանդիոյ վրայ, ինչպէս եւ զինուորներ իջնելու անկարելիներով: Այս զինուորները ուսականէ ցուպուր ունին եւ յամայն ֆինլանդական համազգեստ կը դրժածեն, չիտիցներու համար թշնամի: Կարծիք օդանաւ մը կրակ տեղալով ընկղմեց լուկական նաւ մը, Ալանտ կղզիներուն բացերը: »

« Տեղական թերթերը կը զրկեն թէ բանակցութիւններ կը կատարուին Պերլինի մէջ, մասնակցութեամբ Մուսկուտի եւ Հէլսինկիի գերման ղեկավարներուն, միջին համար մը գտնելու եւ հարցութեան զոյցներու համար Ս. Միութեան եւ Ֆինլանդիոյ միջև: Իրենց թէ Գերմանիա պիտի միջնորդէ, ղեկավար կ'ըզմէ համար, եւ իրեն հարցութեան պայման պիտի առաջարկուի հանրապետական կառարկի Ֆինլանդիոյ մէջ, ինչպէս եւ Ռուսիոյ ձեղ կարգ մը ծովային եւ օդանաւային խորհրդներ: Պերլինի քաղաքական շրջանակներուն մէջ վճարակէս կը հերքեն այդ յուրերը: »

Դարձեալ տեղական թերթերու հրատարակած յուրերուն համաձայն, խոսակցութիւններ ծագած եւ զեղակահարութիւններ կատարուած են Լէյնի - կրատի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, կառարկութեան արտաքին արտուած են, ուսական լիք տալիս պատերազմի մէջ, կառարկութեան արտաքին վերադարձը կը հասնին Ֆինլանդիոյ: Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, ուսական կորուստները 100.000էն աւելի են: »

ՉՈՒՅՑԻՐԻՈՑ ոստիկանութիւնը օտարուէ մը ձերբակալեց, իրեն մեղաւոր ղեղ. Ֆոնտալայի լրտեսական ցանցին: Ձերբակալուեցան նաեւ Չուիցերիլայի մը եւ Գերմանուէի մը, նոյն ամբաստանութեամբ: »

Երկէ Պերլինի մէջ պիտի կախուէին երկու իրանացի անարեւելիներ, որոնք ասիէ առջ ռուսները նետելով, սպաննել էին չորս քաղաքացիներ եւ կին մը: Այս մահալիցիները ղիծը լուծելու համար, իրանական զազանի կառարկութիւնը երեքաբար օր ուսներ պայթեցուց Լոնտոնի, Պերլինի մէջ եւ Մանչեսթրի մէջ: Առաջին երկու քաղաքներուն մէջ վերաւորուեցան վեց հողի: Պայթիւններէն երկուստեայն ունեցան Լոնտոնի մէջ: Ուրիշ երկու ուսներ ալ գտնուեցան Լոնտոնի եւ Լիվրուպուլի մէջ: Այս ղէպերէն առաջ, վերջին ղիծում մը կատարուեցաւ Պ. Չէյմպրլէին, որպէսզի չզործարարուի մահապատիժը, բայց պատասխանը ժտուական եղաւ: Իրանացի հանրապետութեան նախագահէն ալ խնդրուեցաւ չորս օր յետագիւր տալ մահալիցիներ գործարարութեան, որպէսզի կարելի ըլլայ ապացուցանել թէ երկու մահապատիժը ղէպերն իրար չէին գտնուել եւ հետեւաբար անմեղ են: »

Անգլիոյ Ապահովութեան Տեսչութիւնը արտաքին միջոցներ ձեռք առաւ, նոր ղէպերուն հետեւեալով: Լոնտոնի առաջին պայթիւնը տեղի ունեցաւ նամակատան մը մէջ, վերաւորելով չորս պաշտօնական եւ ցիրուցան ընելով թղթատարական ծրարները: Նոյն իրիկունը հրձիգ ուս մը գտնուեցաւ Վիլիքորիա կայարանին մէջ: Յայտնի եւ զաղտնի ոստիկանները ղիծը ցերեկ հակազդութիւն կը կատարեն Լոնտոնի եւ միւս կեղրուն քաղաքներուն մէջ: Մասնաւոր պահակներ նշանակուած են զատուարներուն եւ ներքին նախարարութեան պաշտօնատարներուն համար: »

Վերջին յուրի մը համաձայն, Իրանացի արհեստագիտական միութիւնները որոշած են գործադուր հռչակել երկու օր, եթէ իսկապէս գործադուր երկու Իրանացիներուն մահապատիժը: Մեծ յուրում կը տրի Իրանացի մէջ, ուր երկու երիտասարդ մահապատիժներ նահատակներ կը համարուին: »

ԻՆՆ ՈՒՅՑ ԿՐ ԵՐԿՐԱՅԱԳՆՆԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Պալանեան Նորհարարական անթիւ, տեղական թերթերը զանազան տեղիկութիւններ կը հրատարակեն պարբերական պետութեան ղիծուոր. ուժի մասին: Ահապիկ ըզուած մը Զօր. Նիլսէլի հրատարակած տեսութեանց («Երկուստեայն») —

Եւրոպայիկա — Սաղապութեան ատեն ունի 135.000 ղիծուոր: 1938ին եւ 1939ին զրօշի տակ առաւ մինչև 600.000 ղիծուոր: Իր ուժերը կը բաղկանան վեց բանակներէ, իւրաքանչիւրը 3—4 ստորաբաժնի զորաբաժնիներով: Պատերազմի ատեն կրնայ տրամադրուիլ ունենալ 17 զորաբաժնի գործուն ղիծուոր, 5 զորաբաժնի պահեստի եւ երեք հեծելազուր: Օդանաւերուն թիւն է 500, որոնց 150ը բոլորովին արդիական: »

Ռուսներու — Սաղապութեան ատեն 230.000 ղիծուոր: Իր բանակը կը բաղկանայ 23 զործուն, 12 պահեստի եւ երեք հեծեալ զորաբաժնիներէ: Վերջին կը բաղկանայ ատեն զրօշի տակ հարկից մինչև 900.000 ղիծուոր: Օդատուր = միլը կը բաղկանայ առ նուազ 500 օդանաւերէ: »

Յունաստան — Սաղապութեան ատեն 90.000: Վերջին ամիսներու ընթացքին զրօշի տակ առաւ մինչև 150.000 ղիծուոր: Օդանաւերու թիւն է 250, որոնց միայն հարիւր առաջին կարգի: »

Թուրքիա — Սաղապութեան ատեն 150.000: Իր բանակը կը բաղկանայ 22 զորաբաժնիներէ, երեք հեծելազուր, եւ 10 պահեստի զորաբաժնիներէ: Վերջին ամիսներու ընթացքին զրօշի տակ առաւ մինչև 600.000 ղիծուոր: Օդանաւերը 500 ըլլալու են: »

Ուրեմն, եթէ Պալանեան Միութեան չորս անգամներ միտնան պաշտպանողական ճակատ մը կարգելու համար, տրամադրելի պիտի ունենան — Սաղապութեան ատեն՝ 66 զործուն զորաբաժնի, հետեւակազոր, տասը զորաբաժնի հեծելազոր, 1600 օդանաւ: Իրեն պահեստի ուժ՝ 33 զորաբաժնի հետեւակազոր: Ընդհանուր գումար՝ առ նուազ 2.250.000 ղիծուոր: Եթէ Հոլանդարիա ալ միտնայ այս ճակատին, Սաղապութեան ատեն կրնայ տրա = մարդիկ 80.000 ղիծուոր, (այս թիւը 150.000 պիտի բարձրանայ այս տարի): Հոլանդարիա աստիճանաբար մարդու է 600.000 ղիծուոր, եւ վերջին ամիսներու ընթացքին զրօշի տակ առաւ մինչև 300.000 ղիծուոր: Իր օդանաւերուն թիւն է 550: »

Գալտի Պուլկարիոյ, Սաղապութեան ատեն ունի 90.000 ղիծուոր, եւ վերջին ամիսներու ընթացքին զրօշի տակ առաւ մինչև 220.000 հողի: Իր բանակը կը բաղկանայ տասը զործուն զորաբաժնիներէ եւ կրնայ ութ զորաբաժնի ալ պահեստի ուժերէն կազմել: Օդանաւերու թիւն է 500: »

Ուրեմն, եթէ Հոլանդարիա եւ Պուլկարիա եւ միտնան պալանեան ճակատին, կրնան անմիջապէս տրամադրել 550.000 ղիծուոր եւ 1050 օդանաւ: Մէկ խօսքով, այն ատեն վեց պետութեանց ուժը կը հասնի 2.800.000 ղիծուորի, 2650 օդանաւերով: »

ԵՐԻՐ ԵՄԱՒ ՊԱԼԱՆԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ

Պալանեան Միութեան զաղապարը նոր բան մը չէ, ինչպէս կը զրէ «Լիւր»-ը աշխատակիցը: Այս զաղապարը հրատարակուած մէկտեղ գրուեցաւ սերպ քաղաքացի Քարաչանիի կողմէ, որ արտաքին նախարար էր 1861ին, Միւրջ Օ

HARATCH

(Fondé en 1925) - R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԵՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Téléphone : COBELINS 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63 (ԵՐԹԵՒԵՅԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Ֆրանսա եւ Գաղութները
Անգլիա եւ Իտալիա
Ուրիշ երկրներ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՅՑԱՄՍԵՆՆԵՐ ԵՒ ՎՄՍԵՆՆԵՐ
150 Փրանք 75 Փրանք 40 Փր.
265 Փրանք 140 Փրանք
215 Փրանք 110 Փրանք

Շ Ա Ւ Ա Ք

10

ՓԵՏՐՈՒՄ

S A M E D I

10 Février

1940

ԺԵ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4269

Խմբագիր՝ ՇԱՄԱՐՇ ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԻՆՉ ԿՂԱՆՑՆԻ ԿՐ ԴԱՌՆԱՑ

ԿԱՐԵՒՐ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Խորհրդային առևտրական գրասենյակին,
դպրոցին եւ «Ինսուսխուս»-ին մէջ

Երգիկայի շարժիչ աւերները եւ Անգլիա

Կովկասի եւ Մոսաւոր Արեւելի խնդիրը քննելով, «Փառի Մուսա»-ի քաղաքական աշխատակիցը կը դրէ թէ Կովկաս հասած է Տոբթ. Քոտ, Ձիւֆրի-տի դին ճարտարագէտը, որ Հիթլերի ջերմ գնահատութեան արժանացած է քանիցս: Թերթին քաղաք տեղեկութեանց համաձայն, զերման ճարտարագէտը կը զբաղէ ճամբաներու շինութեամբ եւ թէլադրած է Ռուսներուն 500.000 րանտները ճարել, բարեկարգելու համար Կովկասի եւ Թուրքեստանի ճամբաներու ցանցը: Բայց, լուրջ պատճառներ կան կարծելու թէ Տոբթ. Քոտ աւելի կարեւոր՝ ուղիղախոսական պաշտօն մը ունի, — Ձիւֆրիտի դին մը կառուցանելով, պաշտօնակիր համար Բաղուրի քարիւղը, եւ կամ ինքնաշարժի ճամբայ մը՝ դէպի Մոսաւոր նախաճործերը իջնելու համար:

Պերլինի հեռագրական գործակալութիւնը հետեւեալ հեռագրեր հրատարակեց, իր արտասահմանի տպագրութեան մէջ:—

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց Փարիզի խորհրդային առևտրական պատուիրակութեան շնորհիւ մէջ կատարուած խորհրդակցութեան մասին: Այդ զեկոյցը կը բնութագրուի ապա — Փարիզու 5ին, առաւանակ ժամը 9.30ին, 100 դաղտի ոտակաւորներ մասն Փարիզի Խ. Միութեան առևտրական պատուիրակութեան շնորհիւ մէջ եւ յայտարարեցին թէ ոտակաւորներու վերադառնալէն արտօնութիւն ստացած են խորհրդակցութիւնը մը կատարելու: Յետոյ անմիջապէս կտրեցին հեռագրի խորհրդակցութիւնները եւ մասն Փարիզի ներկայացուցիչի փոխանորդին՝ Պ. Խորատովի գրասենյակը եւ յարեցաժամը: Հաջորդելով բոլոր բողոքներուն, պաշտօնական խորհրդակցութիւնները կատարեցին Պ. Խորատովի անձնական յարեցումներով մէջ: Այս խորհրդակցութեան ընթացքին վաւերապարտներ բռնուցան, դարակներ եւ սնտուկներ խորտակուցան: Առևտրական պատուիրակութեան պաշտօնակիրը, որոնք կէր էին իրենց աշխատանքը կատարելու, ձերբակալուցան եւ իրենց ընկերակցները առաջնորդուցան, ուր նոյնպէս խորհրդակցութիւնները կատարուցան:

Միւլհուսի ատեն խորհրդակցութիւնները կատարուած էին Բնտրութիւն (ճամբորդական գրասենյակ) Փարիզի ներկայացուցչութեան գրասենյակին եւ խորհրդային նախկին զպրոցին մէջ: Առևտրական պատուիրակութեան պաշտօնակիրները, որոնք ձերբակալուած էին, ազատ արձակուցան քիչ վերջը:

Որհնորդային զեկոյցը, Պ. Սուրբից, լսելով այս զեկոյցը, անմիջապէս երկու պաշտօնատարներ զրկեց առևտրական պատուիրակութեան կեդրոնը, որ պէտքի պահանջները չէր ընդունում անմիջապէս պարզուելու եւ թուղթերը վերադարձուց: Այս պահանջները մերժուած ըլլալով ոտակաւորները կողմէ, Պ. Սուրբից ժամը 17ին բողոքեց Փրանսական կառավարութեան՝ Փրանսական ոտակաւորներու արարքներուն դէմ: Եւ նորէն պահանջեց անմիջապէս զազդեցնել խորհրդակցութիւնը եւ վերադարձնել գրասենյակը բոլոր փաստաթուղթերը: Մոսկուայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ դիտել կուտան թէ խորհրդային առևտրական պատուիրակութեան գրասենյակին մէջ կատարուած խորհրդակցութիւնը հակառակ է միջազգային սովորութեան եւ իրաւունքի, քանի որ առևտրական պատուիրակութեան արտասահմանի վարիչ պաշտօնատարները անձնակազմին են զինանախկին օրէնքով:

Այս հեռագրերը հրատարակութեան անմիջապէս վերջը, Ամանս Հապտա մատուցին հարգելի զեկոյց մը, որ հետեւեալ ձևով կը պարզէ Փրանսական տեսակետը.

« Ընդէլ է թէ խորհրդակցութիւն մը կատարուած է Խ. Միութեան Փարիզի առևտրական պատուիրակութեան կեդրոնին մէջ: Բայց, հակառակ զերմանական գործակալութեան յայտարարութեան, այդ հաստատութիւնը ինքնին երբեք չէ օգտուած անձնակազմին մնալու իրաւունքէն (արտակարգային հանդիմանք): Անշուշտ Խ. Միութեան առևտրական պատուիրակութեան երեք բարձր պաշտօնատարներ, որոնք միւլհուսի ատեն մաս կը կազմէին խորհրդային զեկոյցներուն, բացառապէս վայելած են այդ իրաւունքը, համաձայն առևտրական պայմանագրի մը որ լրացաւ 1939 զեկտեմբեր 31ին: Բայց այդ թուականին ի վեր, բուն առևտրական պատուիրակութեան անդամներն ոչ մէկը, ինչպէս եւ անոր հետ կապուած որ եւ չէր չի կրնար դիւանագրական ապահովութիւն պահանջել: Գերմանական գործակալութեան պնդումը զարմանալի է մասնաւոր անոր համար որ, անցաւ մէջ քանիցս զերմանական կառավարութիւնը ինք խորհրդակցութիւնները կատարած է Խ. Միութեան Պերլինի առևտրական պատուիրակութեան կեդրոնին մէջ: Մնաց որ, Մոսկուայի գործակալութեան զեկոյցը, որուն վրայ հիմնուած է զերման գործակալութեան տեղեկութիւնը, չի խօսիր զինանախկին ապահովութեան մասին:

Իրիզ մէջ զուգարուած Գերազոյն Որհնորդի մասին (երկուշաբթի), բայց, « ոչ մէկը պիտի ուզէ որ եւ յիմարութիւնը գործէի այդքան թանկալի նուէր մը ընծայելու թիւնով պետութեան: Իրբեք արդիւնք, Գերազոյն Որհնորդին թիւնով աւելի արժէքուող եւ զործնական երեցաւ ինձի քան նախկինիցս անթիւնը մէջ: Իսկապէս, ես այն ապահովութիւնն ունիմ թէ քանի կ'անցնին շարքերը, յարատեւօրէն կ'աճի Գերազոյն Որհնորդին կարեւորութիւնը: Այս Որհնորդը զարձակ է ոչ միայն նպատակայարմար միջոց մը ներգաղանակելու երկու կառավարութեանց տեսակէտները, այլեւ կենսական ազդեղ մը պատերազմին բարեյայտը շարունակութեան համար: Իմ Փրանսացի պաշտօնակիցներս միշտ կ'ըսէին, — « համաձայն ենք », ինչ որ ամէնէն կարճ պատասխանն է թշնամիին կողմէ մեր միջեւ որոմ ցանկելու բոլոր փորձերուն: Վարչապետը յետոյ զովելով Ֆինլանտայի հերոսական օդին, մասնաւոր գոհունակութեամբ յիշեց թէ ընծայուած օդնութիւնը իրական արժէք ունեցաւ: Ֆինլանտայի համար: « Ուրախ եմ յայտնելու թէ ուրիշ օդնութիւններ կը փութեցանք »:

ԹՈՒՐԻԲ խմբագիրները առջի օր այցելեցին Անձնակազմի գլխավորին դամբանքը: Յետոյ սեղան մը սարքուցաւ արտաքին նախարարութեան մէջ: Իրիզու զեկոյցը ընդունուցան Փարիզի քաղաքապետարանին մէջ, ուր բարի գանձապահներն ալ պանծացուց Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ բարեկամութիւնը: Թուրք պատուիրակութեան կողմէ պատասխանեց Նէճմէտին Սաաթը, փառաբանելով Ֆրանսայի բարոյական արժանիքները եւ շնորհով թէ անոր հետ ապագայում դուր իրենց ալ դասն է:

ՍՊԱՆԱՉՆՈՒԹՅԱՆ նախարարութիւնը նոր յայտարարութեամբ մը կը յանձնարարէ հաւաքել հին երկաթի կտորները, որոնք պիտի զնուին 100 քիլոն 15 Փրանքէն: Այս մետաղներով կը շինուին հրացանի զնդակներ, ձեռնարկներ եւ թղթանոթի ռուբրեր: Փարիզը առաջին կեդրոն նշանակուած է մօտերս արիներ (սկաւտ) պիտի ներկայանան ժողովուրդին, կ'ըսէ յանձնելու համար: Հին վառարաններ, խոհանոցի ամաններ եւ ամէն տեսակ երկաթ պէտք է հաւաքել թակերու մէջ: Հրէջները պիտի վերցնեն այս կտորները:

Փարիզի թերթերը կ'աւելցնեն թէ միւլհուսի ատեն Աֆղանիստան հասած է ուրիշ զերման երեւելի մը, Տոբթ. Լուիսի, նախկին վարչապետ, ընկերակցութեամբ Չոր. Ֆոն Լէպի, նախկին անօրէն Պերլինի զինուորական վարժարանին: Տարկույ չկայ թէ այս երկու այցելութիւնները կապ ունին իրարու հետ, ուրիշ խօսքով՝ Կովկասի Կառավարութեան Կառավարչին հետ, մասնաւորապէս որ, միշտ նոյն աղբիւրին համաձայն, Մոսկովի հետեւեալ առաջարկները ներկայացուցած է Աֆղանիստանի կառավարութեան. — 1. Ապահովել սահմանները. — 2. Քան միլիոն ոսկի բուրձի փոխ առ. — 3. Օդանւան եւ մասնաւորապէս արմատներ: Թերեւս այս ճնշումին հետեւանքով է որ Աֆղանիստանի մասնակի զորաշարժ կատարած է, ինչպէս կը հարգուի Հապտա թղթակցիցը, քանի մը օր առաջ:

Այս տեղեկութիւններէն վերջը, «Փառի - Մուսա» կը յիշեցնէ թէ Դաշնակցները ամէն րան նախատեսած են Մոսաւոր Արեւելի մէջ. — «Դաշնակցները կը գործադրեն ներկայութեան քաղաքականութիւնը: Ներկայութիւն Չոր. Վէկանի քանակները որուն դէմ Մոսկուայի անթիւնը ծիծաղելի յարձակումներ կը կատարէ: Ներկայութիւն Մոսաւոր Արեւելի բրիտանական զորքին ուրուն հրամանատարը, Չոր. Ուէյլը, այս միջոցին այցելութիւնն ընդունած է Չոր. Վէկանի: Ներկայութիւն, վերջապէս, Թուրքիոյ, բարեկամ է զինակից, որուն հետ իրար, Իրան եւ Աֆղանիստան կը կապուած են միացեալ ճակատ մը, Սասանապատի դաշնակցով: Դաշնակցները պարտաւ են պաշտպանողական համար: Անոնք պատրաստ են նոյնիսկ պատասխանելու, հակահարուածը տալու, Կովկասի ուղղութեամբ, եթէ այդ կողմէն կարգ մը հակառակորդ ուժեր փորձեն իջնել դէպի Մոսաւոր Արեւելի նախաճործը»:

Այս առթիւ ըսեց որ Գահիրէի մէջ մեծ զորահանդէս մը սարքուած էր ի պատիւ Չոր. Վէկանի:

Ֆինլանտական պատերազմին սաստկացումը լարած է բոլորին ուղղութեամբ թիւնը, քանի որ անոր ելքէն կախուած ունի Կովկասի եւ Մոսաւոր Արեւելի կացութիւնը: Թէեւ Ռուսերը վճարական, Ֆինլանտի յաղթանակ մը շահած չեն տակաւին, բայց շուտեան թերթերը մտահոգութիւն կը յայտնեն անոր համար որ, կարմիր բանակը շարունակ օդնակներ ուժ կը ստանայ, եւ յառաջ խորացուցութիւնը կը կատարուի մեթոտիկ, մաշեցնելու համար Ֆինլանտական զինադուրութիւնը: «Տէյլի Թէլէգրաֆ»-ի թղթակիցն ալ կը հաստատէ թէ երբ առևտրական զորքեր ինքները կը յարձակուին եւ կորստաներ կը կրեն կամ կը յոգնեն, ուրիշ զորքաբաժիններ անոնց տեղը կը բռնեն կէս ղիշերին: Յետոյ, թէեւ Ֆինլանտ շարունակ օդնութիւնը կը ստանան արտասահմանէն, մասնաւորապէս օդանւան, բայց պէտք եղածին չափ օդաչուներ չունին, եւ երեք վարպետ օդաչուներէ երկուքը սպաննուած են, մէկը վիրաւորուած է վերջին կրիւններու ընթացքին:

Խորհրդային առևտրական գրասենյակին եւ միւս հաստատութեանց խորհրդակցութեան արթիւնը, որ կատարուած է երկուշաբթի օր, Պերլինի եւ Մոսկուայի թերթերը բուն պաշար կը մղեն Ֆրանսայի դէմ եւ սպառնալիքներ կը տեղան, բայց Փրանսական կառավարութիւնը պատշաճ պատասխանը տուած է արդէն: Գերմանական մամուլը սպառնալիքներ կ'օրոգէ նաեւ լրտես Գար Ռոսի զնդակարութեան անթիւ: Այսպէս, հիթլերական զինուորապետը կանք, «Փարիզի Պետպախթի», կը զրէ բառ առ բառ («Քուստի») — « Կը յուսացուի թէ Բէլմանսոններու, Փուանքաճներու եւ Պարթուններու օդային ուժին հոգին տակ թաղուած էր անոնց մարմիններուն հետ: Այսօր Գերմանիոյ մէջ չկայ մէկը որ պատրանքներ անուցանէ այդ մասին: Այսօր ամէն մարդ զիտն որ սա այլասեղան եւ ապակեան Ֆրանսան եւ իր բրիտանացի առաջնորդը պէտք է անպիտի լսախառն ուրիշ օր երկուքն ալ յայտնուապէս կորանցնեն իրենց ընչաքաղց եւ թուանոր մասները դէպի կեդրոնական Եւրոպա երկարելու տենչը»:

Պերլինի հեռագրական գործակալութիւնն ալ անմիջ ճշգրտելով զնդակահարուած լրտեսը, կ'ըսէ թէ անոր միակ յանցանքն այն է որ զերմանական արիւն կը կրէր եւ զերմանակները ընտրած էր իրբեւ մայրենի լեզու...»

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԶԱԿԱՏ

ԱՆԳՂԻՈՅ ՎԱՐՁԱՊԵՏԻՆ ՎՃՌԱԿԱՆ ԽՕՍՔԵՐԸ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուցան (162րդ օր). Զեկոյց թիւ 315, փետրուար 8, սաւառ. — Յարաձուտ գործունէութիւն մեր պահակախումբերուն կողմէ ճակատի զանազան կէտերուն վրայ, իրիզուան դէմ եւ զիւրեան ընթացքին:

Զեկոյց թիւ 316, իրիզու. — Գործունէութիւն մեր պահակախումբերուն կողմէ ճակատի զանի մը մասերուն մէջ:

Պ. Չէյմպրիկն ճառ մը խօսելով երեւի, ժողովին մէջ, « ճիշդ եւ աւազակութիւն» կոչեց զերմանական յարձակումները առևտրական նաւերու դէմ: «Այսպիսի գործողութիւնները զարանք կ'ազդեն բոլոր քաղաքակիրթ ժողովուրդներու եւ վճարական կը դարձնեն մեզ՝ յառաջ տանելու մեր պայքարը, մինչեւ որ քաղաքակիրթութիւնը մարդուի շարագործները չարագործները: Չենք կրնար ըսել թէ ո՛րքան կրնայ տեւել կուր. ոչ ալ նախատեսել թէ զեկոյցն տամանիկ փորձութիւններ կը սպասեն մեզի՜ Բայց պատճառ չունինք զժողով ըլլալու պատերազմին առաջին շրջանէն եւ ապագան կը դիտենք հանգաբար վճարակալութեամբ եւ անասան վտանգութեամբ»:

Վարչապետը յետոյ յայտնեց թէ կ'ուզէր տեղեկութիւններ հարգելի Փա...

Ինչպէս գրած էինք, Երիզկա դացած է անգլիացի Չոր. Տիտո, օդնակու համար Լոնտոնի անգլիաթիւրքական կոմիտէին կողմէ զրկուած ապրանքներու քաշումին: « Տէյլի Թէլէգրաֆ»-ի թղթակիցը այս առթիւ կը զրէ թէ ամբողջ շրջանը թաղուած է ձիւնին տակ, խափանելով օդնութեան գործը: Զօրաւորին առաջին քննութիւնը կատարուցաւ ձիւնաբերիկ մէջ: Քաղաքին վիճակը շատ ծանր տպագրութիւն կը գործէ: Ամէն տեղ աչքի կը զարնեն տուններ ուրոնք փրած են խաղի թուղթերու պէս: Գրեթէ չկայ տուն մը որ անխնայ մնացած ըլլայ: Կը կարծուի թէ տակաւին 4000 դիակներ կը մնան առևտրակներուն մէջ, ձիւնին տակ: Ողջ մնացողները զերմարդկային ձիւնը կը փորձեն, ապրելու համար ձիւնապատ վրաններու տակ: Անհամար կատուներ անպատասպար մնացած են եւ կը մշտեն ձիւններուն մէջ, ուտելիք փնտռելով: Թերթին թղթակիցը 12 կատու համար է միայն մէկ աւերակոյտի մէջ, եւ կը նկարագրէ իրբեւ պատկեր մը համապարօ թուանութեան: Թէեւ Երիզկա հարողապետութեան կտրուած էր, երկաթուղին քանդուած ըլլալով, բայց Կարմիր Մահիկին րժիշկները կեցան օդնութեան հասնելու 24 ժամէն, փրկելով շատ մը կենսեր: Առժամեայ հիւանդանոց մը, որ կազմակերպուած է մասամբ վրաններու եւ մասամբ կառախումբի մը մէջ, կ'աշխատի Կարմիր Մահիկի հոկազութեան տակ: Կուսակալը միջոցներ ձեռք առած է, առժամեայ շնորհներու եւ ձեռքի սպասարկութիւնները արգահողելու համար մինչեւ մէկ ամիս, բայց քաղաքին ամբողջական վերաշինութիւնը պիտի յետաձգուի, մինչեւ որ աւելի ստիպողական պահանջներ լրանան:

Ողջ մնացողները պաշտպանութիւն կը խնդրեն ցուրտին դէմ, որ նոյն սաստիկութեամբ պիտի շարունակուի մինչեւ յառաջիկայ ամառան վերջը: Ստիպողաբար անհրաժեշտ են մեծ քանակութեամբ վերաբրուներ, վերամակներ, վրաններ եւ մասնաւորապէս կաշի անթափանցելի տակուս կոշիկներ: Անգլիական պատուիրակութիւնը իրենք եւ թղթակիցը դիւր մը այցելած են քաղաքէն 15 մղոն հեռու եւ տեսած են որ տուներու մեծ մասը փրած է, իսկ մնացեալը անքանակելի դարձած: Այսպէս է նաեւ միւս վերջերուն վիճակը: Ժողովուրդին թուանութիւնը նոյնքան ծանր է որքան քաղաքներու մէջ: Շատեր կը բնակին իշտակներու մէջ: Տակաւին զիւրեկ կան որ հարողապետութեան զրկուած կը մնան:

Զօրաւոր Լոնտոն հեռագրած է թէ 50.000 արկածակներ կը մնան անպատասպար եւ ստիպողական է ոչ միայն հարուստ - կապուտ, այլեւ զեղ ծաղիկներ, որովհետեւ կը վախճուի համաճարակներ: Կառավարութիւնը որոշած է ազատ արձակել 40 թուրք բանտարկեալներ, որոնք հերոսական անձներ օդնութեան գործին կապուած էին արկածակներուն հանդէպ: Երբ բանտապահներ օդնութեան գործին կապուած էին, բանտարկեալները ոչ միայն չկախան, այլեւ խումբեր կազմելով աղատեցին 2000 դոհեր, կերակրեցին իրենց օրապահիկով եւ նոյնիսկ վառեցին իրենց անձնական դրոբերը, կրակ պատրաստելու համար:

ՖԻՆԼԱՆՏԱԿԱՆ ԶԱԿԱՏ

Ֆինլանտի բախիչ դարձաւ

Վերջին լուրերու համաձայն, ուսական յարձակումները թուլցած են Մաննէրհայմի դին կեդրոնին դէմ, 8 օրուան անընդհատ գործնեղին վերջը: Կրտսի թէ Ռուսերը քանի մը հարգը հոգի կորսնցուցած են երեքշաբթի օր: Ֆինլանտը կը շարունակուի պահել Մաննէրհայմի դիւրը:

Օտար դիւանագիտական շրջանակներու համար տեղեկութիւններ կը հաստատեն թէ Ֆինլանտ ալ ծանր ճակոտանքներ եւ կորուստներ կը կրած են: Նոյն աղբիւրներուն համաձայն, Ֆինլանտ պիտի կրնան տոկալ ներկայ դժուարութեան եւ բուն ապագայը պիտի սկսի քանի մը ամիսէն:

Գարձակ օտար աղբիւրներ կը հերքեն այն լուրը թէ Մաննէրհայմի դիւրը ձեղքուած է Մոսկուայի ճակատին վրայ: Բայց չեն ժխտել թէ ուսական սպառախուտութիւնը ոչ զինուոր կը խնայէ, ոչ ալ ուղիղապէս կը թէ ուսական ստորաբաժնի ուժեր ունի որ կըստ կորուստները զնահատելի հետեւանքներ չունենան: Կարմիր զինուորները պարզապէս թղթանոթի միւս են սպարապետութեան աչքին: Երկու պատերազմիկներուն կացութիւնը նոյնը չէ: Ֆինլանտը չեն կրնար լեցնել իրենց մեծաքանակութեան տեղը: Անոնց բարոյական կորուր չէ խախտած, սակայն Ֆիզիքական ուսասպասութիւնը կը խախտուի: Հետեւեալը մտահոգութիւն կը տրէ ապագայի մասին: Լէնինկրատէն հասած լուրեր կ'ըսեն թէ ուսական յարձակողականը պիտի չզարբէ, մինչեւ որ վերջը - նապէս խորտակուի Մաննէրհայմի դիւրը: Ռուսերուն անմիջական նպատակն է զբաւել Մոսկուայի վերջը, որ բանային է վերաբրիկ, թէեւ աւերակոյտի մը վերածուած:

Ազգ. փնակախումբեան պարզեւները

Ազգ. պարզեւախաղը 1940ի 9. շաբթի վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ հինգշաբթի օր, Անձէի մէջ: Հինգ միլիոնի մեծ պարզեւը շահեցաւ 805.830 թիւը:

ԱՌԱՋԻՆ ԶՈՂԸ

«Քվեք փար օ Քրոն» մէջ, մեր բնական զիջելի դուրս, զկտի կրակի զծր տանող ճամբու մը վրայ պահակ կեցած էի, երբ ան եկաւ ու անցաւ իմ հովիտս... Ո՛րք տեսած էի: Ե՛րբ հանդիպած էինք իրարու: Ուրիշ՝ կու գար մեր այնքան մտերմութիւնը... Զեմ գիտեր, շեմ վեր, միայն այս քանք, գիտեմ որ, երբ գիշերուան ցուրտ լուսնիկայ լոյսին տակ մենք հանդիպեցանք իրարու՝ կարծես թէ տարիներու բարեկամներ էինք, մտերմութիւն կամ եղբայրներ:

Առտուան ժամը 4:30 6 էր այդ օրը իմ պահակութեանս կարգը: Տրան ասացի ընկերոջի մը հետ, ստեղծարար հարցանք մեր կողմէն, կազմակերպ, փամփուշտ, ու փամփուշտակալ: Պաշտան ունէի, անթարթ աչքերով հընդէկում, որպէսզի տեսնուի մեր իսկ չկարողանալ սողալիկ զէպի մեր զիջողը: Պահակ էի, ու մեր ետեւ փոքրիկ զեւղին մէջ հանդուղ բանակը մեզի էր վտանգած իր կեանքն ու ապահովութիւնը... Պահակ... Ի՛նչ մեծ պարտականութիւն է, ի՛նչ պատասխանատու դրո՞ծ, մանաւանդ պատեւալով օրերուն:

Ու ամէն անցնող զինուորական հեծանքին, կտաք կամ ինքնաշարժ, ինչ որ ալ ըլլար անոր պաշտօնը, որ անոր ալ մեծ ըլլար նստողը, մեր նշանի վրայ պարտուէր էր կանգ առնել, պատասխանել մեր հարցումներուն: Եւ ցուցնել իր օրինակը իր ընկերակիցին: Այլապէս, կ'ուտայ անոր վերջին պահականցը, այնտեղ տարու համար իր պատասխանները:

Առտուան ժամը հինգի մտերմ էր: Լուսնի լույսը ձիւնի սպիտակ պատասխանի վրայ խորհրդաւոր կերպով փակ էր իր ստուերը: Գիշերուան այդ պահուն, ամէն շուշ, ամէն շարժում խորհուրդ մը եւ անսովոր իմաստ մը ունէր կարծես: Եւ իբր քանիւր ճանց ու միմունջ, կամ կանգնուէր: Գիտէիք որ, շարժում մէջ, մէկ երկու անգամ զինուորներ կ'անցնէին «կրակէ դէմ» տեղաւորուելու համար: Ու կը պարտէին... Եւ, յաճախ, մտածումներ ստիպուէր, աւելին՝ երանքներու անձնատուր ըլլալու համար, ընկեր յաճախ կը ձգէի պահակներու յատուկ թիւերը կարգապահին մօտ, ու զանոց զայ քերով կ'երթնէի ճամբուն կեդրոնը: Հազար ու մէկ մտածումներ ու խորհուրդներ պաշարել էին ուղեք, միտք սահմանէ սահման կը թռչէր: Տուն, ընտանիք, բարեկամներ, ու... հազար, հազար կարօտներ... Արեւելքը ո՛րք, Քրանական սա ծայրագոյն նահանգը ուր...

Ուսման յո՞ւստի փոխուրդներու սարսուտ մը... ու բանակը առաջնորդող տեղակալին ծանօթ նշանը...

— Այո՛, անցէք... Բայց, բանակին ստալին դորամար կանգ կ'առնէ մեր մօտ իր վերջին «հանդիպում» բնուէր համար: Մանր, լեցուն պայտասները վար կ'իջնէին կանակիներն, կը շարունակէր քով քովի ու զէնքեր անոց վրայ: Մեր թիւերը կարգապահը չուտով կը պահարտի նոր հիւրերով, ու, հարցումներ, փոփոխութիւն, ամէն մէկէն, ա-

մէն կողմէ: Իրենց սիրելիները կը բնորոշուէր զանազան կարծես... Ու, մանկան մը պէս կը հրճուէր, կ'ուրախանէր երբ բարեկամի մը կը հանդիպէր, ծանօթ մը կը գտնէր եւ կամ, անոր ուր ըլլալը կ'իմտանէ: — Կունակէս քրտինք կը վազէ, բայց ձեռքերս ստուցան, կ'ըսէ մէկը, կրակին մօտենալով: Գլանիկ մը, կրակ եւ կրկին հարցումներ... — Հայ կա՞յ ձեր մէջ, կը հարցնէի, այս պատկերին յարուած: — Այո, կայ: Եւ պատուական տղայ մը, կը պատասխանէր քանի մը հոգի մ'ախրարու: Ու կը ձայնէր, իր անուն-մականունը տալով:

Կուրայ հայրդին, կը մտնեայ: Լուսնի առոտ լոյսին տակ՝ մեր հայու լեզուները կը հանդիպէին իրարու: Օ՛ր, ո՛ւշ, ո՛ւշ, ան օտար մը չէ, ան շատոց անուր ինձի: Ու, ստեղծարար յուսով համակուած՝ աչքերս կը լեցնուին, ցար կ'ուղեւոր կը քերէ: Այո, այո, մենք կը ճանչնանք իրար, մենք տարիներով իրարու ծանօթեցր ռու մտերմութիւն էինք... Իր սեւ աչքերը, հայկական արի զինագործը, արմենական ժողովը, երբեք օտարտի չթուանքս ինձի: Ու մեր ձեռքերը այնքան ուժգին կը կողմէին իրարու որ, կարծես թէ յախտանական կարթու մը կ'ուղեւոր փոխուէր:

Մէկ կողմ կը քաշուէր... Տար վայրկեանի հանդիստ ունին, կ'ուղեւոր օգտագործելի զայն: — Ան՛ուր... քաղաքը... — Գուկի՛ն... — Ա՛, «Յառաջ» ի սան, Մ. Մ. ր: Ուրախ եմ: — Ան՛ուր... — Գո՛ւն: — Դ՛մանալով: Կարօտ, կարօտ: Ու նորէն ժողով... — «Յառաջ» կը ստանանք... ու նի՛ս քոյր: Բաւական ատենէ ի վեր անոր սուրբ կրթութեան չուսնիմ, կ'ըսէ յանկարծ:

— Կը ստանամ, կը պատասխանեմ, ու քոյր դուռուց քանի մը համարներ կ'երկարեմ իրեն: Կը գրպանէ զանոց ուրախ ժողովով մը: Ա՛յն ձայնին կը խօսեց: Իրարու կորով եւ քաղաքները կը մտղմեց: Հասցէս կ'առնէ: Հասցէն կ'առնեմ: Կը խոստանանք միշտ գրել իրարու:

— Կ'երթանք, կ'ըսէ, հաստատ չեւտով մը աչքերուն մէջ փայլեցին լույս, հազար մտածումներ կը շարժուէին իմ մտքում, կ'ըսէ իմ մտքում... ու օր մը ալ կը վերադառնանք նոր ճամբաներին, այլ արքայազուրկութեամբ: Ետտ բաներ տեսանք, շատ բաներ ապրեցանք ու անցուցինք, այս մէկն ալ կ'անցնէի, այս ալ զէտն ալ հարկաւ իր վանճարն ունի: Բայց, մեր հայրենիքին, անոր արգար գոտին անունն իսկ չկայ այս րոյզի մէջ... — Միտիւրու համար, կ'ըսեմ թէ նիւթական հարկերին գտտ ունինք մեր հոգեկան հայրենիքը: — Այո, այո, մինչ այդ սիրով եւ յօժարակամ ծառայելու մեր երկրորդ հայրենիքին, Փրանսայի: Որպէսզի օր մը աւելի գիտակցութեամբ ու լաւ զննելով ծառայելու մեր սեփական հայրենիքին: Զօրամատի առաջնորդին սուլելը կ'ազդարարէ: — Ա՛յլ, սաք օ տօ...»: Կը հաւատարմի, կարգով կը շարունակենք եւ կը շարունակենք: Կ'ըսէին ան՝ զամ ըլլալով կը նայով յուզուած աչքերուն, ուժգնութիւն կը սեղմեմ իր

ՇՆՈՐԱՆԵՆՈՐ

Նոր մեքենայ

Բժշկական հանդէս մը գովախոսով կը ծանուցանէ թէ անհրկիցի յայտնի վիրաբույժ Տոքթ. Ուօլտ Էնտրիուս յիւտ մը ըրած է: Հնարած է կարի մեքենայ մը, մարդկային մարմինը կարելու համար: Ենտրիուս այս նորահնար մեքենային, կարծիքով անհնար վիրաբույժական գործողութիւնները: Վիրաբույժ Ժուլիան մէջ ալ ձեռք կարը կ'անցնէ պատմութեան: Ու ամէն ձեռք, բացառաւք կամ վէրք կը կարուի այս մեքենայով: Նոր մեքենան հակահիշի ալ է, ուրով, որ եւ է վախ չկայ թունաւոր անելու անոր կարողութիւնը: Թեթեւ է եւ անաղմուկ: Իսկ իր կարը՝ մարդու եւ անուր:

Նորէն գործ բացուեցաւ կենտրոն: Քանիք է Գոմի: Ըսեց թէ յիշուած հոգիին լեզին պատեցաւ: Այդ յիշուած հոգին կարծիքով լեցուց, տար ստուգել եւ աշխատատեղերին բաժնէ: Հինգ վայր կ'անի մէջ պատուով լեզուները կարողանան: Բայց այս արդարութիւնը կ'ընենք... Մարդու լեզուն պատուով: Ու ճիշդ ժամանակին հնարուեցաւ այս գործը: Թեթեւ խաղաղութեան ժամանակ ալ խիտ պիտուին, կրնայ ըլլալ այս մեքենան:

Թեթեւ ամէն մեքենայ իր հետ կը բերէ մեքենայութիւններ, սակայն այս մէկը, անկասկած բարեբեր պիտի բերէ: Թեթեւ այլ բարեբերը: Ալ հոգեբանի թող չըլլայ եթէ մէկը ձեր սիրտը բղկոցել: Մեքենան ու մեքենայործուն ռոյլ ըրանք: Կը կարծես: Կը բանաք ձեր կարծիքը, վիրաբույժը կը ձեռքէ ու յետոյ կը տարածուի մեքենայործուն առջև: Զեր բրկուած սիրտը կը կարէ մեքենայործուն օրիորդը կամ տիկինը:

Հասանարար շատ մը մեքենայործուն հինգ դասան մարդամիտ կարող մեքենայործուն հինգ:

ձեռքը, յարողութիւն եւ քաղցրութիւն մայրելով: Հարգ միտքեր կը պաշարեն, ու զեզո, հազար մտածումներ կը շարժուին զանկ... հատ մը հոս, հատ մը հոս, մէկը այս ցամաքամասին վերայ, միւսը ուրիշի մը... Կ'երթանք...

Քանի մը օր վերջ երկուող մը կը ստանամ, յոյսով ու լաւատեսութեամբ լեցուն: Մէկ երկու օր վերջ ուրիշ մը: Կը պատասխանեմ շուտով եւ երկար նամակներով: Յետոյ, ալ ձայն չկայ: Կը զրեմ, 3-4 նամակներ, բայց, պատասխան չեմ ստանար... Ու օր մը ալ, ինձի բարի լուրեր բերող «Յառաջ» ձայնակը կը կարգով «Mort pour la France...» (Հմայեակ Չորթեան): Աւելի ճիշդ կ'ըլլար ըսել, մեռաւ հայրենիքին համար... վառող ան իր սրտին մէջ վատ հայրենիքը ունէր: Այդ հոգեկան հայրենիքը ունէր այսօր, իրենց սիրտերուն մէջ բոլոր անոնք որ այս օրերուն զէն ու զրահ են հաղել, այս ճամբաներուն վրայ:

ՄԻՍՏԻ ՄԻՐՁԷ:

Նոր մեքենայ, նոր գործ, նոր գործողներ: Մաս մը անգործներ կը պահուին: Բարը վիրաբույժներուն աչքը լոյս: Մէկ մեքենայով օրական հազար վէրք կարելի է կարել: Վէրք ալ կը արթնանք կը կորսնցնէ: Մարդկային մարմինին վրայ զեռ շատ բաներ կարելի է կարել այս մեքենայով:

Ի՛նչ անգամ մեքենայ մը ճիշդ ժամանակին կը ստեղծուի: Հիմա զարնելու եւ զարնուելու շրջան է, որով պատուելու, քակելու, քանալու ատեն: Ասանկ ժամանակ մը ալ պէտք կար կարելու կամ կարուելու:

Երբ բարեկամի մը հետ կը խօսէի այս գիտար մասին, ան ըսաւ ինձի՛ — Եղբայր, մարդկութիւնը փոխանակ վէրքերը կարծանելու, վէրքեր կարելու մասին մտածելու եւ մեքենաներ հնարելու, լաւագոյն ըրած պիտի չըլլայ եթէ խորհի վէրքերը ստեղծող պատմաբանները մէջտեղէն վերցնել... — Սիրելիս, քանի զար է որ մարդկութիւնը կը խօսէ վէրքերը զար մաներու մասին՝ քանի մը զար ալ պէտք է որ մտածէ վէրքերուն պատճառը մէջտեղէն վերցնելու մասին... — Բայց ինչո՞ւ իր ստալին մտածումը չէ ըրած վէրքերուն պատճառը մէջտեղէն վերցնել: Ինչո՞ւ ստալին բանը կ'ըրէր մտածել... — Մարդկութիւնը սիրական է: — Մեքենաները միշտ նոր վէրքեր բացած են: — Այս մէկն ալ պիտի կարէ: — Մարդու վէրքեր անկարելի են: — Այս մէկը պիտի կարէ: — Մարդու մեծ մասը անկարող է: — Մէկ մասն ալ կարող է: — Ուրիշ մեքենայ մը պէտք է ըստեղծել... — Օրինակի համար... — Ինչ որ մարդիկը իրար միացնող, իրար կարող մեքենայ է:

ՆՇԱՆ ՊԵՏԻՎՈՒՄԵՆԸ

ՄԻՆԱՆՏԱԿԱՆ ԼԻՎԵՐՍՆԵՐ

Գայլը կեռա փոխիկ նայիր, բայց...

ՆՄԲ.— Այս եփեքսին հեղինակն է Ֆինլանդացի ծանօթ գրագետը, ծննդավայրէ, որ նայելի գրական մրցանակը ստացաւ 1939ին: ... Եւ զայլը կ'երաւ փոքրիկ հովիտ, արջալ կ'երաւ զայլը, վերջապէս անկարողութիւնը կ'երաւ զանազան զանազան:

«Այն ատեն, սակայն, մեր որոնողները հայրը Հարկար, արածայր նիւ գաղտի մը ծակից վերջապէս գտնելը, բացաւ անոր փորը եւ գտաւ արջը: Բացաւ արջին փորը եւ գտաւ զայլը: Բացաւ զայլին ալ փորը եւ հոն գտաւ փոքրիկ հովիտը... — Օ՛ր, չնորհալու եմ, քսաւ անոր փոքրիկ հովիտը: Կեռուած էի հոս, ներքը, բայց վտանգ էի որ պիտի ապստամբ, քանի որ Ֆինլանդացի մըն եմ... — Ա՛, Ֆինն ես դուն, տղիկ: Բայց ինչպէ՞ս պիտի կրնայիր հոնէն դուրս գալ: Եթէ ես կ'ըսեմ եւ քեզ ապստամբ չըլլայի: — Պա, պիտի ուտէի զայլին փորը: — Եւ յետո՛յ:

— Պիտի ուտէի արջին փորը: — Յետո՛յ: — Պիտի ուտէի վերջապէս փորը ալ: — Յետո՛յ, յետո՛յ... — Յետոյ գլուխ դուրս պիտի հանել եւ քակել: «Ես եմ, Ֆինն փոքրիկ հովիտը»: Այն ատեն Ուփապան պիտի գար եւ քակել: «Ես եմ, Ֆինն փոքրիկ հովիտը, դուն որ բանէ մըն ալ չես վախնար, պիտի վերադառնաս ձեռագրատեղիդ եւ երբ զայլը նորէն գայ, պիտի բռնս անոր որ կ'ուղեւոր զինքը տեսնել...»

Ութ տարու էի այն ատեն եւ կը յամարէի Լատուիայի փոքր մէկ գաղափար, որ պատու տիկին մը կը պատմէր մեզի այս հէքերը եւ ես կը խանդավառուէի: — «Դուն, փոքրիկ Ֆինլանդացի, որ բանէ մըն ալ չես վախնար...» — Եւ ճիշդ է ասիկա, փոքրիկ Ֆինլանդացի, որ իրապէս բանէ մըն ալ չես վախնար... — «Եթէ երբեք, կը պատուելիք ամէն մէկ Ֆինլանդացի հայր, իր փոքրիկ մանչուն կամ աղջկան, եթէ երբեք անտաններուն անկեղծ արջու մը հանդիպել, վրան վազէ պատուով: — «Ես եմ, էջթոն, փոքրիկ հովիտը եւ Ուփապան կը պաշտպանէ զիս»: Այն ատեն արջը պիտի փակի... — Յամենայն զէպս մէկ բան անվիճելի իրողութիւն է, այն՝ որ վախի զգացումը անմահօթ է բոլոր Ֆինլանդացիները: «Քր վախնա՞» հարցումը, բան մըն ալ չի նշանակել մեր հայրենիքին մէջ: Ձմարն զիջելուց, հոն, բարձրեր, Հիւսիսի ծիւղապատ հիւսիսայիններուն մէջ պատուած ոչ մէկ հէքերէ կայ, որքան ալ սարսափելի ըլլայ, չվերջանալ էլքոյն, ստապիտական փոքրիկ Ֆինլանդացի յաղթութեամբ:

Ես ինքս ալ կը խոստովանեմ, որ կեանքին մէջ քաղաքականութեամբ ընտանալ չըլլալով, կը մերժէի հաստատ, թէ օր կուզայ, կըր փոքրիկ Ֆինն կը պարտաւորուի պատեւալով: Ֆինլանդացի, ինձի համար — եւ ես ուրիշ ու եւ մէկէ անկի լաւ կը ճանչնամ զայն — ամէնէն խաղաղ, ամէնէն արամարանող եւ ամէնէն խոհեմ երկիրն է: Մտածած եմ ինչ որ կրցած եմ շահիլ — եւ շատ երջանիկ եմ այս բանին համար — հարաբերուէ համար բարեկամներս, որպէսզի հայրենիքս այցելեն: ... Եւ զայլը կ'երաւ փոքրիկ հովիտ, արջալ կ'երաւ զայլը, վերջապէս անկարողութիւնը կ'երաւ զանազան զանազան: Միլանդացի, որ անմահօթ կը միայն աշխարհի ինր տաններդին — հասանարար ճամբորդութեան շատ վարկը միայն զեռ այս թիւով — մարդու, ստալին, հանդարտ, պարկեշտ, արթուն, խաղաղասէր եւ երջանիկ երկիր մըն է: Այս բոլորէն վերջ կը լիազօրեմ անոր վրայ յարձակում կը շարունակեմ իր երկիրը, որ գործածէ ուրիշ ինչ անձնական որ կ'ուղեւոր:

Աղաւառ անկախ Ֆինլանդացի, երբեք չէ գործած իր խոսքը: Հայրենիքը, ոչ մէկ ատեն պայմանաւոր ինչ կարծիք իր արտաքին պարտքերը միայն երկիրը՝ որ կը լիազօրեմ ինչու գաղթականներու իր նամատարութեան համար իրեն ինչ կամ բաժնէր, միայն երկիրը՝ որ անբողոքեամ իրագործած է 15 տարի անոց կարծուած ընկերային քաղաքականութեանց ծրագրերը: Աշխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ Ֆինլանդացի միակ երկիրն է, որ առողջ ու զբոսկարող պիտոյց մարդու մեծագոյն համեմատութիւնը ունի: Այսօր, մէկ վաթսուհի զէմ, Սուօօի (Ֆինլանդացի) կը դիմարէ: Այս համեմատութեամբ, Սուօօի պէտք է պաշտպանէ ինքզինքը, Պատմութեան մէջ բնաւ չէ արձանագրուած աշխարհի համեմատութեան մը, որ արդէ քայքայուած մը վերջապէս չըլլայ: Հակառակ անոր, սակայն, մինչեւ հիմա բոլոր եղանակները ցոյց կուտան, որ «քաղ մարդ մը նուազագոյնը կը լիազօրեմ երկրաներու բանակ մը գոյութիւնը չունի», ինչպէս կ'ըսէ մեր աղբայրն մէկ ատար: Ֆինլանդացի պիտի ստիպուի՝ կեբլ: Բայց դարձեալ պիտի կ'ըսէ իր անտաններուն: Պիտի իրագործէ իր լիճերուն յարգումը: Պիտի փրցնէ ինչ որ կայ սարսափելի ճամբուն վրայ... * * * Ուրիշ մէկ հէքերէ մըն ալ կ'ըսէ, թէ երբ ամէն մէկ ատող դուրս եկաւ դաճած մը, դաճածներու այս բանակը ուղեք յարձակել արեւելի վրայ: Բոլորն ալ սակայն այրեցան միմյանքին ան այն բոլոր ստույգները, որոնք երկիրը կը ձեռքէն զիջելու ատեն: Արջեր ըլլան իր զէմը թէ դաճածներ, — Ֆինլանդացի վախնար... —

Սուօօի (Ֆինլանդացի) կը դիմարէ:

Այս համեմատութեամբ, Սուօօի պէտք է պաշտպանէ ինքզինքը, Պատմութեան մէջ բնաւ չէ արձանագրուած աշխարհի համեմատութեան մը, որ արդէ քայքայուած մը վերջապէս չըլլայ: Հակառակ անոր, սակայն, մինչեւ հիմա բոլոր եղանակները ցոյց կուտան, որ «քաղ մարդ մը նուազագոյնը կը լիազօրեմ երկրաներու բանակ մը գոյութիւնը չունի», ինչպէս կ'ըսէ մեր աղբայրն մէկ ատար:

Ֆինլանդացի պիտի ստիպուի՝ կեբլ: Բայց դարձեալ պիտի կ'ըսէ իր անտաններուն: Պիտի իրագործէ իր լիճերուն յարգումը: Պիտի փրցնէ ինչ որ կայ սարսափելի ճամբուն վրայ... * * * Ուրիշ մէկ հէքերէ մըն ալ կ'ըսէ, թէ երբ ամէն մէկ ատող դուրս եկաւ դաճած մը, դաճածներու այս բանակը ուղեք յարձակել արեւելի վրայ: Բոլորն ալ սակայն այրեցան միմյանքին ան այն բոլոր ստույգները, որոնք երկիրը կը ձեռքէն զիջելու ատեն: Արջեր ըլլան իր զէմը թէ դաճածներ, — Ֆինլանդացի վախնար... —

Սուօօի (Ֆինլանդացի) կը դիմարէ:

Այս համեմատութեամբ, Սուօօի պէտք է պաշտպանէ ինքզինքը, Պատմութեան մէջ բնաւ չէ արձանագրուած աշխարհի համեմատութեան մը, որ արդէ քայքայուած մը վերջապէս չըլլայ: Հակառակ անոր, սակայն, մինչեւ հիմա բոլոր եղանակները ցոյց կուտան, որ «քաղ մարդ մը նուազագոյնը կը լիազօրեմ երկրաներու բանակ մը գոյութիւնը չունի», ինչպէս կ'ըսէ մեր աղբայրն մէկ ատար:

Ֆինլանդացի պիտի ստիպուի՝ կեբլ: Բայց դարձեալ պիտի կ'ըսէ իր անտաններուն: Պիտի իրագործէ իր լիճերուն յարգումը: Պիտի փրցնէ ինչ որ կայ սարսափելի ճամբուն վրայ... * * * Ուրիշ մէկ հէքերէ մըն ալ կ'ըսէ, թէ երբ ամէն մէկ ատող դուրս եկաւ դաճած մը, դաճածներու այս բանակը ուղեք յարձակել արեւելի վրայ: Բոլորն ալ սակայն այրեցան միմյանքին ան այն բոլոր ստույգները, որոնք երկիրը կը ձեռքէն զիջելու ատեն: Արջեր ըլլան իր զէմը թէ դաճածներ, — Ֆինլանդացի վախնար... —

Սուօօի (Ֆինլանդացի) կը դիմարէ:

Այս համեմատութեամբ, Սուօօի պէտք է պաշտպանէ ինքզինքը, Պատմութեան մէջ բնաւ չէ արձանագրուած աշխարհի համեմատութեան մը, որ արդէ քայքայուած մը վերջապէս չըլլայ: Հակառակ անոր, սակայն, մինչեւ հիմա բոլոր եղանակները ցոյց կուտան, որ «քաղ մարդ մը նուազագոյնը կը լիազօրեմ երկրաներու բանակ մը գոյութիւնը չունի», ինչպէս կ'ըսէ մեր աղբայրն մէկ ատար:

Ֆինլանդացի պիտի ստիպուի՝ կեբլ: Բայց դարձեալ պիտի կ'ըսէ իր անտաններուն: Պիտի իրագործէ իր լիճերուն յարգումը: Պիտի փրցնէ ինչ որ կայ սարսափելի ճամբուն վրայ... * * * Ուրիշ մէկ հէքերէ մըն ալ կ'ըսէ, թէ երբ ամէն մէկ ատող դուրս եկաւ դաճած մը, դաճածներու այս բանակը ուղեք յարձակել արեւելի վրայ: Բոլորն ալ սակայն այրեցան միմյանքին ան այն բոլոր ստույգները, որոնք երկիրը կը ձեռքէն զիջելու ատեն: Արջեր ըլլան իր զէմը թէ դաճածներ, — Ֆինլանդացի վախնար... —

Սուօօի (Ֆինլանդացի) կը դիմարէ:

Այս համեմատութեամբ, Սուօօի պէտք է պաշտպանէ ինքզինքը, Պատմութեան մէջ բնաւ չէ արձանագրուած աշխարհի համեմատութեան մը, որ արդէ քայքայուած մը վերջապէս չըլլայ: Հակառակ անոր, սակայն, մինչեւ հիմա բոլոր եղանակները ցոյց կուտան, որ «քաղ մարդ մը նուազագոյնը կը լիազօրեմ երկրաներու բանակ մը գոյութիւնը չունի», ինչպէս կ'ըսէ մեր աղբայրն մէկ ատար:

Ֆինլանդացի պիտի ստիպուի՝ կեբլ: Բայց դարձեալ պիտի կ'ըս

ՀԱՐԱՏԻՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) - R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԵՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Téléphone : COBelins 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63 (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

Table with subscription rates: ԲԱԺԱՆՈՐՂՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ, ՏՐԱՆՍԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ, Ծրանա և Գաղութներ, Անդրիս և Իտալիա, Ուրիշ Երկրներ

ՉՈՐԵՔԱՐԹԻ

14

ՓԵՏՐՈՒՄ
MERCREDI

14 Février

1940

ԺԵ. ՏՄԻԻ - 15. Année No. 4272

Խմբագրիչ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍՆՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՈՒՔ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿՍ

Նոր ձևակարգ մեր կասարուեցում
նայ գաղութի քաղաքակրթության մասին

ԾՈՒՌ ԵՍԻՆԵՔ, ՇԻՏԱԿ ԽՈՍԻՆԵՔ

Պ. ՏԱԼԱՏԻՆԻ ԸՆԴՆ. ԲԱՆԱԿԱՎՈՅՐԻՆ ՄԷՁ.
ՀԻԹՂԵՐ ՊԵՐԼԻՆ ԿԸ ՎԵՐԱԳՆԱՆՈՒՄՑ

Իրազեկ ընկեր մը դիտել կուտայ... Եւրոպական յուզելով ազգ. իշխանութեան մը խնդիրը...

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան (166րդ օր) - Զեկոյց թիւ 323, փետրուար 12, առաւօտ... Եւ միջուցեալ թշնամի յարձակում մը մեր յառաջագահ զերբերէն մէկուն վրայ:

Պատասխան - «Յառաջ» ի բոլոր քննադատութեանց մէջ, միշտ ալ յիշուած է թէ Փարիզը ունի զանազան օրինակներ...

Զեկոյց թիւ 324, իրիկուն - Ոչ մէկ կարեւոր դէպք: *** Պ. Տալատին, վարչապետ և ազգային պաշտպանութեան նախարար, երկուշաբթի առտու Զօր. Կամէլին ընդհ. բանակապետին դնաց, ընկերակցութեան իր զինուորական ղեկնապետին՝ Զօր. Տէրանին: Վարչապետը այնտեղ նախագահեց փողովի մը որուն ներկայ էին սպարապետը, զինուոր բանակապետը, հրամանատարները և ներքին բանակին ընդհ. սպայակոյտի նախագահը:

Ինչ է, սերմն, «Յառաջ» ի գանդատը, - արձագանգը այն բոլոր տարրուներուն որ կը տեղան տարիներէ ի վեր... «Յառաջ» կը ինչ - կը հետեւինք ձեր գործունէութեան, կը դիտարկենք ալ, երբ յա. գործեր կը կատարէք:

*** Աւերիկեան պատուիրակին այցելութեան ստիւի, խորհրդային մասուր բուն յարձակումներ կը կատարէ Գաղափարներուն և Մ. Նահանգներուն դէմ, ըսելով թէ անոնք պատրաստութիւններ կը տեսնեն «աշխարհակալութեան երկրորդ պատերազմը մը սարքելու համար»: Այս առթիւ կ'ազդարարեն թէ զբառատիրական երկիրներու բանուորները պիտի ապստամբին, եթէ յարձակում կատարուի Ս. Միութեան վրայ:

Բայց, բաւական է գործնական է այն ինչ որ կը տեսնենք իրրեւ ազգային ղեկավարութիւն: Գաղթ. կեդր. Յանձնաժողով, զոյգ ՕՓիները են: Անոնց իւրաքանչիւրը կը գործէ համաձայն իր չափերով, իր կարողութեան: Բայց կը պակի կարգական, տեսական կապը՝ անոնց մէջն է:

*** Աւերիկեան պատուիրակին այցելութեան ստիւի, խորհրդային մասուր բուն յարձակումներ կը կատարէ Գաղափարներուն և Մ. Նահանգներուն դէմ, ըսելով թէ անոնք պատրաստութիւններ կը տեսնեն «աշխարհակալութեան երկրորդ պատերազմը մը սարքելու համար»: Այս առթիւ կ'ազդարարեն թէ զբառատիրական երկիրներու բանուորները պիտի ապստամբին, եթէ յարձակում կատարուի Ս. Միութեան վրայ:

Այս, զիտեղ, պարբերաբար խորհրդակցութիւններ կը կատարուին անոնց մէջն, մասնաւոր պատերազմին ի վեր: Եւ այլ կործակցութեանց շնորհիւ, որչ ներգրանակութիւն, ճիգերու կեդրոնացում հաստատուած է. այնպէս որ հաւանական ձեռնարկները աւելի յաճախակի են դարձած:

*** Աւերիկեան պատուիրակին այցելութեան ստիւի, խորհրդային մասուր բուն յարձակումներ կը կատարէ Գաղափարներուն և Մ. Նահանգներուն դէմ, ըսելով թէ անոնք պատրաստութիւններ կը տեսնեն «աշխարհակալութեան երկրորդ պատերազմը մը սարքելու համար»: Այս առթիւ կ'ազդարարեն թէ զբառատիրական երկիրներու բանուորները պիտի ապստամբին, եթէ յարձակում կատարուի Ս. Միութեան վրայ:

Եւ սակայն, նորէն երկրուն վիճակ-մը կը ներկայացնէ մեր գաղութը՝ իր ղեկավարութեամբ: Գաղութը չունի որչ հասցէ: Երբ, չորս, հինգ հասցէներ կան, եւ տարբեր ըստութիւնները կը շարունակեն - որո՛ւն դիմեն, ո՞րն է գործընթացն ո՞րն էր կամ Առաջնորդարանը, որպէսզի դիմեն, աճէն անգամ որ պէտք ունենան:

Ո՞րն է այն հասցէն, որ բանակ, տեսական կապ մը կը պահէ տարազիր բազմութեանց հետ, մասնաւորապէս դաւադրի և անոր ազգ. իշխանութեանց հետ: Ինչպէս յարգուի իր ղեկավարութեամբ: Գաղութը չունի որչ հասցէ: Երբ, չորս, հինգ հասցէներ կան, եւ տարբեր ըստութիւնները կը շարունակեն - որո՛ւն դիմեն, ո՞րն է գործընթացն ո՞րն էր կամ Առաջնորդարանը, որպէսզի դիմեն, աճէն անգամ որ պէտք ունենան:

Աւերիկեան պատուիրակը, Պ. Մըմըր Ուէլը, որ ճամբայ պիտի ելլէ այս շաբթու, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ուշինիկի Սեւրիական, հունգարական և սպանիական ղեկավարներուն հետ, անուսական ինդիւիներու և զինաթիւրեան մասին: Լոնտոնի ամերիկեան ղեկավարը, որ իր պաշտօնատեղին պիտի վերադառնայ փետրուար 24ին, վախ յայտնեց թէ այս զարոյսն «գոյգոյս խալի» դէպքեր կրնան ծագել Եւրոպայի մէջ:

Ինչ է անունը այն մարմինն որ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, որուն անդամները միշտ փոփոխական են, - օր մը այս, օր մը այն: Վերջապէս, ունի՞ր ընդհ. բաղադրութիւն մը, գործառնութիւն մը, զբառանակ մը, որ բացառիկ նամակները, ղեկավարները լսուին, ինքիքը, օրակարգը դասաւորուին, որոշուին տրուին, և իւրաքանչիւրին յանձնարար իր պարտականութիւնը, հետապնդելու համար:

*** Սուէդ հասան Աստորալիոյ և Նոր Զելանդիայի առաջին զորագունդները, ուղեկցութեամբ անգլիական մարտնասեր: Գիմարեթու համար օդանավ Եգիպտոս գացած էր զազմապետութեան նախարար, Պ. Իտըն, որ ոչլուսնեց նորից վերադարձը, յանուն բրիտանական կառավարութեան: Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ նոր զինուորները պիտի սեղանորդուին Միջին Արեւելքի մէջ, իրենց յատկացուած վայրերը: Մարտնասերութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց «Եւր Նոր Զէլանդ» կը զրէ թէ «Միջին Արեւելք» բացատրութիւնը կ'ընդգրկէ արաբական երկիրները, - Սուրիա, Պաղեստին, Ալճորթը և անոնց մէջն: Ոչ պիւր Արեւելք, արաբական թիւրքիզի:

Որչ չարմին թէ «Յառաջ» ի համար հանձնի է միշտ բրքերն այս խնդիրը, մասնաւոր հիմա որ ամէն բան առջ պէտք ունինք համբարչութեան և պաղարիւն գործունէութեան: Բայց համբարչութիւնը անիշխանութիւն չի նշանակեր: Ոչ ալ տրո՞ւ գոյն, պատահական գործունէութիւն:

Աստորալիոյ զորագունդին հրամանատարն է Զօր. Պէյմի, որ նշանաւոր հանդիսացաւ Մեծ պատերազմի մէջ, եթէն անգամ յիշատակուելով իր քաջագործութեամբ համար: Իսկ Ս. Ջեյնտայի զորագունդին հրամանատարն է Ֆրէյդլի, ստապակական հերոս մը, որ անգլիական ամենամեծ պատուանշանը ստացած է: Զօրավարը ինչ անգամ վերադարձած է 1914ին 1918, և վեց անգամ մասնաւոր յիշատակութեան արժանացած: Մտախոյս է Ֆրանսայի և Կելիպոլուի (Տարապուզ) մէջ, և նշանաւոր հանդիսացած իր անհաւատալի յանդիմանութեամբ: Կելիպոլուի մէջ, ցուրտ զիւրը մը, երբ մարտունակութիւնը կ'որոշուին, զօրավարը ծովը նետուեցաւ, - ամբողջ սեւ ծեփած, իր սուէլէն քելով ծանրաբեռն լստ մը: Լման երկու ժամ լողաց, զիմայի ափը հասնել առաջ: Իր նպատակն էր պնդական կրակը վառել, թշնամին շփոթեցնելու համար, երբ զինուորները ցամաք կը հանուէին: Յամաք ելելէ վերջ մացաւաններուն մէջ սպրդելով մտեցաւ մինչև թշնամի բանակավար և կը լսէր զինուորներուն խառնակցութիւնը:

Այս տարրական բաները հասկնալի են, ամէն պէս, մինչև անգամ կուսակցական կեանքի մէջ, բայց կը մնան հանելուկ, երբ հարցը Փարիզի կը վերաբերի: Որչ չարմին թէ «Յառաջ» ի համար հանձնի է միշտ բրքերն այս խնդիրը, մասնաւոր հիմա որ ամէն բան առջ պէտք ունինք համբարչութեան և պաղարիւն գործունէութեան:

Աստորալիոյ զորագունդին հրամանատարն է Զօր. Պէյմի, որ նշանաւոր հանդիսացաւ Մեծ պատերազմի մէջ, եթէն անգամ յիշատակուելով իր քաջագործութեամբ համար: Իսկ Ս. Ջեյնտայի զորագունդին հրամանատարն է Ֆրէյդլի, ստապակական հերոս մը, որ անգլիական ամենամեծ պատուանշանը ստացած է: Զօրավարը ինչ անգամ վերադարձած է 1914ին 1918, և վեց անգամ մասնաւոր յիշատակութեան արժանացած: Մտախոյս է Ֆրանսայի և Կելիպոլուի (Տարապուզ) մէջ, և նշանաւոր հանդիսացած իր անհաւատալի յանդիմանութեամբ: Կելիպոլուի մէջ, ցուրտ զիւրը մը, երբ մարտունակութիւնը կ'որոշուին, զօրավարը ծովը նետուեցաւ, - ամբողջ սեւ ծեփած, իր սուէլէն քելով ծանրաբեռն լստ մը: Լման երկու ժամ լողաց, զիմայի ափը հասնել առաջ: Իր նպատակն էր պնդական կրակը վառել, թշնամին շփոթեցնելու համար, երբ զինուորները ցամաք կը հանուէին: Յամաք ելելէ վերջ մացաւաններուն մէջ սպրդելով մտեցաւ մինչև թշնամի բանակավար և կը լսէր զինուորներուն խառնակցութիւնը:

Բայց համբարչութիւնը անիշխանութիւն չի նշանակեր: Ոչ ալ տրո՞ւ գոյն, պատահական գործունէութիւն: Ինչպէս յարգուի իր ղեկավարութեամբ: Գաղութը չունի որչ հասցէ: Երբ, չորս, հինգ հասցէներ կան, եւ տարբեր ըստութիւնները կը շարունակեն - որո՛ւն դիմեն, ո՞րն է գործընթացն ո՞րն էր կամ Առաջնորդարանը, որպէսզի դիմեն, աճէն անգամ որ պէտք ունենան:

Աստորալիոյ զորագունդին հրամանատարն է Զօր. Պէյմի, որ նշանաւոր հանդիսացաւ Մեծ պատերազմի մէջ, եթէն անգամ յիշատակուելով իր քաջագործութեամբ համար: Իսկ Ս. Ջեյնտայի զորագունդին հրամանատարն է Ֆրէյդլի, ստապակական հերոս մը, որ անգլիական ամենամեծ պատուանշանը ստացած է: Զօրավարը ինչ անգամ վերադարձած է 1914ին 1918, և վեց անգամ մասնաւոր յիշատակութեան արժանացած: Մտախոյս է Ֆրանսայի և Կելիպոլուի (Տարապուզ) մէջ, և նշանաւոր հանդիսացած իր անհաւատալի յանդիմանութեամբ: Կելիպոլուի մէջ, ցուրտ զիւրը մը, երբ մարտունակութիւնը կ'որոշուին, զօրավարը ծովը նետուեցաւ, - ամբողջ սեւ ծեփած, իր սուէլէն քելով ծանրաբեռն լստ մը: Լման երկու ժամ լողաց, զիմայի ափը հասնել առաջ: Իր նպատակն էր պնդական կրակը վառել, թշնամին շփոթեցնելու համար, երբ զինուորները ցամաք կը հանուէին: Յամաք ելելէ վերջ մացաւաններուն մէջ սպրդելով մտեցաւ մինչև թշնամի բանակավար և կը լսէր զինուորներուն խառնակցութիւնը:

Ինչ է անունը այն մարմինն որ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, որուն անդամները միշտ փոփոխական են, - օր մը այս, օր մը այն: Վերջապէս, ունի՞ր ընդհ. բաղադրութիւն մը, գործառնութիւն մը, զբառանակ մը, որ բացառիկ նամակները, ղեկավարները լսուին, ինքիքը, օրակարգը դասաւորուին, որոշուին տրուին, և իւրաքանչիւրին յանձնարար իր պարտականութիւնը, հետապնդելու համար:

Աստորալիոյ զորագունդին հրամանատարն է Զօր. Պէյմի, որ նշանաւոր հանդիսացաւ Մեծ պատերազմի մէջ, եթէն անգամ յիշատակուելով իր քաջագործութեամբ համար: Իսկ Ս. Ջեյնտայի զորագունդին հրամանատարն է Ֆրէյդլի, ստապակական հերոս մը, որ անգլիական ամենամեծ պատուանշանը ստացած է: Զօրավարը ինչ անգամ վերադարձած է 1914ին 1918, և վեց անգամ մասնաւոր յիշատակութեան արժանացած: Մտախոյս է Ֆրանսայի և Կելիպոլուի (Տարապուզ) մէջ, և նշանաւոր հանդիսացած իր անհաւատալի յանդիմանութեամբ: Կելիպոլուի մէջ, ցուրտ զիւրը մը, երբ մարտունակութիւնը կ'որոշուին, զօրավարը ծովը նետուեցաւ, - ամբողջ սեւ ծեփած, իր սուէլէն քելով ծանրաբեռն լստ մը: Լման երկու ժամ լողաց, զիմայի ափը հասնել առաջ: Իր նպատակն էր պնդական կրակը վառել, թշնամին շփոթեցնելու համար, երբ զինուորները ցամաք կը հանուէին: Յամաք ելելէ վերջ մացաւաններուն մէջ սպրդելով մտեցաւ մինչև թշնամի բանակավար և կը լսէր զինուորներուն խառնակցութիւնը:

Ներքէ է որքան թարթախիցանք մտիկն մէջ, մէկուն գուրը, միւսին թեւալ, ժամացոյցը կամ տունին թիւը փնտռելով: - Ծ:

Նոր ձևակարգ մեր կասարուեցում
նայ գաղութի քաղաքակրթության մասին

Երկուշաբթի առտու ժամը 10ին վարչապետին ղեկնապետը, Պ. Ֆուլոնտըր (Պերլինի ղեկնապետը) ունկնդրութեան ընդունեցաւ հայկական պատուիրակութիւն մը, առաջնորդութեամբ Պ. Լուի Մառէի և ընկերակցութեամբ Պ. Անտուէ Զայէի: Ներկայ էին Պ. Պ. Ա. Ստատիսան, Լ. Բաշալեան և Ա. Չօպանեան:

Պատուիրակութիւնը Պ. ղեկնապետին յանձնեց յուշագիր մը, Ֆրանսա-հայ գաղութի բազմաճիւղերու մասին: Հայերը նկատելի մասնաւոր պաշտպանեալ, ամէն ղեկութիւն ընծայել հայ աշխատատեղիներուն և արհեստաւորներուն, փութացնել մասնաւորապէս հայ զինուորներու հպատակութիւնը եւ այլն: Պ. Զայէ ալ իր կարգին յանձնեց նամակ մը նախագահ Պ. Լուի Մառէի և իր ստորագրութեամբ, յանուն Franco - Armenien կոմիտէի, նոյն հարցերու մասին: (Այս յուշագիրն և նամակին բովանդակութիւնը նոյնն է ինչ որ ներկայացուած էր արտաքին գործերու փոխ - նախարար Պ. Շամպրիթի ալ Ռիպի, վարչապետին յանձնուելու համար: Յուշագրին հայերին հարգմանութիւնը և նամակին Ֆրանսերէն ընդգրկը ժամանակին հրատարակուեցան «Յառաջ» ի մէջ):

Պատուիրակութիւնը բերանացի ալ տուաւ մանրամասն բացատրութիւններ: Յետոյ տեղեկութիւններ հարողեց հայ զինուորներու մասին և նորէն խնդրեց որ անոնց տեսարկներէն ջնջեն ծանօթ նախադասութիւնը: «Ne possede pas la nationalite Francaise»: Այս թախանձազին խնդրեց որ չուտ ընթացք տրուի ներկայացուած հարցերուն և հայ տարագիրները պարզ հայրենազորներ և անցորդ օտարականներ համարուին, նկատի առնելով անոնց զգացումները և հաստատութիւնը Ֆրանսայի հանդէպ:

Տեսակցութիւնը տեւեց 40 վայրէջան: Պ. Ֆուլոնտըր շատ սիրալիւ ընդունեալութեամբ մը լսելով պատուիրակութիւնը, խոստացաւ անհրաժեշտ կարգադրութիւններ ընել ներկայացուած հարցերու մասին: Այս առթիւ իրենց թէ անցեալ պատերազմին ինչ հրամանատարն էր հայկական ղեկնապետ Սուրբի մէջ, և շատ լաւ գիտէ հայ փողովուրդին զգացումները:

Անգլիա ֆրանսիացիներ համաձայնութիւններ
Թուրքիոյ եւրոպական սահմաններ
պիտի ամրացուին

Պարսկ թերթերուն մէջ կը կարդանք: Փետրուար 1ին միտամանակ Անգլիայի, Փարիզի և Լոնտոնի մէջ հրատարակուեցան Թուրքիոյ, Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջև վերջերս կնքուած հետեւեալ համաձայնութեանց պատճենները:

- 1.- 1939 Հոկտեմբեր 19ին, Անգլիայի մէջ Ֆրանսական, անգլիական և Թրքական կառավարութեանց կողմէ կնքուած մասնաւոր համաձայնութիւնը:
2.- 1940 Յունուար 8ին Փարիզի մէջ ստորագրուած 2 միլիոն սթերլինի փոխառութեան համաձայնութիւնը:
3.- 1940 Յունուար 8ին Փարիզի մէջ ստորագրուած անգլիա-թուրք անտարաքական և հարուստութեան համաձայնութիւնը:
4.- 1940 Յունուար 8ին, Փարիզի մէջ ստորագրուած հարկերու 3 տոկոսով 264.750.000 ֆրանքի փոխառութեան համաձայնութիւնը:
5.- 1940 Յունուար 8ին, Փարիզի մէջ ստորագրուած հարկերու 3 տոկոսով 15 միլիոն սթերլինի փոխառութեան համաձայնութիւնը:
6.- 1940 Յունուար 8ին, Փարիզի մէջ ստորագրուած հարկերու 4 տոկոսով 25 միլիոն սթերլինի վարկի համաձայնութիւնը:
7.- 1940 Յունուար 8ին, Փարիզի մէջ ստորագրուած համաձայնութիւնը, որ յաւելուածը կը կազմէ 1939 Օգոստոս 23ին Ֆրանսայի և Թուրքիոյ միջև կնքուած վճարման համաձայնութեան:

Առաջին համաձայնութեան Բ. յօդուածին մէջ կ'ըսուի որ Փարիզի և Լոնտոնի մէջ կնքուած կառավարութեանց ներկայացուցիչներէն բաղկացած յանձնաժողով մը պիտի կազմուի, Թուրքիոյ յանձնուէլիք ինքիքը ճշդելու համար: Երկրորդ յօդուածը նկատի պիտի առնէ այն պարագան թէ Թուրքիոյ եւրոպական սահմանները ամենակարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ պէտք է զօրացուին, հասանական յարձակման մը դիմադրելու համար ուժեղանան:

Ընդհանուր հետապնդում քղեկիցներու դիմ

Ոստիկանութիւնը առջի օր ձեռնարկեց համայնապարական ընթացք մը որ յաջողած էր վերակազմուել Փարիզի 13րդ թաղամասին մէջ և որ խոստովանեց թուրքիկներ կը ցուրէր, ինչպէս և զիմանիթէի զաղտնի տպագրութիւնը: Կալանարկութեան թիւն է 18: Մէկ մասը ձեռնարկուեցաւ զաղտնի փողովի մը պահուել, իսկ մնացեալը իրենց ստանեցան մէջ, ուր բազմաթիւ թուրքիկներ և արդիւրուած թերթեր գտնուեցան: Նոյն օրը հինգ հոգի ալ ձեռնարկուեցան Փոլի Մարթէն թաղին մէջ, նոյն ամբաստանութեամբ:

13րդ թաղամասի կալանարկներէն մէկը կ'ընէ մըն է, Պէրթ Միլանըրու, բլիշին նախորդ գանձապետուէին, որ շաղկապի զեր կը կատարէր և որուն տան մէջ գտնուեցան «Իմանիթէ» թէ 500 օրինակները:

*** Համայնապարկներուն դէմ հետապնդումները կը սաստիկանան զրէթէ ամէն երկրի մէջ: Գրեթէ էրեք Երեւանի մէջ կատարուած իրադարձութիւնները և ձեռնարկութիւնները: Անգլիոյ պահապանութեան տեսչութիւնն ալ մասնաւոր հետապնդութեան հաստատած է բուլղարիկներու գործունէութեան դէմ, իմացած ըլլալով թէ անոնք նոր հրահանգներ ստացած են Մոսկուայէն, պատերազմական գործողութիւնները խանգարելու և փողովուրդին բարոյական կորույթ տեսնողակի կապեր ունին համայնապարկութեան հետ: Լոնտոնի մէջ կուտ հրատարակուած զաղտնի կապեր ունին Մոսկուայի հետ և թէ Մոսկուայէն արտաձայնուած լուր կը հարողուի Պերլին, համաձայն ուսուցիչներուն զաշնդին: Արդէն ձեռնարկուած են կարգ մը կապակցի օտարականներ: Պերթիոյ մէջ հետազոտեց կը զօրանայ բուլղարիկական կառակցութիւնը լուծելու հոսանքը, իրրեւ

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԵՄՐԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
Chèque Postal Paris 1678 - 63 (ԵՐԹԵՒԵՅԻ ՀԱՄԱՐ՝ Météo : TOLBIAC)
Քրտնառու և Գաղութներ
Անդրառու և Իտալիա
Ուրիշ Երկրներ

Téléphone : COBelins 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՅՈՍՄՍՍՈՑ ԵՒ ՍՄՍՍՈՑ
150 Քրանք 75 Քրանք 40 Քր.
265 Քրանք 140 Քրանք
215 Քրանք 110 Քրանք

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱՋԳՍԵՒՆ, ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿՍ

ԱՆՅԱԶՈՂ ԱՐՇԱԻ ՄԸ ԵՒ ՆՈՒԱՐԵԿՈՒԹԻՒՆ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական ղեկընդործող հրատարակուեցան (167րդ օր) Զեկոյց քիւ 325, փետրուար 13, առաւօտ — Ոչ մէկ դէպք:
Զեկոյց քիւ 326, իրիկունս — Մոզէլի արեւելեան կողմը բոլորովին ձա-

խաղեցաւ թշնամի արշաւ մը, որ պատրաստուած էր հրետաճգութեամբ եւ խրամային հրատարակուեցաւ: Հետեւեալը քիւ հրատարակուեցաւ թիւն եւ հրետաճգութեան ձգտութիւնը մը: Օղբանաւային գործունէութիւնը ցերեկուան ընթացքին:

Անդրառու աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ գերմանական «Ալաքամ» փոխադրանքը, 3771 թոն, խորտակուեցաւ հարաւային Ամերիկայի Նուրբորն մէջ, իր նաւատիրներուն կողմէ, անդրառու յաճախութեամբ ըլլալով: Անդրառու մարտնամուր փրկեց 10 սպանեալ եւ 36 նաւազներ: Այս 24րդ գերմանական նաւն է որ կը խորտակուի նոյն ձեւով, թշնամիներուն ձեռքը շանցնելու համար: Ողբանաւային պատմութիւնը հաղորդեց անդրառու յաճախութեան հրամանատարը, Րիօ տը Եանէյրօ հասնելով: Ռիօթէր կը հետադիմ թէ ուրիշ գերմանական նաւ մը, «Վոյթպոլը», 6201 թոն, նոյնպէս խորտակուած է իր նաւատիրներուն ձեռքով, Պրազիլիոյ Հիւսիսարեւելեան Նուրբորն մէջ: Երբոր գերմանական նաւ մը իտալական է պաշարուած է:

Գերմանական սուզանաւորը կը շարունակեն գործել Հիւսիսային ծովուն մէջ: Անդրառու ձկնորսանաւ մը ընկածեցաւ թորփիլիոս ըլլալով սուզանաւոր մը կողմէ: Երկու չէզոք նաւեր ընկածեցան, մէկը շուէտական, 1874 թոն, միւրը նորվեգական, 4114 թոն: Կը հաստատուի թէ կորուած է նաեւ նորվեգական միւր միւս չէզոք նաւ մը, «Երտարնոյ» (5200 թոն), որ Ամերիկային Լիվրիուր կ'երթար: Ընկած են նաեւ պիլիպինական ձկնորսանաւ մը, էսթոնիական նաւ մը (1213 թոն) եւն: Հոլանտայի կառավարութիւնը որոշեց բողոքել «Պիլիպին» նաւին խորտակման դէմ (6583 թոն):

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՃԱԿՍ

Կարգ մը բերդեր ինկլան

Վերջին լուրերու համաձայն, Ֆինները պարպած են Սոււմայի ճակատին կարգ մը դիրքերը, Մաննէրհայմի դիմը դէմ մղուած ճակատամարտին 13րդ օրը (փետրուար 13), բայց յաջողած են մէկ մասը ետ առնել: Ռուսական զինուորը կ'ընէ թէ 61 դիրքեր զբաղած են, մեծ մասով գնդապետի յատուկ ամրոցներ: Այս ճակատին վրայ (Գարնիլիոյ պարանոց) ռուսական զինուորներուն թիւը կը հաշուեն 200.000 — աւելի քան Ֆինլանտական զինուորի քանակը: Կը հաստատուի թէ Ռուսերը ծանր կորուստներ կրած են, — 33.000 հոգի, սպանուել, վիրաւոր թէ գերի, ուրիշ խօսքով օրական 3000 հոգի: Միայն մէկ վայրի մէջ հարիւր զրահապատ բախիթներէ բաղկացած զորատուներ մը մեծ մասը ոչնչացած է Ֆինլանտական կրակին տակ:

Ռուսական զինուորը յարձակումը ուղղուած է Մաննէրհայմի կեդրոնին դէմ: Ռուսերը յուսահատական փորձ մը կը կատարեն խորտակելու համար այս ճակատը փետր. 13-ին ձեռնարկէն առաջ: Հիւսիս-չրջանին մէջ ալ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ, հակառակ սաստիկ ձիւնին որ վեց մեթր խորութիւն ունի: Այս շրջանին մէջ Ռուսերը իրենց զինուորներուն ուղղուած իւրեք կը հասցնեն անկարգիներով եւ անկարգութեամբ միջոցներով: Օ — դատարկ լինել ալ կը գործէ նոյն սաստիկութեամբ:

Ֆինլանտական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Մաննէրհայմի դիմը դէմ կը գործածուին իրիթարի հրատարակը, 70 թոն ծանրութեամբ, որոնք ունին երեք աշտարակներ թնդանութի համար: Վերջին երեք օրերու ընթացքին ռուսական խրամներու հրատարակը 50.000 ռուբլի ձեռք օրինակ: Ֆինլանտական զինուորին վրայ: Զրոյցի մը համաձայն գերման սպաներ կը գտնուին ռուսական բանակին մէջ: Ֆինները կը վախճան որ կ'ունենան ալ յարձակում գործուի, ինչպէս եղաւ Լեհաստանի մէջ: «Տէլէր Էրբլը» կ'իմանայ թէ 400 լեհ օդաչուներ փախչելով, ճամբայ ելած են դէպի Ֆինլանտա:

Գերմանաւորու եւրոպացիները

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, փետրուար 12ին ստորագրուեցաւ ռուսական գերմանական անտեսական նոր համաձայնութիւնը:

Միջազգային մամուլը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ այս նոր համաձայնութեան, թէ եւ չի հաւատարմորէն անոր անմիջական արդիւնքին: Կը հաստատուի թէ Ռուսերը Գերմանիոյ ձեռք են արեւելեան Կալիցիոյ երկաթուղիներուն եւ հանքերուն շահագործումը եւ թէ գերման ճարտարագիտութիւնը պիտի զբոսնեն Ֆինլանտա, Ռեւալյա, Սեւ ծով եւ Կովկաս, այսինքն այն բոլոր ճակատներուն վրայ ուր կարծիք բանակը պիտի գործէ: Մէկ խօսքով, ռուսական գերմանական զորակցութիւնը ոչ միայն անտեսական է, այլեւ քաղաքական եւ զինուորական:

Գերմանական թերթերը փառաբանելով նոր համաձայնութիւնը, կը գրեն թէ երկու երկրներուն անտեսական փոխանակութիւնները պիտի հասնին մէկ միլիարդ ոսկի մարքէ, ուրիշ խօսքով 15 միլիարդ ֆրանքի: — զուտ մը որ տեսնուած չէ քսան տարիէ ի վեր: Գերմանական բազմաթիւ գործարաններ պիտի հաստատուին Ռուսիոյ մէջ: Փոխադրութեան միջոցները զիւրացնելու համար պիտի տրամադրուի 200 միլիոն մարք: Եւտով պիտի ձեռնարկուի նոր երկաթուղիներու շինութեան: Ս — Միութիւնը հում նիւթեր ճարելով Գերմանիոյ, փոխարէն պիտի ստանայ մեքենաներ եւ ճարտարագործական արտադրութիւններ: Գերմանները կ'անպարկեշտ օգտուի Ռուսիոյ անսպառ հարստութիւններէն, թէ եւ անմիջական արդիւնքը կասկածելի է:

Լոնտոնի թերթերը կը հաստատեն թէ գերման զինուորներու թիւը կ'աւելնայ արեւելեան Կալիցիոյ մէջ: Լէմպլերի մէջ կը կարծեն թէ այդ քաղաքին հարաւային շրջանը, դէպի ռուսական սահմանապարտ, աստիճանաբար պիտի էլանայ գերմանական տիրապետութեան տակ: Այդ պարագային Գերմանները պիտի տիրանան քարիւղի բոլոր հանքերուն, ինչ որ պիտի դիւրացնէ իրենց պարենաւորումը:

ԻՆՉ Կ'ԱՆՅՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ

Մ. Նահանգներու նախագահին նոր ձեռնարկը միշտ կը դադարեցնէ Եւրոպայի քաղաքական շրջանակները եւ միջազգային մամուլը: Իր մասնաւոր պատերազմը, Սոմալի Ռեւոլյուցիոն, ճամբայ պիտի ելլէ շարքի օր եւ առաջին անգամ պիտի հանդիպի Հոսթ, ընկերակցութեամբ Վատիկանի ամերիկեան ներկայացուցիչին:

Անգլիոյ վարչապետը առջի օր անդրադառնալով այս այցելութեան, բարի գալուստ մտաւորեց եւ յայտարարեց թէ կ'առաջարկուի սրտաբաց պիտի խօսի ամէն բան, որպէսզի նախազահին ներկայացուցիչը լրիւ դադարաւ կազմէ ներկայ կացութեան մասին: Լոնտոնի եւ Փարիզի թերթերը կը շարունակեն անկէն պիտի թէ ամերիկեան պատուիրակին պաշտօնը ձեռնարկած է, եթէ կ'առաջարկուի հարցազրուիչ մը փորձէ: Լէոն Պրոմ կը զննարկուի մամուլին այս գիրքը, դիտել տալով թէ Ռոզվելթի նախատեսած հարցազրուիչը ճիշդ այն է ինչ որ կը պահանջեն Ֆրանսա եւ Անգլիա, — հարցազրուիչ մը՝ հիմնուած իր բաւանքի, արգարութեան եւ միջազգային բարոյական վրայ, հետեւաբար ներքին չէ կ'անխաղաղ կարծիքներ յայտնել:

«Տէլէր Էրբլը» թէլեգրամով վերաբերելով Մ. Նահանգներու տեսակետը, կ'ընդհանրեցնէ թէ պատերազմին հետ մնալով հանդերձ, միասակար կը գտնեն անոր երկարաճումը՝ ամերիկեան անտեսութիւնը համար: Մ. Նահանգներու ծխախոտի, բամբակի եւ պտուղի վաճառականները եւ ուրիշ առեւտրականներ ամէն բանէ պաշտ խաղաղութիւն կ'ուզեն, որպէսզի անտեսութիւնը ճաղկի:

Մտաւոր Արեւելիի խնդիրը նոյնպէս օրուան հրատարակեց քննարկները մին կը կարգէ, մասնաւոր հիմա որ Գերմանիա եւ Ռուսիա նոր դաշնակից մը կ'ընթացին, եւ գերման ճարտարագէտները գործի ձեռնարկած են Ռեւալյոյի եւ Կովկասի մէջ: Երէկ հաղորդած էինք զանազան լուրեր՝ այդ գործունէութեան մասին: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Տոբթ. Թոտ, Զիլֆրիտի դիմը ճարտարագէտը, Գերմանիա վերադարձած է, զննական պետը մը կատարելով Կովկասի մէջ, բայց պիտի վերադառնայ փետրուար 20 — 25ին: Կ'ըստի թէ գերման ճարտարագէտները ձեռնարկած են 11 ուղղափոխական կամ առեւտրական ճամբաներ շինելու Կովկասի մէջ: Այս գործունէութեան հետ սերտ կապ ունին Դաշնակիցներու զինուորական պատրաստութիւնները Մտաւոր Արեւելիի մէջ: Զօր. Վէկանի այցելութիւնը Երիտասարդ, Աւստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի առաջին զորագումարներուն ժամանումը Սուէզ եւ ուրիշ իրողութիւնները կ'ապացուցանեն թէ Դաշնակիցները ամէն բան նախատեսած են, գերմանաւորութիւնները ի դերի հանելու համար:

Նորեկ զինուորները անմիջապէս տեղափոխուեցան Պաղեստինի եւ հարեւան երկրներու մէջ: Փարիզի ընկերակցական պաշտօնակիցները քաղաքական աշխատակիցը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս առթիւ: — Արեւելիի բանակը սահմանուած չէ միայն պաշտպանելու այն ճամբան որ Միջերկրականին եւ Կարմիր ծովին դէպի Հնդկական եւ Պաշտպանական ուղիներու կը տանի: Ան կ'ընայ կոշտի աւելի մեծ գործողութիւններ կատարելու Երիտասարդ, Մտաւոր Արեւելիի եւ Միջին Արեւելիի մէջ: Երիտասարդ, ուր անդրազգայական բանակին հրամանատարն է Զօր. Ռեյլըն, մաս կը կարգէ անդրաֆրանսական պաշտպանութեան ցանցին՝ արեւելեան եւ հիւսիսային Աֆրիկայի մէջ: Մտաւոր Արեւելիի պաշտպանողական ցանցը կ'ընդգրկէ արեւելեան Միջերկրականը, Սուրբիոյ եւ Թուրքիոյ հետ, երկարելով մինչեւ Պաղեստինը եւ Սեւ ծով: Երկրային Պերլիանի եւ Մոսկուայի զինուոր հոգն է սպահովել ցամաքային եւ ծովային հաղորդակցութիւնները Կովկասի շրջանին եւ հարաւային Ուկրաինայի ու Դանուբի եւ Կալիցիոյ գետային ճամբաներուն եւ երկաթուղիներուն մէջ: Գերմանաւոր տնտեսական համաձայնութիւնները մեծ մասով հիմնուած են այս հաղորդակցութեանց պահպանումին վրայ:

Ֆինլանտական քաղաքացիները կը սաստիկանայ օրէ օր: Ինչպէս կ'երեւայ, Ռուսերը կը ձգնեն վճարական յաղթանակ մը տանել, ծանրութեան կեդրոնը ալլոր փոխադրուի համար: Արտաքին օգնութիւնը կը ծաւալի: Գերմանները, որոնք դժգոհ են Ֆինլանտական պատերազմին երկարաճումէն, այժմ կը սպասան միջոցներ ձեռք առնել, եթէ Դաշնակիցները զինուորական օգնութիւն հասցնեն: Ֆինլանտայի զինուորական իշխանութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ 50.000 յաւելումական զինուոր, յաջողութեամբ շարունակելու համար զիմադրութիւնը:

ՅՈՒՐՏԸ ՍՍՏՏԿԱՅԱՅՄԸ է քանի մը օրէ ի վեր, Փարիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, իսկ հիւսիսային երկրներուն մէջ՝ անտանելի դարձած: Երեւոյ, Նորվեգիա այսքան սաստիկ ձեռն տեսած չէին 150 տարիէ ի վեր եւ միջազգային կը ներդրեն ածուխի պակասին: Զուեյքերիա, Գերմանիա, Հոլանտա, եւրոպական Ռուսիա արտակարգ ներկրութեանց մասնուած են, ցուրտին հետեւանքով: Զուեյքերը ստանա են ամէն կողմ:

ՌՈՒՐԻՔ ԵՄՐԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆՔՐԸ Պրէսթ Երթալով, այցելեցին զինուորական նաւահանգիստը, առաջնորդութեամբ ծովային նախարարութեան սպաներուն: Այս առթիւ ծովակալ յիշեց Աթաթիւրքի յուզարկաւորութիւնը 1938ին, երբ թէ Ռուսերը դաշն էր, իրեն ներկայացուցիչը Ֆրանսական նաւատորմին: Թուրք բազմազինները այցելեցին նաւարանը, նաւային վարժարանը եւ մարտանաւերը: Առաջնահանգի տորթիլին հրամանատարը իր մարտանաւին մէջ ընդունելով թուրք հիւրերը, սեղան մը սարքեց ի պատիւ անոնց:

ՍՈՒՐԻՔԻ փորձեր պիտի կատարուին այսօր, հինգշաբթի, ճիշդ կէս օրին, 20 երկաթուղեան տեղակալութեամբ, այնպէս որ իրար անցնելու բան չկայ: Եթէ հարկ ըլլայ անհաղթելու հնչեցնել, ազդանալը պիտի տրուի սովորական ձեռքով, պատասխանները քաղաքացիներու համար:

ԶՈՐ. ՎԵՂԻՆ, որ վերջերս Գահիրէ դաշն էր, խորհրդակցելու համար իր անդրազգային պաշտօնակցին հետ, Պէյրութ վերադարձաւ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻՆ Դէպի չէզոք երկրները արտածումները շարունակ կ'աւելնան, պատերազմին ի վեր: Այսպէս, Մ. Նահանգներէն դէպի Երեւոյ արտածումները աւելցած են 17 միլիոն տոնայ, դէպի Նորվեգիա՝ 10 միլիոն, դէպի Զուեյքերիա՝ 4 միլիոն եւ Իտալիա՝ 3 միլիոն: Այս պարպումն Դաշնակիցներուն ուղղութիւնը դառած է, այն երկարութեամբ թէ փոխադրուած սպարաբեկ մեծ մասով Գերմանիոյ կը ծախուին: Ռուսի միջոցները կը խորհուրդ տան, հակազդելու համար: Այս առաջարկութեամբ, զարկ պիտի տրուի անգլիոսֆրանսական անտեսութիւնը, պատերազմին հետեւանքով թափուր մնացած գերմանական հրատարակները դադարեցնելու համար: Մասնաւոր մարկեր ալ պիտի տրամադրուին փոխարանատեսակներին:

Երկարաճող անտեսականութիւնը

«Տէլէր Էրբլը» թէլեգրամով մասնաւոր թղթակցը, որ Երեւոյ դաշն էր Զօր. Տիտի հետ, կը գրէ թէ 2000 մղոն ճամբայ կորեցին երկարաճող շրջանին մէջ, շոքեկաւորով եւ ինքնաշարժով: Զօրաւոր աչքէ անցուց աղէտեալ եօթը նահանգներէն հինգը: «Արեւելի Երեւոյի» ուր վնասը ամէնէն աւելի ծանր եղած էր, ուր հաղորդակցութիւնը շափազանց դժուար էր կ'ընդհանրութեան որ եւ է աշխատանք տակաւին անկարելի, դաշինք դէպի արեւմուտք, Սրբիւր, Ամասիա եւ Թոքատ, հետեւելով երկարաճող զինքին: Մեր պատած շրջաններու մէջ վերաշինութեան աշխատանքները կը կատարէին զանազան աստիճաններով: Մեր վերջին կայանը եղաւ Մամսոն, ուր շատ մը զիւղեր վնասուած են, բայց ոչ այնքան ծանր: Այստեղ Կարմիր Մահիկը կը հոգայ շատ մը աղէտեալներ: Կնոջ մը փրկած գանձերուն մէջ կը գտնուէր Աթաթիւրքի եւ Խոսրուր Ը. Թաւազարի զուսուտը լուսանկարը: Թոքատի մէջ լեռան մը կատարէն կը գտնուէր շոքեկաւոր ընթացքը հովիտին մէջէն: Իրպատայի շրջանին մէջ թէ եւ կանգնութիւնը եւ ստացումները կորուստը շատ ծանր էր, բայց սովորական կեանքը վերստին է: Անպատասխար աղէտեալները կը բնակին փայտէ տաղաւարներու մէջ:

Զօրաւոր Անգարա վերադառնալով, յայտարարեց — «Թրքական կառավարութիւնը կը հոգայ կացութեան պահանջները, բայց կարգ մը նիւթեր կարելի չէ ճարել տեղին վրայ, ինչպէս թանձր հաղաւտ, տոկոսն կ'ընկի, վերստին, վրան, կուպէր ծածկողները եւ կային, որոնք պէտք է ճարուին արտաքին: Ապահովելու համար ցանկալի գործակցութիւնը Կարմիր Մահիկին եւ Լոնտոնի անդրաֆրանսական կողմէն միջեւ, եւ նպատակաւոր մը կը նկատուի խառն յանձնարումը մը կարգել Անգարայի մէջ»:

Զօրաւոր երկուշաբթի օր ձայնափոխու ճառ մը խօսեցաւ, պարզելով իր սպասարկութիւնները եւ այս շարքու Լոնտոն կը վերադառնայ:

Գերմանական դաշն մը Պոլսոյ մէջ

Թրքական կառավարութիւնը վերջերս դրանք էին Ոսկեղջիւրի գերմանական նաւարանը, լրտեսութեան կասկածով: «Փայլօր» թղթակցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին: — Այդ գործարանին մէջ կը շինուէին երկու սուզանաւեր, որոնք լրացած պիտի ըլլային, եթէ պատերազմը ուղարկուած չլլար կարգ մը անհրաժեշտ կարներու ժամանումը: Այս կարները անապարանքով ցամաք հանուած էին պղծարական նաւահանգիստ մը եւ վերջերս Պոլսոյ հասած ըլլալով, շինութիւնները վերականգնուի: Երբ անոնց մէջ կը գրեթէ վերջացած էր, Գերմանիայէն հասան քանի շափ մասնազտներ որոնք կ'ընէին թէ եկած են փորձեր կատարելու: Թուրքերը նախ ընդունեցան այս մասնազտները, անոնց վերապահութեան, բայց անոնք կասկած չէին, երբ անապարանքու փորձերը կատարել միայն գերման նաւագիւղով: Այս կասկածները աւելցան, երբ սուզանաւերուն մէջ գտնուեցաւ ուսուցիչ պաշար մը որ պէտք եղածին շատ աւելի էր: Ասոր վրայ Անգարային հրամանագրով դրաւ նաւադրամարանը: Պոլսոյ մէջ կը կարծեն թէ գերման մասնազտներուն ծրագիրն էր զոչնոր սուզանաւոր եւ պղծարական կամ խորհրդային նաւահանգիստ մը հասնել, ուր նաւազները հրահանգի պիտի սպասէին:

Անգլիոսֆրանսական անտեսական դաշնակիցը պիտի գործարարուի փետրուար 19ին սկսեալ: Այս առթիւ զոչնոր համաձայնութեամբ, Թուրքիա փոխադրուած սպաններուն արժէքը պիտի շանցնի այդ երկրէն եղած ներս ծոմաներու արժէքին 80 առ հարիւրը: Դաշնակիցը ի զօրու է մինչեւ 1941 մարտ 31 եւ վերաբան պիտի մնայ յաջողաբար մէկ տարի, եթէ երկու կողմերէն մէկը չեղեալ չհամարի զայն, ուր ստույգ երեք ամիս առաջ:

Անգարայէն կը հետադիմ թէ նախազահ իմաթ Ինչոնի կարեւոր խորհրդակցութիւն մը կատարեց պատերազմական նախարարութեան մէջ, զինուորական վարիչներուն հետ:

ՈՐՏԵՐՈՒ Ժողովը դադանի նիստի մը հրաւիրելու առաջարկ մը պիտի ներկայացնէ լոքա ֆինանսիս, արտաքին նախարարութեան նախկին խորհրդակցանք, բացատրութիւններ պահանջելու համար վերջերս խօսուած կարգ մը ձեռքեր մասին, որոնցով նախարարները կը պնդէին պատերազմը շարունակութեան մասին:

ԱՆԳԼԻՈՑ աշխատանքական կուսակցութեան անդամներէն Մորիսըն ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ չեն կ'ընար միջին ճամբայ բռնել նացիներուն հանդէպ: «Մեզ համար տարբերութիւն չընէր եթէ Հիթլերին յաջողէր Կեռիներ

Քրտանախաղի քարտեզներ	150 ֆրանք
Անդրադարձի քարտեզներ	265 ֆրանք
Ուրբեյ քարտեզներ	140 ֆրանք
Ուրբեյ քարտեզներ	215 ֆրանք

ՏԱՐԻՆԱԿԱՆ ՎԵՍՏԱՆՆԵՐ	50 ֆր.
ՏԱՐԻՆԱԿԱՆ ՎԵՍՏԱՆՆԵՐ	75 ֆր.
ՏԱՐԻՆԱԿԱՆ ՎԵՍՏԱՆՆԵՐ	140 ֆր.
ՏԱՐԻՆԱԿԱՆ ՎԵՍՏԱՆՆԵՐ	40 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
16
ՓԵՏՐՈՒՄ
VENDREDI
16 Février
1940

ԵՐԿՈՒ ԻՍՈՒՔ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿԱՏ

ՈՂՋԱԿԵԶ

ԵՐԿՈՒ ԱՆԳՆԱԿԱՆ ՆԱԽԵՐ (22.497 րոն)

ԵՐԿՈՒ ԳԵՐՄԱՆ ՍՈՒՉԱՆԱԻՐ ԸՆԿՂՄԵՑԱՆ

Թերթերը կը պատմեն թէ ֆին ղեկավարները պատմական երբ մը կ'երգեն, կը ներշնչուին անոր մարտադրու եղանակին, ամէն անգամ որ դրո՛՛ կուտան: — Չաւահիրը ժողովուրդը մը որ արիւն թափած է Նարայի, Լեւոնտանի եւ Լալիցիի դաշտերուն մէջ, Ֆինլանտիայի ու Ռուսիոյ միջեւ: Թշուառի արիւնը արիւն կ'արժէր պիտի ներկէ մեր դաշտերը, Մեր ճամբան կը լուսարոյնի ամէնէն ազնուական նպատակով: Հատու է մեր պողոտան, եւ մերն է յաղթանակը: Բոլորը, բոլորը դէպի յաւաք, յանուն մեր դարաւոր ազատութեան: Զատնէ, յաւաք, մեր ազնուական դրօշը, Մեծնի մեր ճայրերէն ճամբար՝ կը նշանակէ պատուով ապրել: Մեր ժողովուրդը չունեցաւ արաբիկ երգեր, յանուն իր գոյութեան եւ արտաբանութեան: Մանաւանդ որ փոքր, անձար ժողովուրդը չգիտէր ինչ որ քրտան: — Արտաբանի կամ մասնագէտը: Գեղարարը միշտ անողոր է եւ անյայտ Արտաբանի աստուածը: Հազիւ ժպտաւ մը արձակած, կը չուէ ինչպէս թռչուն մը խոճապահար, մինչեւ որ նորէն արիւն խառնուի դաշտերուն եւ դեռերուն: Մինչեւ որ կարելի ըլլայ վերստանալ դաշտը: Այսպէս նաեւ քարտէսի ֆինլանտիան: Գին երկէ էր — քան մարի անո՞ւ — որ վերահաստատուեցաւ իրբեւ անկախ եւ արդաւ պետութիւն: Մեր անհիշելի աշխարհակալին կենսական շահերուն կը միանայ իր գոյութիւնը: Ան մը ժողովուրդ, որուն կրնար սպաննուիլ, իր բարձրագոյն լինելով եւ անտանկով, իր լիքի եւ ստուգեալ տարածուութեամբ: Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին անո՞ւ, որ կը մնայ միշտ դադանիք, իր աննախատեսելի արձակուրդով: ... Եւ դուն որ կը կոչուին այս բոլորը, անհիշելի ժողովուրդը Հայոց, դուն որ Եւրոպայի արտին վրայ իսկ անար դիմելու կը կործանուի արեւմտեան ժողովուրդներու — բոլորն ալ ճարտար պատուութեան ինչպէս դուն — հաւատա միայն մէկ բանի: — Աշխարհ ստանի, չի կրնար երկրի երեսն քրքիլ ու եւ է ժողովուրդը եւ անոր պատուութիւնը, եթէ ան ինք իր ձեռքով կ'ընթաց չէ իր ճակատագրովը: Ե.

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան (168րդ օր) - Զեկոյց թիւ 327, փետրուար 14, առաւօտ — Տեղական հրատարակութիւն: Զեկոյց թիւ 328, իրիկու — Չարտոնեցաւ թշնամի արշաւ մը Սարի առեւտուան կողմը: Գերման ստեւարական նաւ մը ընդունեցաւ եւ ֆրանսական նաւահանգիստ մը առաջնորդուեցաւ: *** Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ երկու անգլիական նաւեր, համապատասխան 22.497 թոն, ընդգրկած են Գերմանիայէն կողմէ, բրիտանական կողմէն ծովէն: Մէկը «Սուլթան Սթար» նաւն է, 12.300 թոն, որ թրոփախուած էր Կոնստանտնուպոլիսէն: Այլը կը վերադառնար Պուէնու Այրէսէն, 6000 թոն կշար միւս ընթացքով: Պուէնու Այրէսէն մեկնած էր յունուար 17ին եւ Հարաւային Ամերիկայէն եկած անալիս մարտի 14ին էր Կոնստանտնուպոլիսէն: Սուլթան Սթարը արիւնդատար չուղեւոր մըն է, «Կրիթթաֆիլա», 10.191 թոն, որ ընդմեջաւ առտուն կանուխ, Սկոտլանդի հիւսիսային արեւելեան ծովերուն մէջ: Նաւաստիներէն 28 հոգի փրկուեցան ձկնորսական միջոցաւ, բայց 13 հոգի կը պակսին: Ծովերէն ընդմեջաւ ընդմեջ քիչ առաջ եւ բոցերը կ'երեւային ծովերէն: Նոյն աղբիւրին համաձայն, ուրիշ անգլիական նաւ մը, «Պրոնտու», 3385 թոն, ստիպողաբար օգնութիւն կը խնդրէր Ատրանտիկ կողմէն: Կը հաստատուի նաեւ թէ Հիւսիսային ծովումէջ պայթած է, երկու շաբաթ առաջ, անգլիական քարտէսատար չուղեւոր մը, «Պրիթթաֆիլա», որ ունէր 8501 թոն տարաբաշխուած: Նաւաստիներէն 21 հոգի անգլիական նաւահանգիստ մը հասան փետրուար 14ին: Անգլիական զեկոյցը կ'ընէ թէ անալիս երկու չուղեւորներու խորտակումէն անհիշապէս վերջը, ընդմեջաւ զերմանական երկու սուզանակներ, որոնց մէկը այն էր որ փոքրիկ արձակած էր «Սուլթան Սթար»ի դէմ: Սուզանակը ծովամտին վրայ անգլիական չուղեւորներու խորտակումէն կէս փամ վերջը: Երկրորդ չուղեւորներէն մէկն էր այն մարտանակներէն որ մասնակցած էին անգլիական միւս երկու նաւերուն խորտակման: Նոյն օրը անգլիական օդանաւերը զարկին գերմանական ուժերի սուզանակ մը որ Լիւնոն արշաւած էր: *** Վաղը, շաբաթ, Անգլիոյ մէջ զբօսի տակ պիտի անուրին 250.000 շոտլանդի զինուորներ: Այս զորակազմը բրիտանական լանսկիր թիւր կը բարձրանայ 1.750.000: *** Զօր-Սփիւր, անգլիացի երեսփոխանը, որ Փարիզ կը գտնուի, դասախոսութիւն մը տալով, յայտարարեց թէ 1939 զեկոյցներ 31ին Անգլիոյ զբօսի տակ ունէր 1.250.000 զինուոր, անոնց հաշուելու օդանաւային ուժերը: Հիւսիսային ընթացքին Ֆրանսա փոխադրուած են 250.000 զինուորներ: Պատերազմի հինգ ամսուան ընթացքին Ֆրանսա փոխադրուած անգլիացի զինուորներու թիւը երկու անգամ աւելի է այն զօրքէն որ փոխադրուեցաւ 1914ին միւսնայն ժամանակաշրջանին: Այս բանակին եւ անոր պատահականութեանց համար Մանչէսթըր փոխադրուած են աւելի քան 100.000 կառքեր, մինչդեռ անցեալ պատերազմին միւսնայն ժամանակաշրջանին փոխադրուած էին միայն 40.000 կառքեր: Զօրավարը ըսաւ նաեւ թէ երկու միլիոն անգլիացի մայրեր, ջոկեր եւ աղջիկներ իրբեւ կամուր կը ծառայեն հանրային գործերու մէջ: Հարիւր հազարաւոր կիներ կը բանին զինուորականներու մէջ, 60.000 հոգի ալ յաւանակին, նաւատորմին եւ օդատորմին մէջ, իրբեւ օտանդակ: 1933ին Անգլիոյ օդանաւային կազմակերպչին ղեկավարն էր 3 միլիոն ֆրանք, իսկ 1939ին՝ 57 միլիոն: Կրաւորական պաշտպանութեան համար զինուորացուած են 1.260.000 քաղաքացիներ: *** Նորէն կը խոսուի գերմանական մեծ յարձակողական մը մասին: Անգլիոյ տեղեկութեանց նախարարութեան խորհրդակներ ճառ մը խոսելով, կարելի զտաւ այդպիսի յարձակողական մը: «Գերմանիա ստանալու թիւնը կը վայելէ, ամենամեծ քանակութեամբ ուղարկուած ամբարձր մը աւելի կրկին պատրաստութիւն մը տեսած ըլլալով քան իր թշնամիները: Եթէ զանազանային եւ լաւ պատրաստուած հարուած մը չտան, կը նշանակէ թէ մասնաւոր պատմաւ մը պատմութիւնը: Ե.

Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին անո՞ւ, որ կը մնայ միշտ դադանիք, իր աննախատեսելի արձակուրդով: ... Եւ դուն որ կը կոչուին այս բոլորը, անհիշելի ժողովուրդը Հայոց, դուն որ Եւրոպայի արտին վրայ իսկ անար դիմելու կը կործանուի արեւմտեան ժողովուրդներու — բոլորն ալ ճարտար պատուութեան ինչպէս դուն — հաւատա միայն մէկ բանի: — Աշխարհ ստանի, չի կրնար երկրի երեսն քրքիլ ու եւ է ժողովուրդը եւ անոր պատուութիւնը, եթէ ան ինք իր ձեռքով կ'ընթաց չէ իր ճակատագրովը: Ե.

Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին անո՞ւ, որ կը մնայ միշտ դադանիք, իր աննախատեսելի արձակուրդով: ... Եւ դուն որ կը կոչուին այս բոլորը, անհիշելի ժողովուրդը Հայոց, դուն որ Եւրոպայի արտին վրայ իսկ անար դիմելու կը կործանուի արեւմտեան ժողովուրդներու — բոլորն ալ ճարտար պատուութեան ինչպէս դուն — հաւատա միայն մէկ բանի: — Աշխարհ ստանի, չի կրնար երկրի երեսն քրքիլ ու եւ է ժողովուրդը եւ անոր պատուութիւնը, եթէ ան ինք իր ձեռքով կ'ընթաց չէ իր ճակատագրովը: Ե.

Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին անո՞ւ, որ կը մնայ միշտ դադանիք, իր աննախատեսելի արձակուրդով: ... Եւ դուն որ կը կոչուին այս բոլորը, անհիշելի ժողովուրդը Հայոց, դուն որ Եւրոպայի արտին վրայ իսկ անար դիմելու կը կործանուի արեւմտեան ժողովուրդներու — բոլորն ալ ճարտար պատուութեան ինչպէս դուն — հաւատա միայն մէկ բանի: — Աշխարհ ստանի, չի կրնար երկրի երեսն քրքիլ ու եւ է ժողովուրդը եւ անոր պատուութիւնը, եթէ ան ինք իր ձեռքով կ'ընթաց չէ իր ճակատագրովը: Ե.

Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին անո՞ւ, որ կը մնայ միշտ դադանիք, իր աննախատեսելի արձակուրդով: ... Եւ դուն որ կը կոչուին այս բոլորը, անհիշելի ժողովուրդը Հայոց, դուն որ Եւրոպայի արտին վրայ իսկ անար դիմելու կը կործանուի արեւմտեան ժողովուրդներու — բոլորն ալ ճարտար պատուութեան ինչպէս դուն — հաւատա միայն մէկ բանի: — Աշխարհ ստանի, չի կրնար երկրի երեսն քրքիլ ու եւ է ժողովուրդը եւ անոր պատուութիւնը, եթէ ան ինք իր ձեռքով կ'ընթաց չէ իր ճակատագրովը: Ե.

Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին անո՞ւ, որ կը մնայ միշտ դադանիք, իր աննախատեսելի արձակուրդով: ... Եւ դուն որ կը կոչուին այս բոլորը, անհիշելի ժողովուրդը Հայոց, դուն որ Եւրոպայի արտին վրայ իսկ անար դիմելու կը կործանուի արեւմտեան ժողովուրդներու — բոլորն ալ ճարտար պատուութեան ինչպէս դուն — հաւատա միայն մէկ բանի: — Աշխարհ ստանի, չի կրնար երկրի երեսն քրքիլ ու եւ է ժողովուրդը եւ անոր պատուութիւնը, եթէ ան ինք իր ձեռքով կ'ընթաց չէ իր ճակատագրովը: Ե.

Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին անո՞ւ, որ կը մնայ միշտ դադանիք, իր աննախատեսելի արձակուրդով: ... Եւ դուն որ կը կոչուին այս բոլորը, անհիշելի ժողովուրդը Հայոց, դուն որ Եւրոպայի արտին վրայ իսկ անար դիմելու կը կործանուի արեւմտեան ժողովուրդներու — բոլորն ալ ճարտար պատուութեան ինչպէս դուն — հաւատա միայն մէկ բանի: — Աշխարհ ստանի, չի կրնար երկրի երեսն քրքիլ ու եւ է ժողովուրդը եւ անոր պատուութիւնը, եթէ ան ինք իր ձեռքով կ'ընթաց չէ իր ճակատագրովը: Ե.

Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին անո՞ւ, որ կը մնայ միշտ դադանիք, իր աննախատեսելի արձակուրդով: ... Եւ դուն որ կը կոչուին այս բոլորը, անհիշելի ժողովուրդը Հայոց, դուն որ Եւրոպայի արտին վրայ իսկ անար դիմելու կը կործանուի արեւմտեան ժողովուրդներու — բոլորն ալ ճարտար պատուութեան ինչպէս դուն — հաւատա միայն մէկ բանի: — Աշխարհ ստանի, չի կրնար երկրի երեսն քրքիլ ու եւ է ժողովուրդը եւ անոր պատուութիւնը, եթէ ան ինք իր ձեռքով կ'ընթաց չէ իր ճակատագրովը: Ե.

Եւ սակայն — « մարդը մարդուն դա՞ր»: Մարդիկ չհանդուրժեցին որ եւրոպացի միլիոն խեղճեր իրենց սեփական հայրենիքը վարեն համաձայն իրենց հասկացողութեան, ուղեցին իրենց լուծին տակ անոնց դաշտը: Եւ ահա թրն — դանօթին է որ կը դառայ: Եւ թրնաճիտութիւնն էր, որն իսկ այն պետութիւնը որ ամէնէն բարձր ճանքեր կ'արձակէր, իրբեւ սխալեանք ժողովուրդներու ինքնորոշման, պատուութեան, անկախութեան: Ետ ալ չէր կրնար զարմանալ, որ այս բարբարոսութեան կը դիմէին միւսները: — անոնք որ կը կոչուին քաղցին — դարձաւ իրական, դեղին կամ գեղար: Ինչ է, այսօր, տարբերութիւնը կրկին աշխարհակալութեանց միջեւ: Եւ որ պիտի յանգի այս ողբակէտը, քանի որ դեռ չսկիզբն է երկնացը: Արդարեւ պատերազմին հինգերորդ ամիսը լրացաւ պարզապէս իրբեւ նախարան: Տեսակ մը զոհահանուր փորձ, որն ներկայացուցին

Թշնամին Պոլսականների պիտի յորմակի քե կոպրասկե

Չենք գիտեր թէ կա՞յ ուրիշ ժողովուրդ մը, որ այս բանին համար...

Կարգադրանքներն : Ինչ ունիք արտաքին, օտար ու հայր, կարգադրանքներն...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Չենք գիտեր թէ կա՞յ ուրիշ ժողովուրդ մը, որ այս բանին համար...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Չենք գիտեր թէ կա՞յ ուրիշ ժողովուրդ մը, որ այս բանին համար...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Չենք գիտեր թէ կա՞յ ուրիշ ժողովուրդ մը, որ այս բանին համար...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Գեղեցիկ էր, հեղեղեղ կամի այն տարածությունը...

Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

Հանապազուցաբար յուր օրուան դեպքերու մասին... Չենք գիտեր թէ կա՞յ ուրիշ ժողովուրդ մը...

(550.569 թոն), չկար պետությունները կորսնցուցանել 120 նաւ (352.485 թոն)...

Ռուսական քաղաքացիական... Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն : Կարգադրանքներն...

HARATCH

(Fondé en 1925) - R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

Téléphone : COBelins 15 - 70

Rédaction et Administration

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63

Métro : TOLBIAC

Abonnements et Publicité

150 Francs 75 Francs 40 Francs

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳԱՂԱՎԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ՅԵ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4276

Խմբագիր՝ ՇԱՐԱՇԽ ՄԻՍՏՐՅԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՒ ԻՍՍԳ

ՎՈՒՐՊԵՏԻ ԿԻԹՏԻՆ, ԿԱՐԱՊԵՏ

Երկրային երկրաչափի օրերուն, թերթերը կը հրատարակին սա տարր - րինակ լուրը...

Վուրպեթ կիթտին, Կարապետ, փիլիսոփայ օլոտու, Կարապետ: Այս լուրը արձանագրուեցաւ թերթէ թերթ, առանց ուրիշ որ եւ է մանր - րամանութեան:

Չկրցանք ճշդել, — Հին մանի՞ մըն էր, որ կը զուգարիպէր Երկրային շարժին, թէ նոր խմբագրուած՝ ցնցումներու ազդեցութեան տակ:

Չկրցանք ճշդել, — Հին մանի՞ մըն էր, որ կը զուգարիպէր Երկրային շարժին, թէ նոր խմբագրուած՝ ցնցումներու ազդեցութեան տակ:

Վեհն պարագայի մէջ, յատկանշական է երեւոյթը, ճիշդ այն պահուն երբ Ազգային հայրենասիրը կը զուգարիպէր թուրքի մտայնացած մըն Հայրենու վրայ, առնոց աղբ. հարստութեանց մատակարարութիւնն անդամ բռնազարա - ւելով եւ յանձնելով թերթի միջոցով լիճանքը:

Փակագրի մը, — Ինքայի նշանաւոր «միջոցակէտ»-ը, Կարապետ, որ լուրը է երեք տեղադրութիւն ձեւով, ընտրութիւնն ու քննութիւնն ալ ինք անձամբ կատարելով: Յետոյ, Պոլսոյ կամկար պատրիարքն ալ իր կարգին փութացեր է շնորհակալելու եւ օրհնել նոր «միջոցակէտ»-ը, որ անշուշտ պիտի սահմանէ նաեւ իր պաշտօնին իրաւասութիւնները...

Ուրեմն, որքանք բոլորս միասին — Վարպետը կիթտին Կարապետ, փիլիսոփայ օլոտու Կարապետ... ճիշդ է որ այս երկարամեայ պանդխտութիւնը շատ մը դառնութիւններ, բուն բառով՝ լեզի քամել տուաւ մեր տարազին բարձրութեանց: Եւ դեռ քամել պիտի տայ, քանի որ պատերազմն ալ չհանգստի կը ծաւալի:

Թուրքիոյ վարչապետը ինք խոստովանեցաւ թէ ըստիւրուէր տարածուել են ժողովուրդին մէջ, վերջին արդիւններուն հետեւանքով, թէ յետադիմական - ներ կը շահագործեն ամբողջ տարածքները, ստուտեմային պատուհանի մը վերադարձն ալ փորձանքներ են:

Անշուշտ նախապաշարուներ են այլ բոլորը, քանի որ շարժը շարժ է եւ փոթորիկը փոթորիկ: Իսկ եթէ «երկնային պատուհան» կոչուած բան մը գո - րութիւն ունենար, կաթիլ մը արեւն չէր թափեր, նոյնիսկ Թուրքիոյ մէջ:

ՅԻՆԱՆՏԱԿԱՆ ԶԱԿԱՏ

Ռուսերը կոր դիմելու կը գրանել

Վերջին լուրերը, ուսական թէ ֆինլանդական, կը հաստատեն թէ կար - մեր բանակը յաղթած է դրակը կարգ մը յառաջադր զինքեր՝ Մաննէրհայմի ճակատին վրայ: Խորհրդային զեկոյցը կ'ընէ (16 փետրուար) — Մեր զորքը շարունակելով իր յառաջադրութիւնը, դրակը գետին մը՝ 15 մղոն հեռու Վիպրիկէն, ինչպէս եւ 53 նոր ամբոցներ: Ֆինները կը նահանջեն եւ ծանր կո - րուստներ կը բռնեն: Ֆինլանդական վեց օդանավեր վար անուեցան:

Իսկ ֆինլանդական զեկոյցը կը հաստատէ թէ խորհրդային զորքը յաղ - րութիւններ չափեցաւ Մոսկուայի ճակատին ինչպէս եւ ուրիշ երկու կէտերու վրայ: Լատուիայի լեճին հիւսիսային — արեւելեան մասին մէջ Ֆինները ետ մղեցին յարձակում մը՝ կղզիներուն մէջ եւ ամբոցներ վրայ, ծանր կորուստներ պատճառելով: Մոսկուա քաղաքը կորսուած կը համարուի, եւ արդէն ակերա - կոյտի մը վերածուած է, բոլորովին անբնակելի: Ֆինները կ'ընեն թէ Ռուսե - րուն ձեռքը անցած յառաջադր զինքերը մաս չեն կազմեր բուն Մաննէրհայ - մի զօրին:

Հետագայի մը համաձայն, 500 ռուսական օդանավեր կը շարունակեն ուղ - րածուել Քարելիոյ պարանոցը:

Մինչ ֆինները իրենց զեկոյցն զիմարութիւնը կը կատարեն Ման - նէրհայմի զօրին վրայ, շուտապէս կատարութիւնը զեկոյց մը հրատարա - կեց, որ կ'ընէ թէ մերթա՛մ է ֆինլանդայի զինուորական օդուժի բան կողմ, որ ուղղուած է երեք օր առաջ: Երկուսի վարչապետը յայտարարեց թէ պաշար եւ ուրիշ նիւթական օգնութիւններ զրկուած են, բայց չեն կրնար զին - ուորական օդուժիւն ալ տրամադրել: Երկուսի միջոցներ ձեռք առած է վերա - ւորներ եւ անկարգներ ընդունելու, ինչպէս եւ բանուորներ զրկելու Ֆինլանդա - րայց չի կրնար զօրազուճը մը զրկել, ինչպէս խնդրած էր ֆինլանդական կա - րապետութիւնը:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ այժմ Քրանսական օդանավերը եւ Քրանսական զօրին մեծ զեկը կը կատարեն Մաննէրհայմի պաշտպանութեան մէջ: Պաշտօնատար մը յայտարարեց թէ ուրիշ օդուժիւններ ալ պիտի զրկուին: Պաշտօնատար չի կրնար կրաւորական զինք բռնել, երբ Գերմանիա իր մասնա - գէտները եւ զինուորական առաջնորդները կը տրամադրէ Ռուսիոյ, եւ զեկ - րական նաեւ զեկը եւ ռազմանիւթ կը փոխադրեն Մոսկուայի ուղիւնստ: «Ֆիլիպոս» կը գրէ թէ ֆինները իրենց կարգ մը յաղթանակները կը պարտին Քրանսական օդանավերուն:

Մինչ նահանգապետութիւնը մինչեւ հիմա իր շրջանին քաղաքապետական խորհուրդներէն արձակուած է 162 համայնապար անդամներ, համաձայն 1940 յունուար 20ի օրէնքին:

Գրախնուրիւնը կը գրախնուի երեսի. Ժողովին մէջ

Ուրբաթ օր բուն քննադատութիւններ տեղի ունեցան երեսի. Ժողովին մէջ, գրախնութեան, տեղեկութեան վարչութեան եւ քարոզչութեան մասին: Վարչապետը կար ըլլալով, փոխանորդաբար ներկայ էր Պ. Շոթիան: Վիճա - րանութիւնները պիտի շարունակուին յառաջիկայ ուրբաթ օր:

Գրախնութեան մասին առաջին խօսքը արտա Պ. Լէոն Պլում, ուժգնօրէն քննադատելով անոր թերութիւնները եւ անիւրաւութիւնները: Խօսելէ առաջ, ընկերավարական առաջնորդը ցաւ յայտնեց վարչապետին բացակայութեան համար, որովհետեւ «կ'ուզէր անոր ուղղել իր խօսքը, իրրեւ զլիսուոր պա - տասխանատու»: Յետոյ զանդատեցաւ թէ շատ ճշգրտեցին իր հարցապնդումը: Նախորդ վարչապետը անհրաժեշտ կը գտնէր գրախնութիւնը՝ պատերազմի շրջանին, յանուն քաղաքական եւ զինուորական ապահովութեան: Արդ, ինչո՞ւ ընդհանուր ղեղադրութիւն կը պատճառէ գրախնութիւնը:

«Որովհետեւ գրախնութիւնը իր պաշտօնը կը կատարէ անձեռնհա - ստութեամբ եւ կողմնակցութեամբ: Ան կը զլէ կ'անցնի իրեն տրուած դերին սահմանը որ շատ լայն է: Գրախնութեան վնասը իր կազմուած է հազմեց, առանց նիւտի առեկու կարգ մը մարդոց անցելու եւ մասնագի - տական կարողութիւնները: Այլ պաշտօնի ու թիւնը ինքզինքը վարկարկեց մա - մուրի նախ, իր տեղեկութեամբ այն պայմաններու մասին որ կ'աշխատի մասնաժողովը, տեղեկութիւն մը որ ծիծաղելի աստիճաններու հասած է: Այս պատ - ճառով նիւթական ծանր միասնի կը իրենք թերթերը որոնք այսօր այնքան դժուարութիւն կը բաշեն արդիւն համար: Տգէտ եւ անձեռնհաս, գրախնու - թիւնը մեղմանաբար կը զործարգէ հրահանգներ որ իրեն կը հասնին առէն կող - մէ: Այլ հրահանգներ ալ տարբերակ են իրենց կողմէն: Կրնայի ձեր ու - դածին չափ օրինակներ տալ այլ հրահանգներու մասին, բայց ինչո՞ւր շատ ծանրակշիւ է: Ըմբարտութիւնն այն է որ գրախնութեան պաշտօնատարները յանկուծ օտուած վնասակարական իրաւասութեամբ մը որուն վարժուած է - ին, սկսան իրենց կատարել, շարժար գործածելով իրենց անձամբ աւանակարողութիւնը: Այսպէս է որ յօդուածներ կը ջնջուին առանց ալ — ծախ նախ, լուրեր կը ձգուին կարգ մը թերթերու, եւ կ'արդիւնին ուրիշներու, ինչ որ անուսին կ'արժանանի, իրիկուներ կը ջնջուի, բայց յաջորդ օրը նորէն կ'արժանանի... Կայտնութիւնը շատ աւելի ծանր է դաւառի մէջ, ուր գրախնութի - ները աւելի ծիծաղելի կը դառնան: Հետո՛ւ՝ Փարիզէն, դաւառի այլ պոպոկ բունակները իրենք զինքը աւելի ապահով կը զգան պատիժէ: Այս առթիւ շարք մը յատկանշական օրինակներ յիշելով, Լէոն Պլում յայտարարեց թէ նոյն կամայականութիւնները կը զործարգուին նաեւ օտար մամուլին վրայ: «Այսպէս, ջնջուած է Չըբէրի մէջ յօդուածը, որ Ամբերիկա պիտի զրկուէր Փարիզէն անցնելով, մինչդեռ հրատարակուած էր Լոնտոնի մէջ» եւ: Յետոյ զանդատեցաւ թէ զինքերու հրատարակութիւնն ալ կ'ուշա - նայ, միեւնոյն պատճառներով:

«Գրախնութիւնը չըմբարտէր թէ այլեւս կարելի չէ զործել այնպէս ինչպէս նախորդ պատերազմին ատեն: Պրանսա մեկուսացած է աշխարհէն, քանի որ անթելը կայ: Արդ, կարելի չէ երկրէն ծածկել ճամբարութիւնը, այսօր ամէն բան կ'իմացուի ուր կանուխ: Անցեալ զեկոյցներին ամբողջ մա - մուրին պարտադրած էին կարճ կապել կոմ Զինայի ճառը, արդիւնելով որ եւ է խորհրդածութիւն: Քանի մը օր վերջը, ճառը ամբողջութեամբ ծանօթ էր եւ այս պարագային վնասակար եղաւ, որովհետեւ գերմանական քարոզչութիւնը անմիջապէս շահագործեց զայն, մեղի դէմ»:

Շատ երկար էր Լէոն Պլումի ճառը, պատկերազարդ օրինակներով: Իրրեւ դարձան, նախկին վարչապետը անաշարիկը գրախնութիւնը անշատել Տե - դեկութեան վարչութեան: Յետոյ բեմ ելաւ անաշարիկան երեսփոխան մը, Բասիլէն տը Վալա, նոյնպէս ձաղկելով զործուած կամայականութիւնները եւ ծիծաղելի օրինակներ յիշելով: Վերջին խօսքն էր Պ. Տէյլի, որ անբնական գտաւ քարոզչական աշխատանքը եւ պահանջեց մասնաւոր վարչութիւն մը հաստատել:

ԱՐԵՆՄՏԵԱՆ ԶԱԿԱՏ

ԸՆԴՈՒՎԵԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԻՏԻ ՍԱՍԿԱՆԱՅ

Երկհ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան (170րդ օր) - Զեկոյց Բիւ 331, փետրուար 16, առաւօտ — Հրեաճազութիւն երկու կողմէն, Պլեի շրջանին մէջ:

Զեկոյց Բիւ 332, իրիկու — Գործուելութիւն մեր հետադիմի խմբա - բնու, որոնց մէկը քանի մը կորուստներ կրեց, թշնամի անհանազատ էր ան - ցած ատեն:

Նոր կը հաստատուի թէ երկու դանիական նաեւ ընկղմած են Սկով - տոյի հիւսիսային արեւելեան Վերբուրուն մէջ, հինգ շաբթի օր: Նաեւ արեւելեան կորուսած են 22, փրկուած՝ 39 հոգի: Կորուսած կը համարուի նաեւ նորվեկ - եան նաւ մը, Հիւսիսային ծովուն մէջ: Նաւը Անգլիայէն ճամբայ ելած էր յունուար 20ին, անօդա ընթացած, բայց անկէ ի վեր լուր չկայ: Ընկղմած է նոյնպէս դանիական նաւ մը, 2094 թոն, 15 նաւաստիներով:

Նորվեկիոյ կառավարութիւնը բողոքաբար մը ուղղեց Գերմանիոյ, դատ պահանջելով զերման օդանոցներուն եւ սուզանավերու հրամանատարներուն դէմ, որոնք ընկղմած են կարգ մը նաւեր: Նորվեկիա միեւնոյն ատեն հասու - ցում կը պահանջէ, այս առթիւ յիշելով յաջորդական բողոքադիմումները: Մինչեւ հիմա կորուսած են 40 նորվեկիական նաւեր:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ անգլիական օդանաւ մը անհետացած է հաւանաբար ընկղմած է զերմանական սուզանաւ մը, Հիւսիսային ծովուն մէջ: Երկու ուսուրբ արձակուած են եւ ընդձուկան խորատուած է, իւղի պղպղակներ ձգելով Վերբուրուն:

Անգլիոյ մէջ հեղհեղ էր համոզուել թէ Գերմանիա պիտի ստաւ - կացնէ ընդձուկան պատերազմը, անխոր զարնելով իր չէզոք նաւերը որ դաշնակից Վերբուրէն կ'անցնին: «Տէյլի Թէյլերֆոլ» թերթակիցը կ'իմանայ թէ Հիլթէր հրամայած է Գերմանիոյ ծովային նախարարութեան ընդարձակել ընդձուկան պատերազմը, այնպիսի աստիճանով մը զոր չէր երազած Ֆոն Թրիբից, Մեծ պատերազմին ատեն: Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը

Իսպիսի գեղի պիտի վերցնի կրէ Ռուսիա փորձէ Պալլաքները Ասկել

«Թան» թերթակիցը կը հետազոտէ Հոմերոս — Իտալիոյ արտաքին քաղա - քականութեան ամէնէն յատկանշական գիծը պահանջարկը հակառակիկու - թիւնն է այսօր: Ասկէ առաջ շատ մը թերթեր եւ հանդէսներ բացէ ի բաց յայ - տարարեցին որ եթէ Ռուսիա փորձէ Պալլաքները մտնել, Իտալիա պիտի ընդ - դիմանայ զինու զօրութեամբ: Այսօր աւելի յառաջ կ'երթան, ըսելով որ եթէ Ռուսիա Միջերկրական եւ նոյնիսկ արեւելեան Մոսուալը Արեւելք մտնէ, Իտա - լիա պիտի չվարանի զէնք վեցնելու: Գիրքի այս ճշգրտը այսօր կը պարզուի Գահիրէէն «Ճորձակ»-ի ռեդակցիոն ուղղուած թղթակցութեամբ մը: Իս - ցարեւ զերջը թէ ինչ պիտի ըլլայ կապուած թղթակցութեամբ մը: Իս - եթէ Ռուսական յարձակում մը փութացնէ անգլիաֆրանսեթուրք դաշնագրին հետեւաբար եւ անգլիաեղիպական դաշնակցին զործարգութիւնը, այս թղթ - թակցութեամբ կ'իզուարակացնէ թէ ուրիշ մեծ պետութիւն մը, որուն միութեան, արգարութեան եւ վնասակարութեան խորհրդանշանն է Սակրը — Իտալիա — թույլ պիտի չտայ որ համայնապարտութեան սերմը վարակէ Միջերկրական ջուրերը:

Այսպէս ուրեմն, Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան կեսպայտուս - ական օրհանդէսը բացատրութեամբ, եթէ Ռուսիա Միջերկրական մտնէ, Իտալիա անմիջապէս պիտի ծառանայ արշաւանքին դէմ: Այլ պիտի պատահականութեան մը պարագային Իտալիա արեւելեան Միջերկրական մէջ պիտի մղէ պայքար մը յար եւ նոյն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի պայքարին, այսպէս ալ երկու պե - տութեանց կողմէն պիտի դառնի շատ բնականաճանաչախոթութեամբ մը: Մնաց որ, այս ընկերակցութիւնը ուրիշ բան պիտի չըլլայ եթէ ոչ կրնութիւնը պատմութեան: Կը յիշէր Նիւթի պատերազմը: Անգամ մը եւս Իտալիոյ ներկայ քաղաքականութեան յատկանշիչը հակառակութեան ճամբային ճամբային է: Հարցը այս անկիւնէն դիտելով, Իտալիա կը խորհի թէ իրեն համար շահաւոր է համաձայնիլ Ե - դիպոստի, Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ հետ: Մոսուալը Արեւելք մէջ Իտալիա այժմ ուղիւնջներ կը նշանակէ, հաւանական զործարգութեան մը համար: Ան կը հպատակի իր աշխարհագրական դիրքին եւ պատմութեան օրէնքներուն: Ամբողջ Մոսուալը Արեւելք շրջանը խորապէս կը շահագրգռէ Իտալիան:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Մոսուալի անթելը առջի օր գերմա - ներէն զեկոյցով մը ուժգնօրէն մղաւրեց Իտալիան եւ Թուրքիան թէ կը փորձեն խանգարել Պալլաքներու խաղաղութիւնը: Անթելին ազդարարը յայ - տարարեց — «Իտալիոյ քաղաքականութիւնը Պալլաքներու մէջ կը ծառայէ զօրացնելու իր դիրքը, Պալլաքները դարձնելու համար զործիք մը իր աշխար - հակալութեան ծրարիւններուն: Իտալիա խաղաղութիւնն չի բերեր Պալլաքներ - րու մէջ, այլ պատերազմ, աշխարհակալութիւն եւ սորիոթիւն»:

Գառնելով Թուրքիոյ, ազդարարը շարունակեց — «Պալլաքներուն խորհր - դածութեան հաստատեց թէ Թուրքիա կը զործէ իրեն զինակիցը Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի: Նոյնիսկ թրքական դիւանագիտութիւնը կը շեշտէ այս դերը եւ կը յայտարարէ թէ պէտք է Թուրքիան չէզոք պետութիւն մը նկատուի»:

Իտալիոյ եւ Ռուսիոյ մերձեցումը — Իտալիոյ երկուստարակական կազմակերպութեանց վարիչը՝ Սիտորո - վիչի, Հոմ Տասու, ընկերակցութեամբ խոր մը պաշտօնանկերու: Իտալիա - կան մամուլը ջնջումայն կ'ողջունէ հիւրը, միեւնոյն ատեն գնահատական գրութիւններ հրատարակելով կարող թագաւորին քաղաքականութեան մասին: Ինչպէս կ'երեւայ, Իտալիա կը ջանայ սերտ յարաբերութիւններ հաստատել Ռուսիայի ներկայ կառավարութեան հետ, մինչդեռ, քանի մը տարի է ի վեր, աւել շատ ընդդիմադիրներուն համակրութիւնը կը ցուցնէր, այն վստահու - թեամբ թէ Գորդիանո՛՝ Երկաթեայ պահակներուն վարիչը, իշխանութեան զուրկ պիտի հասնի: Նոյնիսկ նոր պատերազմին ի վեր կարծես անտարբեր էր Ռուսիայի ճակատագրի մասին եւ կը խրախուսէր Հունգարիոյ վեցա - քննական պահանջները: Հիմա զգալապէս փոխուած է իր դիրքը: «Թան»-ի թղթակիցը բացատրելով այս հիմնական փոփոխութեան դադանիքը, կ'ընէ թէ զլիսուոր պատճառը խորհրդային վտանգն է, քանի որ այժմ կարծիք զինուոր - ներ կը գտնուին կեդրոնական եւ հարաւարեւելեան Եւրոպայի սահմաններուն վրայ: Ճաշականութիւնը երկար ատեն է ի վեր վճարած է պայքարիլ համայնա - վարութեան դէմ եւ աւելի կատարօրէն պիտի պայքարի, եթէ այլ հոսանքը փորձէ Պալլաքները մտնել: Պ. Սիտորովիչի ոչ միայն Ռուսիայի երկուս - տարութեան, այլեւ կառավարութեան ներկայացուցիչն է, եւ քանի որ Իտա - լիա թունդ հակառակելի դերը բունած է անցնելու սեպտեմբերին ի վեր եւ Ռուսիան ալ վճարուած որոշած է մէկ թիւ Տող չտայ Ռուսիոյ, կրննապէս նշանակելի կը դառնայ այս այցելութիւնը: Ռուսիայի պատերազմները պի - տի ընդունուին Իտալիոյ թաղաւորներ եւ Մոսուալիի կողմէ: Ան նուազն երեք պաշտօնական ճաշեր սարքուած են ի պատիւ իրենց:

Իտալիոյ եւ Ռուսիոյ մերձեցումը — Իտալիոյ երկուստարակական կազմակերպութեանց վարիչը՝ Սիտորո - վիչի, Հոմ Տասու, ընկերակցութեամբ խոր մը պաշտօնանկերու: Իտալիա - կան մամուլը ջնջումայն կ'ողջունէ հիւրը, միեւնոյն ատեն գնահատական գրութիւններ հրատարակելով կարող թագաւորին քաղաքականութեան մասին: Ինչպէս կ'երեւայ, Իտալիա կը ջանայ սերտ յարաբերութիւններ հաստատել Ռուսիայի ներկայ կառավարութեան հետ, մինչդեռ, քանի մը տարի է ի վեր, աւել շատ ընդդիմադիրներուն համակրութիւնը կը ցուցնէր, այն վստահու - թեամբ թէ Գորդիանո՛՝ Երկաթեայ պահակներուն վարիչը, իշխանութեան զուրկ պիտի հասնի: Նոյնիսկ նոր պատերազմին ի վեր կարծես անտարբեր էր Ռուսիայի ճակատագրի մասին եւ կը խրախուսէր Հունգարիոյ վեցա - քննական պահանջները: Հիմա զգալապէս փոխուած է իր դիրքը: «Թան»-ի թղթակիցը բացատրելով այս հիմնական փոփոխութեան դադանիքը, կ'ընէ թէ զլիսուոր պատճառը խորհրդային վտանգն է, քանի որ այժմ կարծիք զինուոր - ներ կը գտնուին կեդրոնական եւ հարաւարեւելեան Եւրոպայի սահմաններուն վրայ: Ճաշականութիւնը երկար ատեն է ի վեր վճ

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
60, rue de Valenciennes, PARIS (11e)

Téléphone : COBelins 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63 (C.R.P. 614) Métro : TOLBIAC

Table with subscription rates: 150 Francs, 265 Francs, 215 Francs, 40 Francs, 140 Francs, 110 Francs.

ՉՈՐԻՔԵՆՈՒԹԻՒՆ

21

ՓԵՏՆՈՒՄ

MERCREDI

21 Février

1940

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԺԵ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 4278

ՈՒՐԱԿԵՐՆԵՐ ԵՄԻՍՏՐԵՄԵՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԻՆՆ ԿՄԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌԱՅ

ՅԵՆԱՆՏԱԿԱՆ ԶԱԿԱՏ

Երկու կողմն ալ յարթանակներ կը ծանուցանեն

ՌՈՒՍԵՐԸ.— 475 ԲԵՐԻ ԳՐԱՒԵՑԻՆԻԲ.— ՖԻՆԵՐԸ.— ՈՉԵՂԱՅՈՒՑԻՆԻԲ
18.000ԵՌՅ ԶՕՐԱՄԱԺԻՆ ՄԸ, ԱՆՎԳԻՆ ԱՄԱՐ ԳՐԱՎԵՐՈՒՄ

Որոշրդային սպարապետութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց փետրուար 18ին. Գրաբերի պարանոցին մէջ, մեր յարձակողականը յառաջ կ'երթայ յարձակողականութեանը մէջ, որ շարունակեալ ընդհին փեր զինուորներու ճնշումին տակ: Մեր զորքը զբաւեց Մուսուլի ամբարանը կամուրջը եւ գլուխը, Մուսուլի երկաթուղին կայարանը, Վիպրոզին 10 բերմութիւնը դէպի հարաւ, ինչպէս նաեւ Եւֆրատէս գետը եւ ուրիշ կայարան մը, այսպէս հասնելով Ֆինիանտայի ծոցին արեւմտեան ափը: Փետրուար 17ին եւ 18ին մեր զինուորները զբաւեցին 313 թշնամի բերդեր, որոնց 41ը պէրճոնէ շինուած, թնդաւ - նոթներու համար: Փետրուար 11էն 18 մեր զինուորները զբաւեցին 475 ամբարանները, որոնց 92ը հրետանային բերդեր: Ոչ մէկ կարեւոր փոփոխութիւն չարձարուեալ միւս մասերուն վրայ: Մեր օդատարմիջը ուղարկուեց թշնամի զորքը եւ զինուորական զիջերը: 21 թշնամի օդանաւեր վար անուղեցան օդանաւային կոնստրուկցիոն ընթացքին:

Իսկ փետրուար 19ին Ֆինիանտայի սպարապետութիւնը հրատարակեց զեկոյց մը, որ կը ծանուցանէ թէ ընդհինը կը խորհրդային 18րդ զորքը զբաւեցին, Լատուիայի լճին հիւսիսային արեւելեան կողմը: Նոյն աղբյուրին համաձայն, 18.000 ուսուցիչները սպաննուած կամ գերի բռնուած են, ահա՛ զին աւար ձգելով: 18րդ զորքարմինն ոչնչացուած է վերջը, Ֆինիանտայի լճին ուսուցիչները մը որ կը պարունակէր 36 թնդանոթ, 17 մեքենաշարք մարտի 32 դաշտային խոհանոց:

Զինուորական մասնազէտներ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս յայտարարութեան, զիսկ տարով թէ անոր շնորհիւ Ֆինիանտայի կողմէ կողմէ յարձակում կ'ընդունուին:

Ֆինիանտայի աղբյուրը կը հաղորդէ թէ փետրուար 1էն ի վեր առ նուազ 160 ուսուցիչ օդանաւեր վար անուած են, իսկ պատերազմին սկիզբէն հաշուելով՝ համարուածը 412 օդանաւ: Կոստալուրիները նոր հրամանատարները մը հրատարակեց, զիսկ արեւելեան կողմէ 33 — 43 տարեկան քաղաքացիները: Միւս կողմէն ստեղծուեց փոփոխութիւն այն անտարակեալները որ թեթեւ պատերազմներու դատապարտուած են:

Շուէտի թաղապետը ճառ մը խօսելով նախարարական խորհուրդին առջև, հետեւեալ յայտարարութիւնը արտաստեց: Կուրք մտադրուող պարզել մը զփութարին եւ պատասխանատուութեամբ ծանարեան զիջեր: Մեր հրամանատարական պարտականութիւնն է մեր երկիրը կարելի եղածին չափ երկար առանձնաբար պահել այն շարքը պայքարին որ կը տիրէ աշխարհի մէջ: Ես շարունակ եւ ամենամեծ հիացումով հետեւեալ եմ մեր զորքը ազդեցնել Ֆինիանտայի հերոսական պայքարին՝ զերգանց ուժերու դէմ: Եւստի սկիզբէն իսկ ջանաց օգնութեան հասնել կամարներով եւ ուրիշ միջոցներով, բայց ես առաջին օրէն իսկ հաղորդեցի Ֆինիանտայի թէ զփութարարներ չի կրնար զինուորական միջամտութիւն սպասել Շուէտէն: Վշտահար սրտով եւ հասուն քննութեան մը վերջ այն կարակացութեան կեայ թէ մեր պարտաւոր ենք, ներկայ կացութեան մէջ անխախտ պահել այս տեսակէտը, որովհետեւ ես հաստատապէս համոզուած եմ որ եթէ Շուէտ միջամտէ, մենք ոչ միայն Ռուսիոյ հետ պատերազմելու վտանգին պիտի ենթարկուինք, այլեւ պիտի խորհրդ մեծ պետութեանց պատերազմին մէջ: Ես չեմ կրնար ստանձնել այսքան ծանր պատասխանատուութիւն մը: Ասկէ դատ, այդ պարագային հաւանաբար պիտի չկրնանք այնքան մեծ օգնութիւն հասցնել Ֆինիանտայի որքան այսօր:»

ՊԱԹԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ ԿԵՐՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ

ՊԱԹԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ ԿԵՐՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ
ԿԵՐՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ ԿԵՐՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ
ԿԵՐՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ ԿԵՐՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ

ՄԵԿ ՄԻՆԻՆ ԵՌՆԻՏԻՆԻ ԶԻՆԵՐԸ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ

ՄԵԿ ՄԻՆԻՆ ԵՌՆԻՏԻՆԻ ԶԻՆԵՐԸ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ
ՄԵԿ ՄԻՆԻՆ ԵՌՆԻՏԻՆԻ ԶԻՆԵՐԸ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ
ՄԵԿ ՄԻՆԻՆ ԵՌՆԻՏԻՆԻ ԶԻՆԵՐԸ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ

ՄԱՐՏԻՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ

ՄԱՐՏԻՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ
ՄԱՐՏԻՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ
ՄԱՐՏԻՆ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ

(Լուրերու շարունակ յիշիւր կարդայ Բ. Էթ.)

Պուլիսները յարուար ժամանակին կը սպասեն, իրենց յար դեկտով Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ վրայ

« Նիւ Եորք Զէրլոս » թղթակցից Սոֆիային Պուրէշի գազան ըլլալով, կը տպաւորութեանները կը յայտնէ ժողովրդին արամարութեանց մասին: Թղթակցից (Տիկին Սոնիա Քամարա) Ռուսուղի մէջ կը հանդիպի պուլիսար իրաւունքի մը, որ կ'ըսէ .

« Մեր վրայ խոյսցան անդիբու պէս: Մեր ձեռքէն առին Տոպրուսան որ մեծ արժէք ունի մեզի համար, բայց ոչ Ռուսիոյ համար: Մեզ կողմէն Երկրային Տոպրուսան, ջրակցին մեր անտեսութեանը: Եթէ Ռուսերը մասնակցած ըլլային հաշտութեան ժողովին, պիտի պաշտպանէին մեզ, որովհետեւ մենք անոնց կարգաւոր ենք: Տեղեւ, ահա կ'անցնինք Փլէյխային, ուր Ռուսերը մեր համար կուտեսան Ռուսերուն դէմ: Թեւեւ օր մը Ռուսերը պիտի վերադառնան եւ պիտի օգնեն մեզի, որպէսզի յորանանք: Պուլիսները ջերմ սրտակցութիւն են, եւ կ'արտապայտութեան խորունկ զգացում մը պահած Ռուսերուն հանդէպ: Անոնք արտաքին աշխարհէն մեկուսացած պարզեան վերջին քան ջմաստակցեցան հաշտութեան ժողովին, սակաւին Պուլիսները աչքին կ'երեւան իրենց խորհրդաւոր «Տաւո Սիանը» (Զորք Յովհաննէս), որ այնքան յանձնի կ'երեւայ պուլիսական հէշտութեանը մէջ:»

Տիկին թղթակցից յետոյ կը պատմէ թէ Պուլիսները եւ Պուրէշի մէջ շատ մը լաւատեղեակ զիտանազաններ կը հաստատեն թէ Պաշտպանութեան ամենէն խոցելի կողմը կը կողմէ Պուլիսները: Ահաւասիկ անոնց պատճառարարութեանը .

Պուլիսները դժգոհ են, ու թէ Եւրոպայի կեցան քան տարի, բայց չեն մոռցած Տոպրուսան եւ Մակեդոնիան: Անոնք յարմար ժամանակին կը սպասեն: Պատերազմը եւ Եւրոպայի մէջ տիրող ընդհանուր խառնակութիւնը կը նայ պատեհութեան ընծայել վերստանալու իրենց կորուած հողերը: Պուլիսները մեծ մասով դառնացած են Կաշտակցեցանու դէմ: Բարձր դասերը եւ թաղապետը, Պուրիս, մէկ շառաւիղը Սաքսոնիայի ընտանիքին, համար կ'ըն զիջումներ որ իրենց զինակցին էր անցեալ պատերազմին տան եւ որոնք միայն են որ ուղարկուեցին ընծայած են Պուլիսները, վերջին քանի մը տարիները ընթացքին: Ժողովուրդին ստուր անտեղեակ քաղաքականութեանը: Ս. Միլոթինը կը շարունակէ ցարբու անտեղեակ քաղաքականութեանը: Կուրքը նուազ չի կրնար զբաւեցնել մեզի: Միւս կողմէն Պուլիսները կը շարունակէ ցարբու անտեղեակ քաղաքականութեանը: Պուլիսները օրին մէկը կ'ըսեն զանոնք սքանչելի մեկնակէտ մը այսպիսի արտաւանք մը համար: (Մնացեալ յաջորդով)

Հայ սպաներ փրանսուական բաժնակին մէջ

Ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ Պ. Վ. Տէր Դաւիթեան, ընկեր Բժ. Տէր Դաւիթեանի անդրանիկ որդին, օդանաւային տեղակալի (Lieutenant) եւ Պ. Զէրման Իւթիւսեան ցամաքային փոխտեղակալի աստիճան ստացած են:

Գերմանիոյ հետ ծագած միջադէպը

Գերմանիոյ կը սպառնայ չեղով նաեւ

Գերմանական «Ալթմարը» շոյեանին միջադէպը կը պահէ իր սուր հանգամանքը: Նորվեգիոյ խորհրդարանը բացառիկ նիստ մը դաժարեց առջի օր եւ լսեց արտաքին նախարարին բացատրութիւնները: Նախարարը խոստովանեցաւ թէ գերմանական նաւը սպառնալիցութեամբ էր հարկուային թնդանոթներով, մինչդեռ Գերմանիոյ մէջ կը պնդէր թէ պարզապէս ստեղծարար նաւ մը է: Բայց եւ այնպէս Նորվեգիոյ զօրքն է անդիսական մարտանաւերուն միջամտութեանը, եւ հաւանաբար պիտի բողբէ նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեանը: Երկու Անգլիոյ խորհրդարանն ալ նիւս գումարեց, լսելու համար ծովային նախարարին եւ վարչապետին յայտարարութիւնները: Անգլիոյ կը պնդէ իր տեսակէտին վրայ, չէզոքութեան խախտում վերաբերելով Նորվեգիոյ: Շուէտական թերթ մը կ'առաջարկէ նախազան Բողովքի միջնորդութեան դիմել, լսուելու համար այս վէճը:

Պերլինի օտար թղթակցիցները Գերմանիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունը հրաւիրուեցան, լսելու համար գերմանական տեսակէտը: Պատերազմին ի վեր ստալին անգամ է որ արտաքին նախարարութիւնը անհաշտութեամբ կը գտնէ հրաւիրել օտար մամուլի ներկայացուցիչները: Այս ունկնդրութեան առթիւ, Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ « Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը ուղարկած կը համարուի: Գերմանական մամուլը կը շարունակէ բուռն յարձակումներ կատարել Անգլիոյ դէմ: Այնքան տեղ կը լսուի ծանօթ անէ՞քը. — Աստուած պատէ Անգլիան: Մամուլը «մարդասպանութիւն» կոչելով Նորվեգիոյ շուրջուն մէջ պատահած զէպը, կ'աղաքաբէ թէ բոլոր շահակցիցները պէտք է նկատի առնեն անոր ծանր հետեւանքները: Միւս կողմէն ստեղծուած սպառնալիցները կ'ողողան Անգլիոյ: Հիթլերը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ գերմանական վարիչներուն հետ, վերջինը կ'ըսէ իրենց ձեռք առնելու համար: Կ'ըսուի թէ արդէն թէ նոր հրահանգներ արուած են Գերմանիոյ ծովային հրամանատարներուն, որպէսզի անխախտ զարնեն այն բոլոր առեւտրական նաւերը որ ուղղակի կամ անուղղակի առեւտուր կը կատարեն Անգլիոյ եւ իր զաղթավայրերուն, ինչպէս եւ Փարնոսայի եւ իր զաղթավայրերուն հետ: Ուրիշ աղբյուր մը կը հաղորդէ թէ Գերմանիոյ քաղաքական միջոցներ ալ ձեռք պիտի առնէ Անգլիոյ դէմ:»

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ
ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ
ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԿՐԱԿՄԵՐ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԶԱԿԱՏ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹՈՐՓԻԼԱՅԱԿՄԸ ՄԸ ԸՆԳՂՄԱՅ

Երկհ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան (173րդ օր).
Ձեկայց քիւ 337, փետրուար 19, առաւօտ.— Նիտի արեւելեան կողմը, մեր Զուգանքին մէջը թակարկի մը մէջ ինկաւ զեկուան ընթացքին եւ կոտորուանի կրցն: Հրազանազուութիւն ամբողջներու միջեւ, Հանտոսի վրայ, երկու կողմէն:

Ձեկայց քիւ 338, իրիկուն.— Սարի արեւմտեան կողմը թշնամի Զուգանք մը փորձեց մօտենալ մեր յառաջապահ զիջերին մէջուն, բայց ես մղուեցաւ կորուսանելով: Նոր հրազանազուութիւն Հանտոսի վրայ:

Փոփոխութեան զինուորական աշխատակիցը կը գրէ թէ Գերմանները որոշ գործունէութիւն կը ցուցնեն, բազմապատկելով պահակախումբերու շարքերուն եւ հետապոստութիւնները: Այս առթիւ լիջելով պաշտօնական զեկոյցին արձանագրած թակարկը, կ'ըսէ թէ Քրանսական Զուգանք քանի շափ սպանեալներ ունեցաւ: Գերմանական օդանաւերը չորս թռիչքներ կատարած են Ֆրանսայի հիւսիսային եւ արեւելեան շրջաններուն վերեւ, ինչպէս եւ Անգլիոյ ծովեզերքներուն վրայ: Անգլիական օդանաւերն ալ թռիչքներ կատարեցին Հելիկոպտեր վրայ:

Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ թորփիլահար եղած եւ ընկղմած է «Տէլիթիկ» թորփիլահարը: Մէկ սպայ եւ չորս նաւապետը ազատուած են, 9 սպաներ եւ 148 նաւազներ կորուսուած կը համարուին: Լուր արուած է իրենց ընտանեկան պարագաներուն:

Ընկղմած մարտանաւը ունի 1375 թնտ սարքութիւն եւ 36.000 ձիու ուժ: Իր սովորական արագութիւնն էր 35ուկէս հանգոյց, բայց փորձերու տանն կըցած էր հասնել մինչեւ 38 հանգոյցի: Սպառողչուած էր չորս մեծ, 7 թեթեւ թնդանոթներով եւ 8 թորփիլահարներով: Երեւում էր 1931ին եւ սպառողչուած 1933ին: «Երկայրճ» կը «Տէլիտ» թորփիլահարը, որ ընկղմեցաւ անցեալ զեկոյցներին, ընդհարմար մը հետեւանքով:

Ահաւասիկ այն միւս թորփիլահարները որ ընկղմած են պատերազմին սկիզբէն ի վեր.—

Պլանը, որ ակնի մը զարնուելով ընկղմեցաւ Անգլիոյ հարաւային արեւելեան շուրջուն մէջ, նոյեմբեր 11ին: Կորուստ՝ երկու մեղու, 16 վիրաւոր: — Զեփուի, ընկղմեցաւ ակնի մը զարնուելով Անգլիոյ արեւելեան ափերուն վրայ, նոյեմբեր 21ին: Կորուստ՝ 31 մեղու, 9 վիրաւոր: — Տէլիտ, ընկղմեցաւ ընդհարմար ուրիշ մարտանաւի մը հետ, զեկոյցներ 14ին: Կորուստ՝ 130 մեղու: — Կրեմլի, ընկղմեցաւ ակնի մը զարնուելով կամ թոր-

Մանկավարժական գործունեությունը

ԽՄԲ. — «Հասկ», կիրակի օրը կարգադրված պարտադրանքները, երբ...

Մանկավարժական գործունեությունը սեփական շահերի համար...

Կովկասի Կոմիտեի անդամները...

Հանապետական օրվան դեպքերը մասին

Հանապետական օրվան դեպքերը մասին...

Cabinet PARMAC

28, Boulevard de STRASBOURG, PARIS (Xe) Tél. Bot. 17 - 64

Պորտգալական օրվան դեպքերը մասին...

ՀԱՄԱՐԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) - R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ՆՐԱՎՈՐԹԻՆ ԵՒ ՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

Téléphone : COBelins 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63 (ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Météro : TOLBIAC)

ՔԱՆՈՒՄՆԵՐ ԳՆԱՄԱՆՆԵՐ
ՏՐԱԿՏՈՐ ԳՆԱՄԱՆՆԵՐ
ՏՐԱԿՏՈՐ ԳՆԱՄԱՆՆԵՐ

ՀԻՆԳՆԱԲԻՒ
22
ՓԵՏՐՈՒՐ
J E U D I
22 Février
1940

ՏԵՒ ՏՄԻՒՆ — 15e Année No. 4279

Խմբագրիչ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԻԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍՆԱԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԻՍՈՒՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ (ՇՆՈՐՀՔՈՎ ՄԱՐԴԻԿ)

Նորվեկիա կ'ամբարտանակ Անգլիան Անգլիա կը մեղադրէ Նորվեկիան

ՅՈՒՍԵՖԻՆԻ ԵՆԱՆՆԵՐ ՀԱՅ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՄՍՍԻՆ

Փարիզի շարժապատերձը մը մէկ էջ ծաղրանկար հրատարակած էր անցեալ շաբթուայ, ներկայացնելու համար որոշ դատարարը մը... Les Muffes, բառակարգ թարգմանութեամբ՝ կողմեր, դարձելի մարդ, զոհակի զբաղմունքով :

Մտաւորապէս մեր «անուպայն» կամ «խոշոր» Գանի մը նմանը այդ զանազան տիպարներէն, զօրախառնար ատանց բուն ծաղրանկարին, որ շատ աւելի խոտուն պիտի ըլլար —

1.— Երկու հոգի կը խօսին կամ կը վիճին: Մէկը, մազերը փռուած եղած, կը բացատրէ:

— Այ՛ համը փախցուց այս պատերազմը: Երեւակայ, երեք օրէ ի վեր պուտ մը սուրճ դրած չեմ բերանս ...

2.— Պետական պաշտօնեայ մը գրասենյակին առջեւ, ժամերէնքը կայտնար: — Ա՛՛՛՛՛՛, սա զինուոր — պաշտօնեաները: Կ'երթան կուզան, չեն թողուր որ աշխատես...

3.— Անուշաւան կին մը, որուն դէմքը սխտոր կը հոտի, չնիկը դրկած, ծամբան կը տեսնէ երկու զինուորներ թափափում վրայ — դուրսով: Ծուռ ծուռ կը նայի եւ կը մտաւայ:

— Շուտ երթանք, Միքայէլ (չնիկը), այս մարդիկը ո՞չին կը թափեն վրայ...

Մեր մէջ ալ կան այսպիսի տիպարներ. — այսպէս կոչուած «չորհրով մարդիկ»:

Անոնք մէկ շաբթուայէն չեն կարող դառնալ «բարեկեցիներ», որոնք վերջէն, տեսնելու մը արհամարհանքով կը նային զբարեկեցիներուն վրայ, բառ մըն ալ նետելով անոնց երեսին — «խորհրով»:

Տարիներ շատ բան փոխեցին, բարեկեցիները մեր բարեբեկն, եւ «չորհրով» մտնողները:

Եւ սակայն, մինչեւ այսօր ալ, մինչեւ այս պորտուներուն վրայ պակաս չեն տիպարներ, ծիծառ կամ նորափետուր, որոնք անջրպետ մը բացած են իրենց եւ բուն ժողովուրդին մէջ:

Եւ կան ալ որ, եթէ այսպէս կամ այնպէս կը խոտնուին այդ ժողովուրդին, բան չեն հասկնար անոր հողերէն կամ ատապանքէն:

Անոնք տարբերութիւն չունին ծաղրանկարին անուպանքէն, — մէկը իր ամբողջ աշխարհը ամբողջով սուրճի քաթակին մէջ, միւսը՝ իր չնիկին կամ կնիքին վրայ: Մնացեալը մազի շափ արժէք չունի:

Եւ դեռ դատարարը մըն ալ կայ, որ կը հետաքրքրուի «օրուան կացու» թեմամբ, ինչպէս կ'ըսեն: Բայց ոչ թէ հասուն կամ հակապան տեսակետով, այլ պարզապէս իրեն ժամանց:

Եթէ պատկերը լման չէ, ուրիշներ կ'ընեն լրացնել:

Մենք պարզապէս փորձեցինք խորհրդածութեան նիւթ մը ներկայացնել, ճիշդ այն պահուն երբ «երկինքն ամպիւ ա», պատերազմին յարածուն սար — սափաթով:

Ուղեցիկը սթափեցնել անոնք որ անձնատուր՝ երանաւէտ անդորրութեան մը, կծկուեր են իրենց պատեանին մէջ: Մտնաւոր անոնք որ աշխարհասարան ցնցումներուն մէջ անգամ ուրիշ բան չեն տեսներ, եթէ ոչ իրենց ճիշտ ապրուստները:

Եթէ փարսիկան շարժապատերձին ծաղրանկարներու հակապան տիպարները պիտի շարունակեն միայն իրենց կնիքով փայտալի, ատանց մտոր մտ — խիբը թափելու, թող զոնէ պարկեշտութիւնն ունենան լուծութիւն պահելու:

Շ.

«Այժմարք»ի դէպքին առթիւ, Անգլիոյ վարչապետը կարճ յայտարարութիւն մը ըրաւ երեսփ. ժողովին մէջ, պնդելով թէ Նորվեկիա խախտած է չեզոքութեան օրէնքը: Վարչապետը Ներմապէս գովեց անգլիական մարտանաւերուն «քանակի գործողութիւնը», որուն շնորհիւ փրկուեցան 299 զինուորացիներ: Այս կարանաւորները արգելափակուած էին «Այժմարք»ի ամբարանոցին մէջ, մինչեւ երեք ամիս տեւողութեամբ: «Բացի անցեալ շաբթ օրուան առաջին բողոքէն, որ եւ է պաշտօնական զեկուցում ստացուած չէ Նորվեկիոյ կառավարութեանէն: Նորվեկիոյ արտաքին նախարարին առջև օրուան յայտարարութիւնը աւելի գծուարժանակալի կը դարձնէ իրենց կառավարութեան գործունէութիւնը, աւելի ճիշդ՝ անդրձուրթիւնը: Նորվեկիոյ տեսակետով, «Այժմարք» մարտանաւը ըլլալով, կարելի չէր քննութեան առաջարկ ներկայացնել: Նորվեկիան թորթիլանաւին հրամանատարը թուրքերը քննած եւ արտօնած էր որ նախ շարունակէ ճամբան: Պէրիկէնի նաւապետը զլիւարի հրամանատարը բողոքովին գոհ մնացած ըլլալով, փետրուար 16ին Նորվեկիան պահակաւ մը կը կեցնէ «Այժմարք»ը եւ կ'առաջարկէ քննութիւն կատարել: Այս առաջարկը մերժուած ըլլալով, եւ կ'անուշաւան: Կը թուի թէ Նորվեկիան իշխանութիւնները երեք շուր անգամ վերադարձնելու պատշաճ քննութիւնը կատարելու պարտաւար — նախկին մէջ: Այս մերժումներէն վերջէն էր որ անգլիական մարտանաւը բողոքովին ձեռնարկեցին: Եթէ արդիւն չունէին, թոյլ պիտի տրուէր որ «Այժմարք» լրացնէր իր ճամբորդութիւնը դէպի Գերմանիա, առանց արգելքի եւ քննութեան: Եկանով որ շարժումներ առաջ իմացուած էր զերկերու զոյւթիւնը «Այժմարք»ի մէջ, զարմանալի կը դառնէր Նորվեկիոյ արտաքին նախարարին յայտարարութիւնը թէ իրենց չէին դիտար որ զերկերու կան: Կը հետեւի թէ Նորվեկիան իշխանութիւնները կատարեալ անտարբերութիւն ցոյց տուած են, երբ գերմանական նաւատորմը կ'օգտուէր իրենց երկրային ջուրերէն: Արտաքին նախարարին տեսակետով, Նորվեկիոյ համար առաջնիկ չէ որ գերմանական մարտանաւ մը օգտագործէ իր երկրային ջուրերը, հարեւաբար մ'ընտ տարածութեամբ, զերմանական կեդրոնացումն կայուն մը փոխարկուած համար անգլիացի զերկերը: Այսպիսի վարչապետութիւն մը կը հակադէմ ընդդառնուին օրէնքներ եւ կը ստեղծէ կացութիւն մը որուն չի կրնար հանդուրժել բրիտանական կառավարութիւնը: Նոյն իսկ եթէ Նորվեկիան իշխանութեանց անտարբերութիւնը հետեւանք է գերմանական ճնշումի մը, դարձեալ կը հակադէմ չէ որք պետութեան մը իրաւունքներուն գործօն եւ անկողնակալ զորձադրութեան »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Գերմանական ջուրերէն օգտուած էր զերկերու կան: Կը հետեւի թէ Նորվեկիան իշխանութիւնները կատարեալ անտարբերութիւն ցոյց տուած են, երբ գերմանական նաւատորմը կ'օգտուէր իրենց երկրային ջուրերէն: Արտաքին նախարարին տեսակետով, Նորվեկիոյ համար առաջնիկ չէ որ գերմանական մարտանաւ մը օգտագործէ իր երկրային ջուրերը, հարեւաբար մ'ընտ տարածութեամբ, զերմանական կեդրոնացումն կայուն մը փոխարկուած համար անգլիացի զերկերը: Այսպիսի վարչապետութիւն մը կը հակադէմ ընդդառնուին օրէնքներ եւ կը ստեղծէ կացութիւն մը որուն չի կրնար հանդուրժել բրիտանական կառավարութիւնը: Նոյն իսկ եթէ Նորվեկիան իշխանութեանց անտարբերութիւնը հետեւանք է գերմանական ճնշումի մը, դարձեալ կը հակադէմ չէ որք պետութեան մը իրաւունքներուն գործօն եւ անկողնակալ զորձադրութեան »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան բուն ծափերով:

*** Նորվեկիոյ արտաքին նախարարը ժամրամանօրէն պարզելով միջառէպը Նորվեկիայի մէջ: «Որ եւ է զորք որոնք Նորվեկիան մարտանաւերու կողմէն ուժեղութեամբ զերմանական ջուրերէն օգտուած էր, պիտի ըլլար անօտուս եւ անիմաստ: Նորվեկիան փոքր երկիր մըն է եւ մեղի համար անկարելի է մեր պահանջը արժեցնել զինուորականութեամբ, սակայն կ'ընենք բողոքով ընդդէմ իր անարդար գործողութեանը դէմ եւ բողոքած ենք արդէն: Միջազգային պայմանագրերէն մէջ չկայ տրամադրութիւն մը որ պատերազմի պետութեան մը արդիւն գերիներ փոխադրել չէ զոր երկիր մը մէջէն, եթէ բուն փոխանցում օրինական է: Նորվեկիան կատարելութեամբ միշտ ջանացած է զործարար իր չէզոք պետութեան պարտաւարութիւնները, ամէն առաջարկի մէջ, եւ մենք բողոքած ենք բոլոր բռնարարութեաններուն դէմ, ո՞վ որ ալ ըլլայ բռնարար իրը »:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեց

HARATCH

(Fondé en 1925) - R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
6, rue de Valenciennes, Paris (13)

Téléphone : COBELINS 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63

Métro : GOLBIAC

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՅՐԱՊՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՅՑԱՄՍԵՍՆՆԵՐ ԵՒ ՍՄԱՆՍԵՍՆԵՐ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ 150 ֆրանք
Անգլիա եւ Իտալիա 265 ֆրանք
Ուրիշ երկրներ 215 ֆրանք

75 ֆրանք
140 ֆրանք
40 ֆր.
110 ֆրանք

Շ Ս Բ Ա Թ
24
ՓԵՏՐՈՒՄ
SAMEDI
24 Février
1940

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

Ք.Չ. ՏԱՐԻ - 16e Année No. 4281

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԻԱՆ

Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՒ ԻՕՍԲ

ԱՐԵՒԵՆԻԿԱՆ ԱԼ ՊԻՏԻ ԲՈՒՆԿԻ

Մէկը միւսէն շնորհակալ լուրեր, երկու օրուան ընթացքին...
1. Թուրքիա սկսած է զործարարել «ազգին պաշտպանութեան օրէնք», որ բռնաբարութեամբ էր մէկ ամիս առաջ եւ որ արտակարգ լիազօրութիւններ կուտայ կառավարութեան...
2. Ս. Միտիլիանը գինուորական համախմբումներ կը կատարէ Կովկասի մէջ, ամէնէն ընտիր զորքաբաժինները զիջելով...
3. Չինական զինուորական ծառայողները կատարուած են Հայաստանի եւ վրաստանի մէջ...
4. Կարմիր նաւատորմը ռազմավորած էր կատարէ Սեւ ծովու մէջ, փորձ ձելով նոր շինուած մարտանաւերը...
5. Բազուի քարեղէի առաջին բեռը հասած է Գոնսթանցա, Ռուսմանիոյ մէջ գտնուելու եւ Գերմանիա փոխադրուելու համար...
6. Գաշակիցիները հաւանական գտնելով ռուսական արշաւանք մը զէպի Թուրքիա եւ Իրան, կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն...
7. Մոսկուայի անթելը եւ պաշտօնական մամուլը սաստկացուցած են իրենց յարձակումները Թուրքիոյ դէմ...
Հնարակորութեան չունենալ մարդու այս լուրերը, որ վաւերական է, որքան էն թաղանթներու կամ շափարկանքներու, բայց ի Թուրքիոյ ազգ. պաշտպանութեան օրէնքին զործարարութեան, որ հարգողուցաւ պաշտօնապէս:
Բայց կան քանի մը պարագաներ որ մտածել կուտան:
Թուրքիոյ ազգ. պաշտպանութեան օրէնքին բռնաբարութեան առեւ, վարչապետը յայտարարեց թէ օրէնքը զործարարութեան պիտի յանձնեն երբ որ պարագաները հարկադրեն: Յետոյ աւելցուց թէ ի հարկին նոր լիազօրութիւններ պիտի պահանջեն:
Արդ, զործարարութիւնը ահա կը սկսի փամբանակել առաջ, ինչ որ կը նշանակէ թէ կացութիւնը իրականացուցել է:
Երկրորդ, լուրերու ազդեցութիւնը անդլիական են: Արդարեւ, Լոնտոն շատ աւելի սերտ կապեր ունի Անգլիայի հետ քան ուրիշ որ եւ պետութիւն:
Երրորդ, ատենէ մը ի վեր Թուրք մամուլը զիջելով ամէն օր կ'արձարձէ ռուսական կամ գերմանական արշաւանք մը ինչիւր, Պալքաններու մէջ կամ կովկասեան ճակատին վրայ: Թէ փորձեցիք ամփոփել շարք մը խորհրդակցանքներ, կը հասնիք հետեւեալ եզրակացութեան:
Թէ եւ ոչ մտածեցիք եւ տրամաբանութեամբ դատելով պատերազմը Ա. րեւելք չի կրնար դալ: «Բայց, պատերազմը կը ծնի երբեմն անխորհուրդ շարք փոփոխութեան» («Պատմութիւն»):
Հիւսիսային ծախսու եւս, որ վերջերս Փարիզ կ'էր, «Ենթին Սապահ»-ի մէջ ընկնելով կացութիւնը, կը յայտարարէ թէ Թուրքիա պատերազմի չուզեր, թէ ոչ մէկ համաձայնութիւն կրնայ Թուրքիան հանել Ռուսիոյ դէմ: «Բայց եթէ Գերմանիա յարձակի Պալքաններու վրայ, մեքենաբար Թուրքիան պիտի գտնէ ճակատակ բանակին մէջ, կող կողի Գաշակիցիներուն հետ: Պիտի հասնելու համար, յարձակողները պէտք է անցնին Պալքաններէն, եւ այն ատեն իրենց առջեւ պիտի գտնեն Թուրքիան»:
Ուրեմն, հրաւիրել կրնայ պայթիլ որ եւ է ատեն:
«Կրնայ ըլլալ որ ընկեր Սիւրիոյ Սիւրիոյ Ռուսիան չուզէ զործիք դառնալ Գերմանիոյ: Բայց քաղաքականութիւնը երբեմն ճարտարապետի կը նմանի: Սիւրի զայլ մը կրնայ աւելի զէջ ցեխերու մէջ թաթիլ մարդս եւ անկարելի չէ որ Ֆինլանտայի արկածախնդրութիւնը ազդեցիկ կացութիւն մը յատկանշէ»:
Գարձեալ Թուրք Թեթի մըն է որ այս տեսութիւնը կը պարզէ:
անակակարներ
միշտ ալ հաւանական են ճարտարական կողմն աշխարհի:
Այս առթիւ ուշադրաւ է որ Փրանսական եւ անգլիական թերթերը միշտ կը յիշեն Կովկասի մասնախմբումներուն սերտ կապերը Թուրքիոյ հետ,
- Ե.

ՄՈՍԿՈՒԱ ԶԻՆՈՒՐ ԿՐ ԿԵՂՐՈՆԱՅՆԻ ԿՈՎԿԱՍԻ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Զանգուածային ձերբակալութիւններ Հայաստանի եւ վրաստանի մէջ

«Տէլի Զէրլու», Անգլիոյ աշխատանքական օրկանը, կը գրէ թէ զանազան զաղուրդի աղբիւրներէ հասած տեղեկութեանց համաձայն, ստուարաթիւ նոր զինուորներ համախմբուած են Կովկասի մէջ, Թուրքիոյ արեւելեան եւ Իրանի հիւսիսային սահմաններուն վրայ: Այս օգնական ուժերուն փամբանակին հետ, որոնց համար կ'ըսեն թէ կարմիր բանակին ամէնէն ընտիր զորքաբաժինները, կը համարուին զանգուածային ձերբակալութեան վրաստանի եւ Հայաստանի մէջ: Մոսկուայի մամուլը եւ անթելը բուն պայքար մը բացած են Թուրքիոյ եւ Իրանի դէմ, լուսանկարներու հետ մը հոս ցնկելով այդ երկու երկրներուն վրայ, որոնք կ'ամբաստանուին իբրև զործիքները զրամատիրութեան, ծունկի կ'էմ ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ աշխարհակալութեան առջեւ:
*** Լոնտոնի թերթերը ուրիշ վրդովիչ տեղեկութիւններ ալ հարցրելով, կ'ըսեն թէ Գաշակիցիները կրկնապատկած են իրենց արթնութիւնը եւ պատրաստ են ամէն պատահականութեան հանդէպ՝ Մոսկուայի եւ Միջին Արեւելքի մէջ: Ենթին թերթերուն կարծիքով, Իրան առաջին դուրս պիտի դառնայ խորհրդային զործիքի դէպի հարաւ, մինչեւ Մոսկուայի հանրապետութիւնը, բայց անկարելի չէ որ յարձակում կատարուի նաեւ Թուրքիոյ դէմ:
«Տէլի Զէրլու» կը գրէ թէ այս պարագաները եւ Գերմանիոյ նոր ճշմունքով Ռուսմանիոյ վրայ մղած են Թուրքիան բացառիկ միջոցներ ձեռք առնելու իր պաշտպանութեան համար: «Գաշակիցի սպայակոյտները ոչ մէկ բան թափախել կը ձգեն եւ աշխարհը կը հետեւին Մոսկուայի Արեւելքի մէջ տիրող ճգնաժամութեան»:
Միւս կողմէ «Փայթ» զրոյց մը կ'արձանագրէ, որուն համաձայն Ռուսիա պատրաստ է վերակենդանութեանը Թուրքիոյ հետ:
*** Ընկերային օրկան մը, «Արդարեւ Յայտնակ», որ կը հրատարակուի Պաղէի մէջ (Զուրիքիւ) կը գրէ թէ արեւելեան պատերազմը կամ աւելի ճիշդ քարեղէի պատերազմը պիտի վերջանայ Սիւրիոյ անկողմէ: Թերթը քննելով խորհրդային արշաւանքի մը կամ զանազան յարձակողական մը հնարաւորութիւնները, կ'ընդհանրացնէ թէ Բազուի քարեղէին իրարեւոր չարահանգ պիտի դժուարացնէ մեքենաշարք պատերազմը՝ Ռուսիոյ համար: Այս թերթին ալ մտաւորաւ կը նկատէ պատերազմը Մոսկուայի Արեւելքի մէջ:
«Փան»-ի քրոնիկը կը հետաձայնէ Լոնտոնէն:
Անգլիոյ մէջ հաւանական կը նկատուի յարձակողական զործողութիւն մը Ռուսիոյ կողմէ Մոսկուայի եւ Միջին Արեւելքի մէջ, յաջողութիւններով դարձանելու համար Ֆինլանտական ճակատին խորհրդային ճարտարները: Կարգ մը նախաձեռնութիւններ, ինչպէս զոգողական զործողութիւններ Կովկասի մէջ, գինուորական համախմբումներ այդ շրջանին մէջ եւ խորհրդային պաշտօնական մամուլին թշնամական լեզուն կը հաստատեն այս տպաւորութիւնը: Այն լուրը — զի նշատաւանութեամբ — թէ Մոսկուայի առաջնորդած է Անգլիայի վերսկսելու անցեալ հոկտեմբերին ընդհատուած Թուրքիոյ խորհրդային բանակցութիւնները՝ խաղաղաբարական փորձ մը չընկեր, այլ ընդհանրապէս պատերազմի պատրուակ մը ճարելու, ինչպէս եղաւ Ֆինլանտացիներուն համար: Միւստի այն ատեն խորհրդային իշխանութիւնը կը ջանայ ռուսական զանգուածներուն զգացումը լարել Իրանի դէմ, ինչ որ կը նշանակէ թէ Մոսկուայի կարծած է նուաճողական տենչերը երկրի մը դէմ զոր տակը կը նկատէ եւ որ հաստատ է քարեղէնով:
Ուրեմն Լոնտոնի մէջ կ'ընդհանրացնեն թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա շատ լաւ բացած են զուրուրդները ձեռք առնելով Մոսկուայի եւ Միջին Արեւելքի մէջ, որպէս իր քաղաքական քաղաքական մը չփորձեն զգլի հարաւ, ի վնաս Թուրքիոյ եւ Իրանի, որովհետեւ ամէն պատճառ կայ վախճալու խորհրդային յարձակողականութիւնը մը, գարնամ: Գերմանիա Ռուսիոյ փոխ տուած է Տոքթ. Թոմը, գլխաւոր հեղինակը Չիկֆորտի դէմ, քննելու ռուսական ամբողջականութիւնը Թուրքիոյ եւ Իրանի սահմաններուն վրայ, իսկ այս վերջին պետութիւնները իրենց կողմէ միջոցներ ձեռք առած են, պաշտպանուելու համար Ս. Միտիլիանի յարձակումի դէմ:
Մոսկուայի կը հարցրեն «Նիւ Քրոնիկը»-ի թէ Ռուսիոյ հանրային կարծիքը զարթուած է Անգլիայի եւ Ֆրանսայի դէմ, կառավարութեան զրոյցումով եւ իր հարաւոր թէ այդ երկու երկրները պիտի յարձակուին Ռուսիոյ վրայ, Մոսկուայի Արեւելքի մէջ: Ազգայնական թերթին թղթակցը կ'ընդհանրացնէ թէ «գիտելով միջնորդութեան ուրուականը Ֆինլանտային փոխարկուած է Սեւ ծովու հարաւային կողմը»:
*** Գերմանական զործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սեւաստապոլէն հասած լուրերու համաձայն, խորհրդային նուաճումը մեծ ռազմավորութիւն կը կատարէ Սեւ ծովու մէջ: Ամէն տեսակ մարտանաւեր կը մասնակցեն այս ռազմավորութեան եւ անոնց 2)3) վերջերս շինուած նաւեր են: Մոսկուայի ռազմավորութեան հետ միասին կը կատարուին ծովային մարտակոչներու եւ օդանաւային վարժութիւնները:
*** Անգլիայի կը հետազոտեն փետրուար 22 թուականով — «Ազգին պաշտպանութեան օրէնք», որ զործարարութեան յանձնուցաւ երէկ, լիազօրութիւն կուտայ կառավարութեան տնօրինելու ճարտարադրութեան, հոս զարդրութեան, առեւտուրի, անհրաժեշտ նիւթերու արտադրիչ, շէնքերու արտադրիչ, երկէ մասնաւոր յանձնարարող մը կ'արձակուցաւ: Ի զործարարութիւն այս օրէնքին, երկէ մասնաւոր յանձնարարող մը կ'արձակուցաւ: Ինչպէս զուրուրդային վարչապետին եւ անդամակցութեամբ պաշտպանութեան, կ'մտախոյ, ազգ. տնտեսութեան, հոգաբարձական, առեւտրական եւ փոխադրութեանց նախարարներուն:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ուրիշ բեռներ ալ պիտի հասնին: Գերմանական «Փէթրոլ»-ը ընկերութիւնը վարձած է Գոնսթանցա յայտարար տրամադրելի շտեմարանները, միջերկու համար հում քարեղէնը:
*** «Տէլի Զէրլու»-ի Պուրէշի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ խորհրդային հում քարեղէի առաջին բեռը Գոնսթանցա հասաւ Բազուէն եւ պիտի դուրս փոխարկուի զերմանական զորքաներուն մէջ: Ո

Կարգադրություններ
Փնդանկան
Ճակատախոսություն

Փնդանկան գործողությունները կը մտնեն զճակատախոսության մեջ...

Ուրիշ առիթով, այս միջոցին է անհրաժեշտ...

Պետք է ընդունել թէ՛ սոցիալական պայտախոսությունը...

Այս գործողությունները կատարուած են...

Սոցիալական փոփոխութիւնները կատարուած են...

Կարգադրությունները գործող են, բայց սոցիալական արագափոխութիւնները...

Այս կարգադրականին մէջ մեծ դեր կը կատարէ...

Սոցիալական փոփոխութիւնները կատարուած են...

Գիտապարտեղի անհարկերու մասին

1914 — 1918 թվականներին պատերազմի ժամանակ...

Սոցիալական փոփոխութիւնները կատարուած են...

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

... 1 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», նամակով կը յայտարարէ...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

... 11 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», մենք այլ չենք...

մը արթնացնելու, իսկ մեր «Վարդապետ»-ը...

... 15 Փետրուար — Սիրիլի «Յառաջ», երբեք մենք...

Փոփոխութիւնները կատարուած են...

Չանկազան յուրեր օրուան դիպիւրու մասին

ԿԵԱՆՔԷՆԻ իր կարգադրութիւնները կատարուած են...

Չանկազան յուրեր օրուան դիպիւրու մասին

ԿԵԱՆՔԷՆԻ իր կարգադրութիւնները կատարուած են...

Չանկազան յուրեր օրուան դիպիւրու մասին

ԿԵԱՆՔԷՆԻ իր կարգադրութիւնները կատարուած են...

Cabinet PARMAC
28, Boulevard de STRASBOURG, PARIS (Xe)
Tél. Bot. 17 - 64
Imprimerie A - DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesse Paris (13)

HARATCH

(Fondé en 1925) - R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
60, rue de Valenciennes, Paris (11e)

Téléphone : COBelins 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Mtro : GOLBIAC)

ԱՌՏԱՆՈՐԳՆԵՐԻ ԳՐԱՆՈՒՅԵՐԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ

ՏԱՐԵՎԱՆ ՎԵՑԱՄԱՍԵՍԵՆ ԵՆԱՄՍԵՍԵՆ

Ձրանա և Գաղութներ ... 150 Փրանք
Անդրա և Իտալիա ... 265 Փրանք
Ուրիշ երկրներ ... 215 Փրանք

150 Փրանք 75 Փրանք 40 Փր.
265 Փրանք 140 Փրանք
215 Փրանք 110 Փրանք

Կ Ի Ր Ա Կ Ի

25

ՓԵՐՏԻՆՈՐ

DIMANCHE

25 Février

1940

Գ.Չ. ՏԱՐԻ - 16e Année No. 4282

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՏԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍՈՒՅԻՄ

ԵՐԿՐՈՒ ԻՍՍԷ

(ՔԱՆՑ ՄԵՉ ԱՂԻԿՆԵՐԻ)

Լեզուն ոսկեր չունի, կրտսերն է: Իսկ սպառնալի խոսքը: Մանուկն աչքի տակ կը տեսնի Երկրայի և Ամերիկայի լուսացնող ափերուն վրայ...

Անշուշտ պարզապես կան ուր մամուլը կը կորսնցնի իր ազատությունը, յարմարելով օրուան ըզզաբաղանդներուն: Այդ պարզապես մէկն է ներկայ պատերազմը, ուր ամէն ինչ ստորադասուած է պետական զերազոյն շահերուն:

Բայց, պետական շահերն են որ կը մոլորեցնեն շատ մը հրապարակապահներ, թղթակցներ, նոյնիսկ խմբագրապետներ և գրագետներ, ըսելով համար բաներ որոնք պարզապէս արհաւիր են պատրուկներ:

Փոռնոգրաֆիայի շարժումները մը, «Gringoire», փետրուար 1ի թիւին մէջ կը հրատարակէ իր աշխատակիցներէն մէկուն, Ռէմոն Ռեբուլի մէկ յօդուածը, «Պարանոցներ և դիւանագիտական խաղեր»: Վերջում Վերմանիոյ գնահատական ստորադասները, յօդուածազիրը սահեցուցած էր հետեւեալ քառյակները.

« Որովհետեւ, կամօքն Գերմանիոյ, Եւրոպայի և աշխարհի մէջ զարգանալու վրայ է զործանուողական շատ տարրերնակ, շատ բարբարոս ձեւ մը, որ կը կռուի հայրենական սակարկութիւն: Այդ ձեւն է անվիճելի արժէք ունեցող արարների մը դիրքը մարտի ուրիշ սպարանքով մը զոր ոչ մէկը կ'ուզէ, որովհետեւ քան չարքեր »:

Պարզե սեպեցնիք նամակ մը ուղղել յօդուածագիրին — որ նորեկ մը չէ լրագրական հրապարակին վրայ — բողոքելու համար այս բանասարկութեան դէմ:

Ըսինք ուրիշ բաներ ալ, և ի վերջոյ չեզոքեցնիք թէ այս նախատիւնը տեղի կ'ունենայ ճիշդ այն պահուն երբ մէկ միջին գոհարու մնացորդներուն դատարար կը կուտին իրենց Ֆրանսացի ընկերներուն հետ, Ֆրանսայի համար:

Անշուշտ պատասխանի մը անկեղծութեամբ չէր որ կատարեցինք այս պարտականութիւնը, այլ պարզապէս յիշեցնելու համար թէ աչքեր կան որ կը տեսնեն ու կը դատեն, որքան ալ անոր ըլլան, ներկայ պարզապետներն մէջ:

Անդին, Մ. Նահանգներուն մէջ, կեդրոնական օրկան մը, «Նիւ Եորք Թայմս», խմբագրականի մը մէջ պանծացնելով նոր Թուրքիան, կը յարտաբարբէ բարձրաձայն.

« Թուրքիան սկստիւնական թագաւորութիւններու կողքին իր դիրքը կը գրաւէ իրբեւ տիպար «բարի Եւրոպացի» մը, թէ և աշխարհագրականորէ դժուար թէ զինքը դատելի իրբեւ և երազանքի ազդ մը »:

Դժբախտաբար «Տիկին Անաստասիան» թիւոյ չի տար զրի անունը բուն իր բախանութիւնը, վիպարական կանչելով նոյն իսկ Եւրոպացիներն ու Ամերիկացիները: — Ե.

Նոր ձառեր գրախնամութեան դիմ

Երեւի, ժողովին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ շարունակուեցան հարցապահութիւնները գրաքննութեան, Տեղեկութեանց վարչութեան և քարոզչական կազմակերպութեան մասին: Այս անթիւ ալ ծանր քննադատութիւններ եղան, և որոշուեցաւ վիճարանութիւնները շարունակել երկուշաբթի օր:

Վիճարանութեան ընթացքին, Լէոն Պլոմ գրադատուցաւ թէ անցեալ օրուրբաթ Խոստած ձանն անգամ գրքերն էին, անվիճելի և ամերիկացի թղթապահներու հետադիմութեան մէջ: Ուրիշ մը զիտել տուաւ թէ գրաքննութեան ենթարկել են կառավարութեան Գեղին զիբէն արտատպուած կտորներ, կարտիսալ Վերտիէի մէկ յօդուածը, թէ մինչև պատերազմին վերջը յետաձգուած է Ժոսթ Սուրբէրի 4րդ գրքին հրատարակութիւնը: «Արիւթիտ Պոպանի թուղթերը», թէ ջնջուած են նոյնիսկ Աւետարանէն անուած խոսքեր եւայլն:

Կծու քննադատութիւններ եղան նաեւ անթիւի կազմակերպութեան և քարոզչութեան մասին, որոնք մէջ միտութեան զիբը կը պահէին: Երեւի անթիւն մէկը այս անթիւ անձնակալ ալ մեղադրեց Տեղեկութեանց վերատեսուչը, որպէս ժողովուրդի: Ի վերջոյ անշարժութեամբ մասնաւոր նախարարութիւն մը կամ փոխնախարարութիւն մը հաստատել, բայց հարցապարտութիւններ վերջացած չըլլալով, յետաձգուեցաւ:

Պ. Կիւրիլ Գեղեցեալ ՈՐԳԻ ուրբաթ օրուան դատարարութեան ատեն իր փաստարանին միջոցաւ յայտարարեց թէ ետ կ'անէ հօրը դէմ բացած դատը, ինչպէս կը գրեն Լոնտոնի թերթերը: Պ. Գ. Կիւրիլ Գեղեցեալի փաստարանն ալ այս անթիւն ըսաւ թէ այս դատը ողբերգութիւն մըն էր հօրը համար, որ 70 տարեկան է, բայց թէ ան ոչ չունի և դատական ծախք չի պահանջեր:

ԿԵՍԱՐԻԱՅԷՆ կը հետադրեն թէ վերջին երկուշաբթիէն մեծած են 120 հոգի, իսկ վերաւորները անելի մեծ թիւ մը կը կարգեն:

ՏՐԱՆՍԻԻ ԵՒ ԱՆԳԼՈՒՅԷՆ ընկերակազմական ներկայացուցիչները ժողովը դուրսեցնելով Փարիզի մէջ, որոշեցին միշտ միասին գործել և ապահովել պատերազմին յայթանակը: Բանակից ժողովրդագրապետութեանց յայտարարութիւնը կը նշանակէ տեւական խաղաղութիւն, հիմնուած արդարութեան և ազատ գործակալութեան վրայ, յարկերով բոլոր ժողովուրդներուն իրաւունքները: « ՏՕՆ ՔԱՐՍՈՍ », Շիլլէի նշանաւոր խաղը կը ներկայացուցէր Ամսթէրդամի մէջ, գերմանական թատերախումբի մը կողմէ, հովանաւորութեամբ գերման հելպպոստին: Երբ գերակատարը խօսքը բռնակալ Ֆիլիք Բ. ի ուղղելով կ'արարակէր, — «Որհնէր արդարութեան տուր մեզի, Տէր», բազմութեան մէջ լուսեցաւ սա կանչը: — «Ես եմ Գերմանիոյ մէջ»: Ներկայացուած խանդարուեցաւ և դատարարութիւնը միջամտելով ձերբակալեց 15 հոգի, որոնց մէջ կան նաեւ հակահիթլերական Գերմաններ:

(Լորեքո: շարունակութիւնը կարգալ Բ. Էթ)

ԻՆՉ Կ'ԱՆՏՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՉ

Ռուս զինուորներ Թուրքիա՝ փախած են

« Փառի Սուառ » կը գրէ թէ « Կովկասը կը խլորտի », ասանց սակայն յիշուելու իր լուրերուն արդիւրբ: Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը: —

Ռուսական զորքութիւնը կ'ընթէ թէ լուրջիկացած Գիւրտերը կ'ուզեն երթալ փրկել Իրաքի և Իրանի իրենց եղբայրները, թէ անոնք մինչև Պարսից ծոց պիտի խոյանան, հետեւաբար Ս. Միտիլինը պիտի կընայ ձեռք դնել Իրանի և Իրաքի զարկուններուն վրայ, յանուն քրտական խաչակրութեան մը: Այս է Սթալինի պատասխանը այն սպանուալիքին որ կը ճնշէ Բաղուրի վրայ:

Աստուածաշունչը կ'ընթէ Նոյի տապալը համազօգու: Արարատ լեռան վրայ, այսինքն քրտական երկրի արտին վրայ: (« Փառի Սուառ » նալ մոռցաւ աշխարհագրութիւնը, Հայաստանը չիօթելով Գիւրտիտանի հետ): Արարատի շրջան կ'երկարի մինչև Պարսից ծոց (?), այսպէս քրտական շրջան մը կ'ազմելով Թուրքիոյ, Իրանի և Իրաքի միջև: Բայց, Կարլ Մարքս անդունդ մը բացած է լուրջիկացած Գիւրտերուն և անոնց միջև: Որոնք հաւատարմը մնացած են իրենց ասանդական կազմակերպութեան: Այս ցեղակից եղբայրները դեռ նոյն լեզուն կը խօսին, բայց այլեւ իրար չեն հասկնար: Մուրճը և մանկազը կը բաժնեն զանոնք: Մանուանը որ, տեւական պալքար մըն ալ կը տիբէ Կովկասեան կամ լուրջիկացած Գիւրտերուն — « Սասանայապառ » — (Եղիտի) և միւս ցեղերուն միջև որոնք ջերմեռանդութիւն փարած են Մուհամմէտի կրօնին:

Գերման մասնազէտներու խորհուրդով, Սթալինը հրամայած է «սեպեցնել» Բաղուն (լուրերը մարել): Միւս կողմէ զանդուածային ձերբակալութիւններ կատարել կուտայ Վրաստանի, Հայաստանի և ամբողջ Կովկասի վրայ:

Եթէ Կովկասը կը խլորտի, կը նշանակէ թէ Սթալինը չէ որ կը վարէ: Կը թուի նոյն իսկ թէ ան կը խլորտի Սթալինի դէմ: Եւ ասովին անգամ չէ որ այդ խոս վայրը չըլլանք կը դատարարէ իր տէրերուն դէմ:

Գերման մասնազէտը, Տոթթ. Թոթթ, Զիլֆրիտի զին ճարտարապետը, որ վերջերս քննական պտույտ մը կատարեց Կովկասի մէջ, կ'առաջարկէ ամբողջութեամբ զիջ մը հաստատել ստիպողաբար, Թիֆլիսի և Բաղուրի պաշտպանութեան համար: Կովկասեան Զիլֆրիտի դիմ մը: Այս շինութեան համար անհրաժեշտ կը համարուի 500.000 բանուոր, ստիպողաբար հաւաքուած: Ուրեմն Սթալինի կարծեցեալ յարձակողական ուրիշ բան չէ եթէ ոչ անհրաժեշտ պաշտպանական մը: Այնպէս կը ձեւացնեն թէ կը սպանան Իրաքի, բայց, իրականին մէջ, կ'անպարտեն դիմ մը կատարուելու, հոն ապաստանելու համար:

« Լիօվոյ » քաղաքական զրոնկազիրը, Տիկին Ժընյիլի Թապուրի, կը գրէ թէ Պոլսէն հասած լուրերը կը հաստատեն որու զօրքին կեդրոնացումը Կովկասի մէջ, աւելցնելով թէ կարծիք բանակին վիճակը լաւ չէ այդ շրջանին մէջ: Վերջին թէ զօրքը կ'ազդուածուած է և ոչ գոհ: Վերջին հետեւեալ — զօրքի վայտ մը դատարար ըլլալով, թրքական սահմանը անցած է: Թրքական իշխանութիւնները անմիջապէս զինաթափ բրած են որու զինուորները և լուր տուած են խորհրդային իշխանութեանց թէ կրնան ետ անելու դատարարներուն զինքերը: Արդարեւ, թէ վերջը հեծկազուծը մը մտած է Թուրքիա, զինքերը անելու համար. բայց Ռուսաստան վերադարձած պահուն, հեծկազօրքին մեծ մասը որոշել է անձնատուր ըլլալ Թուրքիոյն, իրբեւ դէրըն:

Նոյն արդիւրբն համաձայն, Գերմանները մտահոգութեան մասնուած են, պաշարման խտացումը նախատեսելով Սեւ ծովու մէջ: «Եւ որովհետեւ որ եւ է վտանգութեան չունին Ռուսներուն վրայ եւ մանաւանդ զիտանով որ անոնք չեն ուղիւ գործել Դաշնակիցներուն դէմ, Երբ որ զիբու և հակօրոյն պաշտպանութեան ջոկատներ, մեղեմաւոր և դրահայտ զօրախումբեր, ինչպէս և կարելու օդատորմից մը: Ռուսները, պատասխանած ըլլալու համար Գերմանիոյ ստիպումներուն, ի խնդիր Սեւ ծովու պաշտպանութեան, զինուորներ կը կեդրոնացնեն, բայց ի՞նչ վիճակի մէջ...»: (Ցետոյ կը պատմէ դատարարութեան պատմութիւնը):

« Պոլսոյ «Ճիւղհուրի» լրագիրը, որ կիսապաշտօնական օրկան կը համարուի, Փետրուար 23 թուականի խմբագրականով մը կը գրէ թէ «Թուրքիա կրնայ սպասել որ պատերազմը տարածուի Մոսուրը Արեւելքի մէջ»: Եւ կ'աւելցնէ:

« Գաղտնիք չէ որ Ֆրանսացիները և Անգլիացիները այժմ պաշտպանութեան և յարձակողական ուժեր ունին Մոսուրը Արեւելքի մէջ և թէ այդ շրջանի բրիտանական ուժերը մօտեւր պիտի հասնաւորին Ֆրանսական ուժերուն »:

« Վաղարթ » ալ հետեւեալ կերպով կը բացատրէ ազգ. պաշտպանութեան օրէնքին անմիջական գործադրութեան պատճառները.

« Պատերազմը մեր դուռները հասած չէ տակաւին, բայց ոչ մէկը կըրնայ երաշխաւորել թէ թշնամութիւնները պիտի չսկսին վաղը »:

« Սեւ ծովու խորհրդային նաւատորմը Սեւաստափոլ վերադարձաւ, ուղղափորները լրացնելով: Մոսկուայի պաշտօնական ղեկոյցը «բոլորովին զոհացուցիչ» կը նկատէ արդիւրբ »:

Նոր պարլամենտի սուրբերու նախար

Նոր հրամանազիր մը, որ հրատարակուեցաւ պաշտօնակերպի շարքի օրուան թիւին մէջ, մէկ ամիս կ'երկարածէ տուրքերու յայտարարութեան պայմանաժամը: Ուրեմն յայտարարութիւնը պէտք է ընել մինչև 1940 մարտ 31: Այս պայմանաժամը մինչև ապրիլ 30 է այն առեւտրականներուն և գործարանատէրներուն համար որոնք հաշուակալութիւնը կը փակուի 1939 ղեկառութիւնին: Զինուորներուն համար պայմանաժամը երկարաձգուած է մինչև 1940 յունիս 30, որով անոնք պիտի կրնան օգտուիլ իրենց յառաջիկայ արձակուրդին, իրենց օրինական յայտարարութիւնը կատարելու համար:

Մտերն յօդուած մը պիտի հրատարակենք, լուսանկարով տուրքերու յայտարարութեան եղանակները:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ գերմանական մասին մէջ ընկող Ռուսները ուսական մասը պիտի փոխադրուին այս ամսու: Գործողութիւնները սկսան փետրուար 18ին և պիտի լրանան մարտ 1ին, համաձայն Վարչաւայի մէջ հրատարակուած յայտարարութեան մը: Գաղտնիքը պիտի կրնան միասին տանիլ իրենց արհեստին վերաբերեալ բոլոր գործիքները:

L'Activité du «Comité Franco-Armenien»

(Communiqué)

Comme suite à la démarche récemment faite auprès de M. Champetier de Ribes, Sous - Secrétaire d'Etat aux Affaires étrangères, relativement au statut des Arméniens en France, le «Comité Franco - Arménien» a été reçu le 12 Février, par S. E. M. Coulongre, Ambassadeur de France, Directeur du Cabinet du Président Daladier, Ministre des Affaires Etrangères, à qui M. Louis Marin, ancien Ministre, a présenté M.M. Tchobanian et Pachalian, Président et Secrétaire Général du «Comité Central des Réfugiés»; Khatissian, président de l'«Office des Réfugiés» et André Faillet, Délégué Général du «COMITÉ FRANCO - ARMÉNIEN».

Après un examen détaillé de la situation des Arméniens en France, au point de vue militaire, administratif et juridique, des propositions concrètes ont été exposées, tendant à ce que le titre et les prérogatives de Protégés Français leur soient reconnus par le gouvernement et à ce que les conséquences pratiques qui en découlent soient désormais appliquées par les différents ministères intéressés: Défense nationale, Justice, Intérieur, Travail.

Pour le «Comité Franco - Arménien» Le Délégué - Général: S. E. Monsieur Coulongre a réservé à André FAILLET.

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿԱՍ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՕԳԱՆԱԻՐ ՊԵՐԼԻՆԻ, ՓՐԱԿԱՅԻ ԵՒ ՎԻԷՆԱՅԻ ՎՐԱՅ

Երկէ հետեւեալ պաշտօնական ղեկոյցները հրատարակուեցան (177րդ օր). Զեկոյց թիւ 345, փետրուար 23, աստուտ. — Գիւրտեր հանգարտ անցաւ: Զեկոյց թիւ 346, իրիկուն. — Օղանաւային որոշ գործունէութիւն երկու կողմէն:

«Անգլիոյ օղանաւային նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ բրիտանական օղանաւերը յաջող թոնջներ կատարեցին Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Պոհմիոյ վրայ: Մասնազէտ մը կ'ընթէ թէ անգլիացի օղանաւերը այժմ գիտան Գերլինի բոլոր զաղտնիքները:

Այս հետազոտիչ արշաւները կատարուեցան ուրբաթ օղանաւերով: Թէ և մանրամասնութիւնները զաղտնի կը պահուին, բայց իրազեկներ կը հաւատան թէ օղանաւերը կարած են հարա միայն տարածութիւն, անը տեղ 20.000 ոտք բարձրութեամբ, ենթակայ սաստիկ ցուրտի և ստանձանիքի:

Անգլիական օղանաւերը Գերլինի վրայ թոռած էին 1939 հոկտեմբեր 2ին և 25ին, իսկ յունուար 12ին՝ Փրակայի և Վիէնայի վրայ, միայն թոռեցիկներ ցրուելով: Այս թոնջներուն շնորհիւ, երեւան հանուած են կառավարներու և շրջանաւոր շարժումները Գերմանիոյ ներքին շրջաններէն: Գերմանացիները կ'ապոյտ, մանիշակագոյն և նարմալագոյն շուրջով լուսարձակներ կը գործածեն, երեւան հանելու համար թշնամի օղանաւերուն շարժումները: Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ անգլիական օղանաւերը թոնջներ կատարած են Գերլին, Պերլին, Փոյոյոմի, Շեթիթի, Փոյոյոմի, Ֆրանսիոյ, Համպուրի, Պրէմի, Նիւրնպէրի և ուրիշ քաղաքներու վրայ: «ԶԿայ գերմանական շրջան մը որ վայելած չըլլայ մեր օղանաւերուն այցելութիւնը: Մասնաւորապէս Պերլինը, Փրակայի և Վիէնան լուսանկարուած են մեծ յաջողութեամբ:

Նոյն օրը գերմանական օղանաւերը արշաւ մը կատարեցին Անգլիոյ ծոց վերջերներուն վրայ, իրենց կրակը ուղղելով ստեւար. նաեւ թէ «Գոթիկ» վրայ (2500 թոն): Նաւապետ և օղանաւեր ստեւարուեցան, իսկ նաւը կըրցաւ նաւահանիստ վերադառնալ: Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ անգլիական օղանաւորէն մէկը վար անուած է: Իսկ Պերլինի ղեկոյցը կ'ընթէ չէլիկոլանտի վրայ թոռած անգլիական օղանաւերէն մէկը վար անուած է:

Գարձեալ նոյն օրը գերմանական օղանաւերը երեւանի Ֆրանսայի վրայ, աստիճան անգամ երկու, երկրորդ անգամ ինը, երրորդ անգամ եօթը հատ: Երբ օղանաւերը Ալլաւ կ'երթային, Ֆրանսական մարտիկները կրակ բանալով ետ մղեցին թշնամի օղանաւերը:

«Անգլիական օղանաւերը կը շարունակուին ամէն օր: Վերջին լուրերու համաձայն, կորուած են հինգ նաւեր և ս, երկուքը անգլիական, երեքը չեզոք, համարուած 12.267 թոն: Գերմանական ստեւարուած մը թորիլ արձակեց հրանոտական «Թարա» շրջանաւոր դէմ (4760 թոն), ասանց ազդարարութեան Սպանիոյ շրջաններէն մէջ: Երբեք հակա նաւատորմները փրկուեցան: Հոլանտական կառավարութիւնը ուղղին բողոքազիր մը ուղղեց Պերլին, զիտել տալով թէ շրջանաւոր ցորեն կը փոխադրուի Զոլանուս: Նոյն օրը գերմանական արձակուած օղանաւեր յարձակեցան երկու նորվեգիական նաւերու վրայ, Անգլիոյ քաղաք, մէկը ընկղմելով և միւսը հրկիւղելով: Անգլիական ընկերութիւն մը կ'արտուած էր նկատէ «Լէօ Տօրն» շրջանաւոր, 4330 թոն, որմէ լուր չկայ երեք շարքի վրայ: Կը կարծուի թէ նաւատորմներն ալ կորուած են: Կորուած կը համարուի նաեւ նորվեգիական նաւ մը, 1694 թոն, որ Նիւ Եորքէն մեկնած էր փետրուար 9ին Պերլին վրայ հարաւ համար, խոսն բեռով մը:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը որ

HARATCH

(Fondé en 1925) - R. C. Seine 376.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
61, Rue de Valenciennes, PARIS (13)

Téléphone : COBelins 15 - 70
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԿԱՐԿԱՆՈՒՄԻ) Métro : GOLBIAC

Table with subscription rates: 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր., 265 ֆրանք 140 ֆրանք, 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ՕՐԱՓՈՒՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

Յ.Չ. ՏԱՐԻ — 16e Année No. 4283

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՏԱԲԵԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ

27

ՓԵՑՐՈՒՄ
MARDI

27 Février
1940

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԻՆՆ ԿՄԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆՅՑ
ՄՕՏԱԽՈՐ ԱՐԵՆԻԵԼԻԻ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԵՋ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԵՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՒՐՈՊԱՆ
ՄԵՇԻ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻ (ՀԻՐՅԻՐ)

ՄԵՆՔ ԿԸ ԿՈՌԻՆԹ ԵՒ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ
ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ (ՉԷՐԱՊԵՆԸ)

Կովկասի մասին չըջած լուրերուն երկուքը հերքուցան 24 ժամ վերջը: Այսպէս, Անատոլիոյ գործակալութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ ամերիկեան թերթի մը հրատարակած այն լուրը թէ խորհրդային վաշտ մը Թուրքիան անցած է: Պարսկաստանի մէջ, որմէ արտասպանութիւն մենք ալ: Գարսիս, Քրքաս-կան կամավարութիւնը կը հերքէ Մոսկուայի մէջ չըջած այն զրոյցները թէ Թուրքիա 500.000 զինուոր կը զորոյցնուցանէ և ուստի սահմաններն իջնայ:

Լուսարանութիւններ կը պահանջուին Հայաստանի եւ Արտաստի մէջ կա-տարունակ զանգուածային ձերբակալութեան մասին, զոր հարգողքով էին Լոնտոնի թերթերը:

Եւ սակայն, Մոսկուայի Արեւելի ինդիկը միտ կը գրողեցնէ քաղաքական շրջանակները եւ միջազգային մամուլը: «Թան»ի թղթակիցը կը գրէ թէ Հոտի մէջ հետզհետէ աւելի կը համոզուին որ անմիջական մտանք չպատեար Գա-նուրեան աւազակները եւ Պարսկաստանը: Գերմանիոյ կենսական շահերն ալ կը պահանջեն որ խորհրդայինները անխախտ մտաց Պարսկաստանը մէջ, ուրիշ կը ստանայ իր քարեղէնը եւ պաշարին մէջ մասը: Ուստի Պերլին ամէն բան պիտի փորձէ, որպէսզի Մոսկուայի ուղղութիւնը հեռացնէ Պարսկաստանէն: Միւս կողմէ, Պարսկաստան Միութիւնը դորացած է եւ Ռուսներու ամբողջական չորսի մը չլինած:

Այս պատճառներով, Իտալիոյ ուղղութիւնը հեռացնուի աւելի կ'ուզ - դուրի դէպք Մոսկուայի Արեւելք, մասնաւորապէս արեւելեան Միջերկրական եւ Մուսկ (Երեւանի մասին): Իտալական թերթերը բարձրաթիւ յորուածներ կը հրատարակեն Արեւելքի ֆրանսական եւ անգլիական բանակներուն, ինչպէս եւ Թուրքիոյ զիջելու մասին, առանց սակայն ճշդելու Իտալիոյ կ'ըրբը:

Այսպէս, «Փոփոխ» տի «Թոս» մասնաւոր տեղեկագիր մը հրատարակած է Չոր. Վէկանի առաջնութեան մասին, ինչպէս կը պատմէ «Թան»: Իտալական թերթերը կարծիքով, մինչ անգլիացի եւ ֆրանսացի զինանախնները կը դոր-ծեն անկողանք, Չոր. Վէկան կը պատրաստէ իր զինուորական վարչի շարքե-րը, Արեւելքի պատերազմին համար: Երանտելով որ Գերմանիոյ երբեք միտք չունի որ եւ ձեռնարկ փորձելու Պարսկաստանը զէմ, միւս կողմէ, նկատելով որ ֆրանսական երբեք չի բանի Գերմանիոյ զէմ, Վէկան նպատակը դետին մը կը փնտէսէ, Ռուսները պատերազմելու անկախ լինելու մը մէջ զննելու հա-մար: Այս առթիւ ան կ'ուզէ անկախ զանգուածային զարկի հայրա-թուր Գերմանիոյ: Այս նպատակին համար, պէտք է մեծ արեւա-ծախարակութեան մէջ բաշտ մը միայն Թուրքիան, այլեւ Սասանական միւս ուխտակիցները (Իրան, Իրաք եւ Աֆղանիստան): Պէտք է նաեւ պատրուակ մը դառնէ, արդարացիութեամբ իր միջամտութիւնը Ռուսիոյ զէմ: Սակայն, փորձարկութեամբ սորված ենք թէ Անգլիոյ երբեք չունենիր, երբ ինչպէս կը վերաբերի պատրուակ մը գտնելու:

Այս առթիւ Իտալական թերթն ալ շատ նշանակալից կը դառնէ որ Թուրքիա զորազորութեան յանձնած է սղը. պաշտպանութեան բացառիկ օրէնքը:

«Թան»ի զինուորական աշխատակիցն ալ անուշադիկ կը հաստատէ այս տեսութիւնը: Երանտելով Ֆրանսիայի պատերազմներ, յորուածագիր միջոցներ կ'առաջարկէ, որպէսզի Գերմանիոյ զինուորական շահագործելու Կովկասի քարեղէնները եւ Ուրալի ջրերնները, ազատուին մեծաքանակ փոխադրու-թիւններ կատարելով Սեւ ծովու հիւսիսային ափերէն: Այդ միջոցներէն մէկն է զօգտուիլ այս շրջանի ուսական հիւսուածքին տկարութիւնէն, ջանալով խորտակել այն աղբյուրի փակցուած ձեղքերը որ երբեմն կը բաժնէին խոր-հրդային լուծին տակ ճնշուած պետութիւնները:

Բացարձակապէս չի կարողիր այս մանուածապատ պարբերութիւնը:

Ընկերակարական «Փոփոխ»-ի քաղաքական խորագիրն ալ կիրակի օրուան տեսութեան մէջ — ամբողջովին նուիրած Մոսկուայի Արեւելքի — տեղ մը կ'ընէ թէ Խ. Միութիւնը կը ջանայ օգտագործել Խ. Հայաստանի բանի մը ստանալի հազար Քիւրտեր, վարձակ զինուորներ ճարելու համար Իրաքի Քիւրտերուն մէջ որոնց թիւն է կէս միլիոն: Բայց ինչն ալ չի հաստատար այս ձեռնարկին յանդուրժեան, անկողնելով թէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսոյ ազգայնական միջոցներ ձեռք առած են եւ զարման կը վերջանայ Օլիւ - Մոսկու - Պաղատա կերպարանին, որ Պաղատաի զիծը կը միացնէ Պաղատա:

*** Անգլիացիներ կը հեռագրեն թէ նախարարական խորհուրդը կերակի օր ժողովը գումարեց, լման չորս ժամ, եւ կարեւոր որոշումներ տուաւ. ազգ-պաշտպանութեան մասին:

Չի հաստատուիր այն լուրը թէ պաշարման վիճակ յայտարարուած է Թուր-քիոյ մէջ:

ՁԻՆԱՆՏԱԿԱՆ ԶԱՎԱՏ

Վիպորի պարպուած եւ կրակի տուած

Վերջին լուրերը անպատ կ'երեւան Գերմանիայի համար: Չորսի մը համաձայն, Վիպորի (Վիպորի) քաղաքը պարպուած եւ կրակի տուած է: Այս քաղաքը շատոնց քանդուած էր, իրբեւ հետեւանք անընհատ որմ - բախտութիւններու: 70.000 բնակիչներէն մնացած էին միայն 10.000 հոգի: Ռուսները կը ջանան Մանիկոսի զիծը պաշարել Քոչիստու կողմերէն, ո-րոնց մարտկոցները կրակ կը տեղային մինչեւ վերջին պահուն: Ռուսական ղեկավարը երբորք անգամ հարգողեց թէ կարմիր զօրքը դրամ է այս կողմ-ները, որոնց ամբողջութեամբ կ'ընդունէ Մանիկոսի զիծն վրայ, արեւմտեան կողմէն, Գարեխի պարանոցին մէջ: Ֆրանսերը երկու ճակատ ունին այս շըր-ջանին մէջ, — մէկը՝ Վիպորիի ստուգեալ արեւմտեան կողմը, քաղաքին հարաւային - արեւելեան կողմը, միւսը՝ քան զիւրեմիսը զէպի հարաւ, Քոչիստու:

Կ'ըստի թէ Ռուսները 15.000 ընտիր զինուորներ փոխադրած են, Էսթո - նիային եւ Լեթոնիային:

Ֆրանսական ղեկավարի համաձայն, ալ թեւ կը զիմարէ մեծ յանդու-թեամբ: Առջև օր Ֆրանսական բանակը զիջք բռնած էր Վիպորիէն 10 մղոն հեռու: Կոնկրետ կը շարժուակուն 25 օրէ ի վեր: Նոյն աղբյուրին համաձայն Ռուսները շատ ծանր կորուստներ կրած են, եւ առ նուազ 17 հրատարակ քան-դուած են: Ուրբաթ օր երկու ջոկաններ թակարդ ինչով, հազար Ռուսեր պահանջուցան:

Մ. Նահանգներու նախագահին պատուիրակը հազիւ Եւրոպա հասած, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ վարչապետները նշանակալից ճառեր խօսեցան միւս-նոյն օրը, պնդելով իրենց տեսակետներուն վրայ:

Պ. Չէյմպրլէն խօսեցաւ Լոնտոնի քաղաքապետարանին մէջ, անգամ մը եւս պարզեց Գանակիցներուն պատերազմի նպատակները եւ հրաւիրեց միւս ազգերը մասնակցել նոր Եւրոպա մը հաստատուելու գործին: Բանախօսութեան ասան, Անգլիոյ ֆաշիզմները այս անգամ ալ սղղապէս չեն: «Հաշտութիւն կ'ուզենք, Մոսկուայի կ'ուզենք» (իրենց ստանդարտը): Ահաւասիկ ճառին հիմ - նական մասերը:

«Մենք կը կուտինք աշխարհի տիրապետութեան զէմ որուն կը ձգտի Գերմանիան, բայց չենք ուզիր կործանել ո եւ ի ժողովուրդը: Մենք կը կուտինք որպէսզի Եւրոպայի ազգերը ազգերն ազգայնութեան մէջ, փրկուելով իրենց անկախութեան բնարարման եւ իրենց ժողովուրդներու բնաջնջումի տեսա-կան տպաւորութիւնէն. բայց տիրապետութիւն չենք փնտէր մենք մեզի համար, ոչ ալ այդ ունինք ո եւ չ'մէկուն հողերուն: Մենք կը կուտինք դարձանելու համար այն անիրաւութիւնները զոր կատարեց Գերմանիան զատ ազգերու զէմ: Մենք կը կուտինք անհատական եւ կրօնական խղճի ազատութեան հա-մար: Մենք կը կուտինք հայրամանքին զէմ, ամէն ուր որ կընայ կատարել: Մենք կը կուտինք ջնջելու համար զինասպառ ոգին եւ սպառազինութեանց կուտուածը որոնք ազգատարացիներ Եւրոպան, մէջն ըլլալով Գերմանիան ալ: Այդ սղին ջնջելով միայն Եւրոպան պիտի կընայ պահպանութիւն ստանալ եւ եւրոպական ազգերը պիտի կընան փրկուիլ սնանկութենէ եւ կործանումէ: Ինչպէս կարելի է ձեռք բերել այս նպատակները: Նախ, պէտք է անկախու-թիւն ստանալ Ձեկներուն եւ Լեհերուն համար: Երկրորդ՝ մենք պէտք է ստա-նանք չօչափելի ազգայնութիւն մը՝ որ մեզ համոզէ թէ արուած բոլոր հա-ւաստիքները եւ խոստումները պիտի յարդուին: Գերմանիոյ ներկայ կատա-վարութեամբ կարելի չէ որ եւ չ'ապահովութիւն յուսով ապագային համար: Ձեկնապետութիւնը մինչեւ հիմա ձեռնարկուած, որովհետեւ ոչ մէկ երկիր պիտի հաւանի լքել իր ինքնապաշտպանութեան ուժերը: Գործիքն այն վայրն ունի թէ ուրիշներ զինութեամբ չ'ըլլալով, պիտի օգտուին իր անկարողութենէն: Վստա-հուսեան վերահաստատման համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութեան համար Գերմանիան իր շատ աւելին կընայ ընել քան ուրիշ ո եւ չ'ազգ, քանի որ ուրիշ ո եւ չ'ազգէ աւելին ըրած է զայն քանդելու համար, եւ երբ պատրաստ ըլլայ գոհացուցիչ ապացոյցներ տալու իր բարեկամեցողութեան մասին, պիտի տեսնէ որ ուրիշներն ալ պիտի ուզեն օգնել իրեն, բռնակու համար այն զժողովուրդները որ անիրաւութիւն են պատերազմին խորագրութե

Table with 3 columns: Subscription type, Duration, Price. Includes rates for 150, 75, and 40 Francs.

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳԱՂԱՔԱՂԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

Ժ.Չ. ՏԱՐԻ — 16e Année No. 4284

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՉՈՐԵՔՆԵՐԻ
28
ՓԵՏՈՒՄ
MERCREDI
28 Février
1940

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

Նախագան Բողոքի պատուիրակը Պետրի մեջ

Հայ գինուորներու նպատակներու խնդիրը

Մ. Նասանգներու նախագահին մասնաւոր պատուիրակը, Սըմբըր Ուէլը, երկուշաբթի օր Մուսոնիի ներկայանալով, անոր յանձնեց Պ. Բողոքի մասնաւոր մէկ նամակը, յետոյ խօսեցաւ իր պաշտօնի մասին: Տեսակցութիւնը տեսեց մէկ ժամէն աւելի եւ շատ սիրալիկ հանդամանք ունէր: Ամերիկեան պատուիրակը նոյն օրուան առտուն տեսակցած էր Կոմս Չիանոյի հետ: Ամէն բան դադարէր կը պահուի, բայց քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կը զգանային այն իրողութեան որ պատուիրակը որոշեց անմիջապէս Պետրի երթալ: Եւ այդպէս ալ ըլլաւ երէկ, երեքշաբթի, Հոսիէն ուղղակի Պետրի անցնելով, առանց ժրնէ հանդիպելու: Պաշտօնական զեկոյցն ալ աւելի քան մը շքերտ տեսակցութեան մասին, պարզապէս ծանուցանելով թէ ամերիկեան ներկայացուցիչը Պ. Բողոքի մէկ մասնաւոր նամակ յանձնեց Մուսոնիի: Իտալական կառավարութեան կիսապաշտօնական տեղեկատուն ծանուցանելով ամերիկեան պատուիրակին, զեկոյցին եւ Կոմս Չիանոյի երկար տեսակցութիւնը, կը զրէ թէ «զազախարներու լրիւ փոխանակութիւն մը տեղի ունեցաւ»: Հոսիէ ամերիկեան դիւանապետական շրջանակներուն մէջ ալ դրձայնեցի կը դռնէ տեսակցութեանց արդիւնքը: Հասանական է որ ամերիկեան պատուիրակը նոր տեսակցութիւն մը ունենայ Մուսոնիի հետ, վերաբարձած ատեն, բայց այս խնդիրը կախում ունի Պետրիի, Փարիզի եւ Լոնտոնի այցելութեանց արդիւնքին:

Իրազեկներու կարծիքով, ամերիկեան պատուիրակին այցելութեան հասանական արդիւնքները աւելի մեծ կ'երեւան քան կը նախատեսուէր: Բուն էլքը պիտի հասկցուի պատուիրակին Ամերիկա վերադառնալէն վերջը: Հոսիէ պաշտօնական շրջանակները լուսնիւ կը պահեն, բայց անոնց զիրքը այժմ աւելի բարեկամական է քան այն ատեն երբ նախագահ Բողոքի խաղաղութեան հոշ մը ուղղեց անցիկ դարան, եւ Իրազեկան կառավարութեանց:

Վատիկանի օրկանը կը զրէ թէ նախագահ Բողոքի աւելի պատահ ժամանակ մը չէր կրնար ընտրել, այս ձեռնարկը կատարելու համար: Պ. Մալլըրը Թէլլըր, Վատիկանի ամերիկեան ներկայացուցիչը, որ Հոսիէ հասած էր մասնաւոր պատուիրակին հետ, Պապին ներկայանալով յանձնեց իր պաշտօնագիրները: Ներկայացուցիչը ընդունեցաւ դեպքանական պատիւներով: Վատիկանի շրջանակներուն մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն կ'ընծայեն նախագահ Բողոքի նախաձեռնութեան:

Վատիկանի մէջ շատ յոյս չունին որ յաջողի հաշտութեան ձեռնարկը, հիմնուելով Պետրիի, Փարիզի եւ Լոնտոնի պապական նուիրակներէն հասած տեղեկագրերուն վրայ: Պետրիի պապական նուիրակին զեկոյցն ալ համարձակ էր, Գերմանիա պատրաստ էր դորձակցելու, եթէ Գահակիցները չիթելը ճանճան իրրեւ միակ պետը գերմանական պետութեան եւ Գերմանիոյ դրամաւ հողերը ընդունին իրրեւ կենսական մաս: Յետոյ, Գերմանիա կ'ուզէ որ դոճացնեն իր զաղթային պահանջները:

ՅԻՆԼԱՆՏԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

Երկու քաղաքներ պապում

Ֆիններ վերջնապէս լքեցին Բոյլխոստ կղզին, Ֆինլանտայի ծոցին մէջ, որ նոյեմբեր 30էն ի վեր կը զիմարդէր ուսական յարձակումներուն: Պաշտօնական զեկոյցը մանրամասնութիւններ չի հաղորդեր, բայց կը թուի թէ բերդապահ պիտուրները հետացած են սպահով, քաղաքը ստորու վրայ: Չիտուրները իրենց իրեն ձգած են ծանր թնդանութիւնը որոնք մեծ կարեւորութիւն ունենալով կարծիք դրքին:

Միւս կողմէ կը հաստատուի թէ կատարեալ աւերակոյտի մը վերածուած է Վիտորի (Վիտորի): Միայն սակաւաթիւ պահակախումբեր կը շըլին Ֆինլանտական մեծ քաղաքին աւերակներուն մէջ, որոնց վրայ խորհրդային օդանւորական մեծ թաղաքին աւերակները կրակ կը տեղան երկու ամիս ի վեր: Քաղաքին վերջին բնակիչները հետացան հանրակառուցող, բեռնակառուցող կամ ոտքով մնչպէս նաւակառու մը որ ամէնէն վերջը կը մեկնի իր խորտակուած ճանաչ, Վիտորիի քաղաքացիները զինուորական իշխանութեանց յանձնեց քաղաքին բաղալիները: Այնպէս անոնք կը պատմեն թէ թանձր ծուխեր կը բարձրանան քաղաքին աւերակներէն: Թուական ուսմանը կը պատ մտացած են միայն քաղաքացիական մասնաւորաբանը եւ քաղաքին կայարանը: Վիտորի շինուած էր 640 տարի առաջ:

Տեղական թերթերը կը զրեն թէ սպաննուած եւ մասնաւոր փոխ մը մէջ թողուած է ուսական 18րդ դարաւանի հրամանատարը, Զօր. Բոլիսով:

Ֆինները նոր զիծ մը կը կարմախեղան, դիւանապետութիւնը շարունակելու համար: Թուական յարձակումը այժմ ուղղուած է Մաննէհայմի երկրորդ գծին դէմ, որ աւելի զօրաւոր է: Այս երկրորդ գծին ետին կը գտնուի Երրորդ եւ Վիտորիէ անդին կան ուրիշ ամբողջութիւններ: Ֆինները կրնան Տորկաղաքէլ նահանջելու, զինուոր եւ ուղղանիւթ ինայիտի համար, բայց եթէ սպարապետութիւնը որոշէ կրնար շարունակել Վիտորիի ստիւն, հետեւանք նոյնքան ծանր կրնայ ըլլալ Թուանուան համար որքան Սուամա - Բամար Գահակիցները վրայ, ուր կ'ըսեն թէ 50.000 հողի կորստեցուցած են:

Փերթերը կը զրեն թէ խորհրդային կառավարութիւնը շարունակելու բարձր է շատ մը օգտաւնեքու, որոնց մէջ կը գտնուի 14 կիներ, «յաջող սարակոնութիւններ կատարած ըլլալով Ֆինլանտայի մէջ»:

Մ. Նասանգներու երեսի- ժողովի կ'ըտական մասնախումբին առաջարկուեցաւ 30 միլիոն տոյր փոխ տալ Ֆինլանտայի, զէնք եւ ուղղանիւթ դիւնու: Համար: Մասնախումբը մերժեց այս առաջարկը: Նախագէս 20 միլիոն տոյր տրամադրուած էր, պայմանաւ որ պատրաստակարար նպատակներու շարժածուի:

ՇՐՈՒԹԻՎԱՐՍԻ դաւանանին, Փոյ Ֆերտոնէի ձեռնուի մայրը խորապէս ազդուելով իր տղուն հայրենադաւորութեան յայտարարութեան, վաճաք մը քաշուեցաւ թուանը հետ: (Գաւաճանութեան յայտարարութիւնը փակցուած է բոլոր պաշտօնական հաստատութեանց պատերուն վրայ եւ բոլոր այն վայրերուն մէջ ուր ապրած է Ֆերտոնէ): Գաւաճանին կրնար ամուսնացած է ուրիշի մը հետ: Իր մեղաւորը, Օպրեյն, նոյնպէս ենթակայ է մահապատիւի, եթէ բնուի:

ՕՐԱՐՇԱԻ ԵՒ ԱՂԱՂԱՆԳ ՓԱՐԻԶԻ ՄԵՋ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցները հրատարակուեցան (180րդ օր) - Զեկոյց թիւ 351, փետրուար 26, առաւօտ - Յարաճուն գործունէութիւն յառաջապահ գործառնական ճակատի գնահատման մասերուն վրայ, Մողէլի եւ Մարի միջև:

Զեկոյց թիւ 352, իրիկուն - Օրը հանդարտ անցաւ ընդհանուր ճակատին վրայ:

Օրանուային գործունէութիւնը գրառուելու աճած է երկու օրէ ի վեր, օրը կայծակապէս ըլլալով: Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.40ին գերմանական օդանւոր իւրան փարիզեան շրջանին վրայ ընկաւ, բայց ետ մղուեցան հակաօդային մարտիչներու կրակով: Ժամը 8.55 - 9.42 ասպարհոյր հնչեց Ֆրանսայի հիւսիսային արեւմտեան շրջանին մէջ, իսկ արտուն ժամը 4.30ին Փարիզի մէջ, սեւեռով միջին 5.30: Կատարուեցան հակաօդային կրակները մայրաքաղաքին մէջ, ինչպէս Թիւրքիոյ մայրաքաղաքին:

Ֆրանսական օդանւորական ծառայութիւնը փութեւնով կատարեցին Գերմանիոյ մէջ: Միւս օրը արտուն զօնապետութիւնը զորքէին ցամաքի վրայ: Ճակատին հասած յուրերը կը հաստատուին թէ Գերմանները մասնաւոր կարեւորութիւն կ'ընծայեն Հոսիէի Կոմսի զօնապետութեան գլխաւոր զօնապետը: Ֆրանսական կարգ մը պաշտօնակազմները եւ հետազոտիչ գործառնական գերմանական գիծերուն մէջ մասն գնահատման կէտերէ: Թէեւ Գերմանները լայն գործունէութիւն կը ցուցնեն, բայց հետազոտութեան փորձերը կեղծուեցան էին: Մողէլի հովիտին արեւելեան եւ Մարի արեւմտեան շրջանին մէջ: Գերմանները չկրնան զերջան գերիներ իրենցիկ եւ անոնց կրակելու քաշուեցան, երբ Ֆրանսական զինուորները վրիժի քայլին: Բայց փնջակ կը հաստատուին տեղական թերթերը, ճակատի ալ թեւէն վրայ: Կրակներու եւ Լոթէլուրի միջև թշուառի աւելի մեծ գնահատութեանը գործիչը հրատարակները ուղղելով Ֆրանսական պրիւսերուն վրէժ: Վտի շրջաններուն մօտ: Գերմանական զօնապետ մը արշաւեց Գերմանական յառաջադիւզ գրիքներէն սեկուրի վրայ, սակայն ստիպուեցաւ նահանջել զինուորներու խաչածնէ կրակին տակ, ծանր կորուստներ կրելով: Գերմանական զօնապետը կ'ըսէ: Գերմանական զօնապետը կ'ըսէ: Գերմանական զօնապետը կ'ըսէ:

Նաեւ խորտակուեցաւ կը շարունակուի ամէն օր, երկու կողմէն ալ: Հիւսիսային Ատլանտիկի մէջ թորիքային ընկղմեցաւ անկղկական «Լոր Մէլան» շուկան: 1996 թին: Կրկնածր թէ թորիքային սուզանուն ալ ընկղմած է անկղկական մարտանաւի մը կողմէ, որ աղաւթը 35 նուազներ: Բնկործան է նաեւ անկղկական շարժիչը: Կորուսած կը համարուի նորիկեան նաւ մը, 1168 թն, որը յուր զիջ յունուար 20էն ի վեր: Այս նաւը անուր ընցած էր անձամբ նաւահանկատէ մը եւ Լորիկէ կ'ընթար: Բնկործան է շարունակական նաւ մը, 3887 թն: Հիւսիսային ծովուն մէջ, 30 նաւատարներով: Փրկուած են միայն 12 հոգի: Գերմանական շուկան մը, «Օրիզուպ», 4000 թն, իրենց անկղկական էր նորիկեան մէջ եւ կորուսած կը համարուի: Համապատասխան կորուսած են 8 նաւեր:

Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը տեղեկագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն պատերազմին սկիզբէն ինչեւ փետրուար 19 Գաշ նախկիններ եւ Հզոր պետութիւնները կորստեցան են 312 նաւեր, համապատասխան 1.065.129 թն: Կորուսութեան մը: Այս նաւերէն 14ը Ֆրանսական են (66.120 թն), 157ը անկղկական (390.419 թն), 141ը Հզոր (408.590 թն): Գերմանական զեկոյց մը Գահակիցներու եւ Հզորներու կորուստները կը հաշուէ 469 նաւ: 1.810.315 թն տարուածութեան:

Սեւ ծովու ռազմափարձերը եւ Թուրքիա

Թուրք մամուլը դան խոչընդոտութիւններ կ'ընէ Սեւ ծովու ռուսական վերջին ռազմափարձերու մասին: Հիւսիսային ճակատ «Եկնի Մապաճ» մէջ զիտակ կուտայ թէ վայրկեանը զէջ ընտրուած է այս ցոյցին համար, որ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ հակառակորդ տարրերուն կողմէ կը նկատուի ռուսական աղբարութիւն մը Թուրքիայի եւ կը յայտարարուի:

Սեւ ծովու ռազմափարձերը զինուորով Թուրք բանակին արժէքը եւ անկղկական ու Ֆրանսական տարմիչներուն անմիջական աջակցութիւնը, պիտի վարանէր աղբար յարձակում մը փորձել որ աղետալի ճակտոյնքի մը դատապարտուած է, անհամար եւ ուղղանիւթ ուժերու զիմաց:

Նճնճուտին Սաաակ ալ, որուն կարծիքներուն մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի, նոյն խնդիրը կը շարժէ «Կապաճ» մէջ, հարեանցի, բայց տեսակ մը արձանագրութեան: Իսկ «Սեւ թէլիկա» նոյնպէս կը դատապարտէ ուսական ռազմափարձերը, գիտել տալով թէ ան կը ձգուի պղտորել թուրքական ռուս յարաբերութիւնները եւ պատերազմը պայթեցնել Մոսուր Արեւելքի մէջ:

Փետրուար 20 թուականը խորագրակաւ մը, Հիւսիսային ճակատ կը ընէ հետեւեալ հարցը: «Պատերազմի պիտի խառնուի՞նք: Եւ պարզելով Թուրքիոյ զինուորական ուժը ու զինուորութիւնը Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, ուղղակի յարձակում մը հասանակտութիւն չի տեսներ:

«Սակայն անուղղակի պատերազմի ջրուտու հասանակտութիւնը չկայ: Մեր յանձնարարութիւնները խիստ որոն են: Թուրքիոյ հետ, եթէ ուղղակի յարձակում չեն թարգմանուի, չենք ստորադրած որ եւ յանձնարարութիւն որ կարենայ պատերազմի մղել մեզ: Եթէ Գերմանիա Պալատներու վրայ յարձակուի, այն ատեն մեզ ալ արեւմտեան ժողովրդապետութեանց շարքին իր դէմ մը պիտի տեսնէ, որովհետեւ այս յարձակումը ուղղակի մեզի դէմ կը նշանակէ: Առանց Պալատները կոտորուի կարելի չէ Իսթամբուլը գր: Պալատներուն անուարարութիւնը թողաւ ըլլալ եւ պարտուելու համար սպասել այնպիսի միատուութիւն մըն է, որմէ պիտի է Թուրքիա: Հետեւաբար, Թուրքիա միայն Պալատներու վրայ օտար արշաւանք մը սկսած ատեն պատերազմի պիտի մտնէ: Բայց Պալատները այնքան լաւ երաշխիքի տակ կը գտնուին որ, բոլոր դրամական ռազմափարձերը դեռ իրենց երեսակայական միջակին մէջ անհետանալու դատապարտուած են»:

(Լուրերն շարունակուի իր կարգով Բ. Էս)

Երեսփոխան եւ նախկին նախարար Պ. Մ. Մուսթէ, որ Հայ Գաղթի Կեդր. Յանձնաժողովի նախագահին խնդրանքով զիմու կատարած էր դատական նախարար Պ. Ժորժ Պոնէի, ի նպատակ տարազիւր Հայերու յուշադրի այն յօդուածին որ Ֆրանսական հպատակութեան հարցին կը վերաբերէ, նախարարին ստացած նոր նամակ մը: Ինչպէս կ'երեւայ, այս հարցը լուծման ճամբու մէջ է: Անուանիկ Պ. Պոնէի նամակին բովանդակութիւնը:

«Դուք իմ ուշադրութիւնս հրաւիրած էիք այն հայ հպատակներու մասին որոնք Ֆրանսական հպատակութեան խնդրագրիները ուղղած են իմ պաշտօնատան: Կը իտեթամ ձեզի տեղեկացնել թէ Աղլ. Պաշտպանութեան ու պատերազմական նախարար եւ վարչապետը 1940 յունուար 13ի շրջաբերաւ կանոնի եւ իմ դիւանատան 1940 յունուար 23ի շրջաբերակներով, այժմ դրօշի տակ գտնուող հայրենադարձները եւս պիտի օգտուին 1939 հոկտեմբեր 23ի միջնախարարական շրջաբերակներ տրամադրութիւններէն, որոնք Ֆրանսական հպատակութիւնը շնորհելու արագ ձեւ մը կը նախատեսեն: Ատիկէ դատ, բոլոր միւսներէն առնել նկատի կ'առնուին եւ քննութեան կ'ենթարկուին հպատակութեան խնդրանքները այն օտարականներուն, որոնք զինուորացու են: Այս որոշումները լիովին կը համապատասխանեն, Հայերու վերաբերմամբ, այն բաղձանքին զոր հաճած էիք ինձի հաղորդել ձեր գրութեանը»:

Լու Սիոնայի նպատակներուն

Լու Սիոնայի գործադրութիւնը թշուառութեան մասին «Յառաջ» ուղղուած թղթակցութիւնը յանձնել է Էնր. Franco-Armenien Կոմիտէին ուշադրութեան, մասնաւոր նամակով մը: Կոմիտէին ետնուող քարտուղարը, Պ. André Failet, նոյն օրն իսկ ստիպուեցաւ նամակ մը ուղղած է քաղաքացիա- երեսփոխան Պ. Պուրտի, եւ անձամբ ալ յայտարարեց մեր խմբագրին թէ պիտի հետապնդէ խնդիրը, ինչպէս ուրիշ հարցեր, դարձեալ «Յառաջ» միջոցաւ ներկայացուած:

Թիւրքերուն մը, այս առթիւ, ամէն անգամ որ զիմու կը կատարուի Յառաջի կամ ուրիշներու, անհրաժեշտ է խնդրագրիները գրել կարճ եւ փաստացի, անպակաս պարզի թուանջաններով եւ վաւերական իրողութիւններով:

ԳՐԱԳՆՈՒԹԵԱՆ եւ Տեղեկութեանց վարչութեան վիճարկութիւնները վերջացան երէկ, երեսփ. ժողովի մէջ: Կառավարութեան կողմէ ճնշողապատեթեանց պատասխանը փոխ - վարչապետը, Պ. Շոնթան:

ՄԱՍՆԱՌԹ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆՑ յատկաբար եւ զինուորութեան ազատած քաղաքացիներու մասին ստուգումները կը շարունակուին: Մինչեւ փետր. 20, իրրեւ անկանոն ճակատ փոխադրուած են 6900 հողի, իսկ ստուգումներու սկիզբն է ի վեր՝ 20.000 հողի:

ԿԱՐԳ ՄԸ ԿԱՌԱՍՈՒՄԻՐԵՐ Եւ Շնչուեցան, փետրուար 25էն սկսեալ, զիւրացնելու համար ապրանքներու փոխադրութիւնը: Հանրակառուի երթեկներն ալ պիտի կը ծառուի ամսամայս:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԳ ՄԱՍՅԱՅԻ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ Երբ կայարանները հասնին, երկու ձրի ստանալ պիտի տանան մեթրոյի համար, մէկը երթալու, միւսը վերադառնալու: Փարիզի պահակազօրքին զինուորները կրնան ձրի մեթրո նըստի, երբ առ նուազի 20 հողի են: Անհատ զինուորները պարտաւոր են վճարել երթեկները:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՐ ՄԵՌՈՒՄ Ֆրանսացի եւ դաշնակից զինուորները մշտնջենապէս պիտի թաղուին ապ. գերիզմանատաներուն մէջ, ձրի, համաձայն նոր հրամանագրի մը, որ հրատարակուեցաւ կիրակի օր:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ տնտեսական համաձայնութիւն մը կը զննեն առջի օր: Այս առթիւ տեղական թերթերը կը զրեն թէ ատեն մը ի վեր հետազոտուի կ'աճին երկու երկրներուն յարաբերութիւնները: Բազմաթիւ խաղաղ հողազօրքներ մտերմ Գերմանիա պիտի երթան: Ատիկէ առաջ 30.000 բանուորներ դաշած էին, բայց ժամանակ մը ի վեր Իտալիա վերադաճ գերք մը բռնած էր: Հիմա որ ներքին հասանակտութիւն յայտնած է, կը նշանակէ թէ յարաբերութիւնները աւելի սերտ հանգամանք ստացած են: Մտերմ Հոսիէ կը սպասուի գերմանական պատուիրակութիւն մը, դարձապէս համար երկու երկրներուն մշակոյթի կապերը:

ՎՐԱՅՈՒՄ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ պիտի չհանուին իրենց վարձած տուններէն կամ խանութներէն, համաձայն նոր օրինակի մը որ քուէարիւտեցաւ երեսփ. ժողովին կողմէ, փոփոխելով 1939 սեպտեմբեր 26ի օրէնքը: Օրէնագրի ճանճանաժողովին տեղեկագրերը այս առթիւ կը յայտարարէ: «Ո՛վ որ իր տունէն մեկնած է Ֆրանսայի ծառայելու համար, սպառ չէ ներգրութիւն կրէ, պատերազմի ամբողջ տեսչութեան ընթացքին, այն վայրերուն մէջ ուր կը դրամուէր վարձքով, զէնքի տակ անուսած ատեն»:

ՄՈՍԿՈՒՍԻՆ Կառավարութեան համաձայն, Ս. Միտիլները ամբողջութեամբ իսկ ցանց մը կը շինէ Գերմանիոյ սահմանադրութիւն վրայ, ի նախատեսութեան պապայ վտանգներու: Թուական Լեհաստանի բնակիչներէն հազարաւորներ կ'աշխատին այս շինութեանց մէջ: Ամբողջութեամբ պիտի սկսին Սեւ ծովու ավերակներ, եւ անցնելով Թուանիոյ հիւսիսային կողմէն, Կարպաթներէն, Լեհաստանէն, Լիթուանիայէն, քերելով Լեթոնիոյ եւ Էսթո

Հաներայական դաշնակցութիւն

(Բ. և վերջին մաս)

Երկրորդ դազափար: Միմտղելի և վասնաւոր պիտի ըլլար այժմէն սահմանային հարցեր զին վարչական Երրորդին համար: Չորրէն, այդ մասին, ըստ արդէն հակառակ: Ներկայիս բաժնուած չեն սակաւին խաղաթուղթները և մեծ չեն դերը թէ ո՞ր պետութիւնները դերը պիտի ընեն Անգլիոյ և Ֆրանսիայի կողմէն: Ուստի զգուշանալը արժէ մտրել ծախս հանել:

Չորրէն պատճառարարութիւններուն վրայ կ'ուղչի, իմ կարգին, աւելցնել երկու հատ եւս:

Ոչ ոք զիտէ թէ ինչ պիտի ընէ Գերմանիան: Ընթացիկ դերութեան տակ, անձանթ մըն է ան: Կրնայ թերեւս ըմբոսանալ այն մարդուն դէմ, որ զինք կ'անպատուէ իր սուսերով և մեթոսներով: Կրնայ, ընդհակառակ է, մինչև իր վերջնական կործանումը պահել, հաստատել ու համեմատել մտայն շնորհակցութեամբ: Երբ թունդը ինչպէս այն Գերմանիոյ հետ, որ իւրացուցած է մարդկութեան միասնակար վարդապետութիւնը:

Միւս կողմէ, սահմաններ դիմելով չէ որ վարը կարելի պիտի ըլլայ ըստ անոնց ըրտրութիւն և ապահովութիւն: Ենթադրելով ինչպէս թէ ան ոչ ինչորքան է, ոչ ալ կարելի, որ Գերմանիան բաժանուած ըլլայ, բարձրիկ փոքր պետութիւններու վերածուած: Ոչինչ կրնայ տարբերել, որ այդ պետութիւնները, արտաստիկն, քան կամ երեսուն տարիէն, չմիանան իրարու նոր դրոճիչ մը կողմ: Չէ՞ որ չկրնայ արդէն հանդիսանալ Աւստրիոյ կցումին, ոչ ալ Չեխոսլովակիոյ իւրացումին: Անիկ եւս պիտի չկարենան արդէն հանդիսանալ, խաղաթուղթներէ քան տարի վերջ, Պալատիոյ և Փրուսիոյ միասնութիւն, և ասիկա շատ ընկալն է:

Երրորդ խաղաթուղթն է աւելցնել Գերմանիան դաշնակցութեան պարտքը: Այդ ուղղութեամբ՝ կը ներկայացնենք մեր երրորդ դազափարը:

Երրորդ դազափար: Կողմէ կարողանալ համադաշնակցութեան մը: Որ կողմն ալ դառնալ, պիտի ստիպուիք ընդունել որ ան հրաժեշտ է հիմնել համաեւրոպական կազմակերպութիւն մը, որ ամէն ազգի շնորհէ իր պահանջները: Պէտք է, այդ ուղղութեամբ, ուսումնասիրութիւններ կատարել և ծրագրել ներք կողմի Եւրոպայի քաղաքական, վարչական, իրաւական, նոյնիսկ զինուորական վերակազմութեան նպատակով: Համաեւրոպական դաշնակցութեան դազափարը թափանցած է ներկայիս, անդիւստրիոյ ժողովուրդին մէջ: Այդ դազափարը ընդունուած է անգլիացի պետական մարդիկ կողմէ: Ամերիկացիներն ալ հաշտ աչքով կը դիտեն: Հարկ կ'ալ ըսելու որ դա զափարը Փրանսական է արդէն:

Ինչի պիտի ըսեն. «Բայց Պրանսի ճիշդը ծախողեցան»: Ճիշդ է: Ասիկա պատճառ մըն է, սակայն, որ վերստին ձեռք չգրանուի այդ ծրագրին, թարմացնելու և յորացնելու նպատակով:

Պրանսի ճիշդը ծախողեցան, ուրովհետեւ պետութիւնները չուզեցին հրաժարել իրենց գերիշխանութեան մէկ փշրանքին: Ամէն պետութիւն ուզեց անկախ մնալ իր որոշումներուն և կամքին մէջ: Եւ սակայն պէտք է դատ առնել փորձառութեան: Հարկ է այլեւս նախընտրութիւն մը ընել, կամ իարիլ բացարձակ և ամբողջական գերիշխանութեան հիցնած տեսակէտին, կամ հետապնդել ապահովութիւնը: Ինչպէս որ սահմանադրական իրաւունքին և ներքին քաղաքականութեան համար հարց է կէտ մը դառնել, ուր կարելի ըլլայ հաշտանցնել անհատական ազատութիւնը և իրաւունքը ազգային կարգապահութեան անհրաժեշտութեան հետ: Պրոպագանդիստները և իրաւունքը ազգային կարգապահութեան անհրաժեշտութեան հետ, նոյնպէս ալ միջազգային իրաւունքին և միջազգային քաղաքականութեան համար հարց է դառնել կէտ մը, ուր կարելի ըլլայ հաշտանցնել ազգային ազատութիւնները Եւրոպայի կարգապահութեան անհրաժեշտութեան հետ: Պրոպագանդիստները և իրաւունքը ազգային կարգապահութեան հետ, նոյնպէս ալ միջազգային իրաւունքին և միջազգային քաղաքականութեան համար հարց է դառնել կէտ մը, ուր կարելի ըլլայ հաշտանցնել ազգային ազատութիւնները Եւրոպայի կարգապահութեան անհրաժեշտութեան հետ:

Փոլ Ռէնո կ'ըսէր վերջերս թէ Գալիսիացիները, իրեն հակադրուած թիւն «ամբողջական պատրուով» տարազին, զոր հրապարակ նետեց շիթիչը, պէտք է դրոճածին տարազներ «ամբողջական խաղաթուղթն» համար: Պէտք է որ Գալիսիացիները այնպիսին անդադրու, չէզոքներուն հետ, բոլոր բարեմիտ մարդիկ հետ միասնաբար, դանկու համար այդ տարազը:

Փիլի Գոթ

Franco-Armenien Կոմիտէի գործերը

Փրանսիական կոմիտէն ալ իր փութեամբ կը շարունակէ իր կարգապահական աշխատանքները: Իր հիմնական նպատակները և աշխատանքները ներկայացուած ըլլալով «Յառաջ» մէջ, հանրութիւնը պարտաւոր է դրոճածին օգնել, անկախ մտազնայնութեամբ և նիւթական օժանդակութեամբ:

Կոմիտէի վարչութիւնը, Փրանսացի և հայ, արդէն իսկ յաջողած է իր շուրջը ստեղծել լայն վտանգութիւն և համակարգ: Մեր պարտքն է ընդլայնել այդ յաջողութիւնը Փրանսացի և հայ խաւերուն մէջ, օգտուելով կոմիտէի ընդհ. նախադաս Պ. Louis Marinի անխնայ ջանքերով և ընդհանուր քարտուղար Պ. André Faillietի եւսնողուն գործունէութեան:

Կոմիտէի վարչութիւնը սակէ աւել ժողովի հրաւրած էր դաշնակցական հասանքներու և խաւերու պատկանող հայրենակիցները, ընդ 40 հոգի, հանգամանորէն ստեղծ պարզելով իր ծրագրին ու ձեռնարկները: Այդ առթիւ, ինչպէս անիկ վերջը բուսական թիւով նոր անդամներ արձանագրուեցան:

Եւրոպայի վարչութիւնը նորէն ժողովի հրաւրած էր Պրոպագանդիստները և ներկայիս անդամները, ծանօթ

հայրենակիցներ և մամուլի ներկայացուցիչները: Ընդհ. քարտուղար Պ. Անտոն Գալի և ևս պրոպագանդիստները նախադաս Պ. Սադրեան ևս պարզելով հուսալքութիւն նպատակը, հարգեցին շահեկան տեղը կոմիտէին: Ժողովը որոշեց մարտի երկրորդ կեսուն կազմակերպել թէլեգրամներ մը, Փրանսացի և հայ հիւրերով: Այս առթիւ տեղի պիտի ունենան զրոյցներ, դեղարուումներ քաժիտով մը:

Այս ձեռնարկի հիմնական նպատակն է ընդլայնել փոխադարձ ծանօթութեան շրջանակը: Անմիջապէս կազմակերպ կարգապահ յանձնարարութեամբ մը, ձեռնարկը իրականացնելու համար: Որոշուեցաւ աւելի վերջը կազմակերպել մեծ երեկոյթ մը:

Որոշուեցաւ մասնաւոր թոշակելով մը պարզել կոմիտէի նպատակը և զրկել մեր հայրենակիցներուն, որ պէտքը անդամագրուին: Պրոպագանդիստները արդէն նոյնպէս ևս լուսնային կարգապահութեան հետ, նոյնպէս ալ միջազգային իրաւունքին և միջազգային քաղաքականութեան համար հարց է դառնել կէտ մը, ուր կարելի ըլլայ հաշտանցնել ազգային ազատութիւնները Եւրոպայի կարգապահութեան անհրաժեշտութեան հետ: Պրոպագանդիստները և իրաւունքը ազգային կարգապահութեան հետ, նոյնպէս ալ միջազգային իրաւունքին և միջազգային քաղաքականութեան համար հարց է դառնել կէտ մը, ուր կարելի ըլլայ հաշտանցնել ազգային ազատութիւնները Եւրոպայի կարգապահութեան անհրաժեշտութեան հետ:

Ընդհանուր քարտուղարութիւնը կոմիտէի մասնաւոր շնորհակցութեան թիւնը յայտնեց իրականացնել վարչական, որոնք մասնաւոր դրամ անհատի մը տրամադրած են, ուր պիտի փոխադրուի կոմիտէն, այս շարքի թիւն և որ բաց պիտի ըլլայ ամէն օր (8 Rue Bossuet):

Ժողովը կը աշխատանքները ասարակ ընդհանուր գործունէութեան մէջ:

Բաժնուէլ ստալ, Պ. Ա. Գալի կրկին կոչ ըրաւ բոլոր ներկաներուն, մասնաւորաբար մամուլի ներկայացուցիչներուն, որպէսզի տեղեկութիւններ հաղորդեն հայրենակցի կողմէն և ներկայիս մամուլի, ինչպէս և ամէն լուծելի խնդիրները:

Այս առթիւ յայտնեց թէ «Յառաջ» կողմէ իրեն հաղորդուած ըլլալով և՛ Սիւրիայի և՛ Պալատիոյ գործադրանքները տարազելով, ինք մասնաւոր նամակ մը գրած է այս առթիւ շրջանի քաղաքացիներին և ներկայիս Պ. Ֆ. Պոլսոնի (նախկին նախադաս Երեսմէ Ժողովի), ինչպէսզի անոր միջամտութեամբ: Հիմա որ մեր Փրանսացի բարեկամները եւսնողով զորի լծուած են, մեր շահերուն պաշտպանութեան համար, հարկ է կրկնապէս ապացուցանել թէ կը դաժանաբար իրենց ճիշդը և ևս լայնօրէն տրամադրենք մեր սերունդ գործակցութիւնը: — Լ.

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՍԱՐ

Պէտք է հայրենակից մը 50 Փրանսացի կը տրամադրէ, «Յառաջ» զրկելու համար հայ զինուորներու:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒԻ

Ռոտուժոցի Ռաշիկ Կառավարեան, հօրը անուր՝ Յակոբ, մայրը՝ Մելիքի, որ կը դառնուի Պոլսոյ: Փրանսական ըլլալով, քանի մը տարի է վեր կը բնակուի Մարսէյ: Գիտցողներէն կը խնդրուի հասցին հաղորդել Պ. Արաքի Արաքեանի, 5 Rue Smeului, Bucarest (Roumanie):

Մօր մը ինկուրսիք

Գրեք կը սիրեմ, գրել չեմ գիտեր: Զմեռ է, ցուրտ է, մեր զինուոր արդարեւ կը մնայ, յարկը տեղիները և օրիորդներ, օգնենք ինչով որ կրնանք: Եթէ չենք կրնար դրամ տրամադրել, օգնենք մեր աշխատանքով — հիւանդ տարակի դուշմանը, լանջապահ, մընոց, ձեռնոց, որպէսզի մեր զինուորները չնկուրի ցուրտէն:

Ես 62 տարեկամ եմ, իմ հաշիւով: Տարաբարութեան ծանրանքուն վրայ պարտք կատարած ըլլալ կը կարճէի, այս նոր պատերազմին հետ նորէն ոտքի ելայ, դաջի կեղեցիք տեսայ փրանսիական տեղիները որ կ'աշխատին, դո՛ւստըստ մալով արձակուող ստացած զինուորներուն:

Ան ձեռք իրախուսի օրինակ մը — եթէր տարեկան նազնիկ Գեղամ Տնտեսան, վերջերս վարձարուած քաղ զինուոր երտուող Տընկոյեանի երթոր պղծիկը, որ վրդոց կը հիւսէ, նուիրելու համար հայ քաղ զինուորի մը:

Ան 4 տարեկան Աստիւր, խուլ և համար: Մայրը, Ենթադրել Այապարեան, և հայրը, Մարտիրոս կը դուրսանայ իր վրայ:

Գորախո հրեշտակը ոչ կը լսէ, ոչ ալ կրնայ խօսիլ: Մտէն դիտարկելով ընտանիքին վիճակը, պարտք սեպեցի հրապարակաւ կոչ մը ուղղել մեր հարուստներուն, հարկադր օր մը, հայ զինուորին համար վրդոց հիւսող փոքրիկ Աստիւրին լեզու տալու համար, որքան կարելի է զիտուեցան հրաշքով:

Միջոցապէս դժբախտ Աստիւրը հոգեւոր ծնողի մը պէտք ունի: Պիտի չգտնուի՞ բարի Մամարացի մը ...

Տիկին Տէլիքիմէնեան

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԵՆ

ՅՈՒԹՊՈՒՄ ԵՒ ԱԼ ...

... 24 Փետր — Սիւրիլի «Յառաջ», Հինգշաբթի 22 փետրուար, կէս օրէն վերջ ժամը 2ին տեղի ունեցաւ Փոթիպոլի մըցում մը ձախարի վրայ R. A. F անդլական Ա. խումբը, Փրանսական 402 D. C. Ա. խումբին դէմ: Ներկայ էր հոծ բազմութիւն մը: Օղբ ցուրտ էր, քանիչիկ արեւ մը կար, սակայն դաշու ցեխոտ էր: Դատաւարն էր Sergeant Sahib:

Անգլիական խումբը բերդապահ չուներ: Դատաւորը որոշեց զիս նշանակել: Անգլիացիները լսելով անուն սկսան անկլիկէն բառեր գործածել, «Armenian boy» են:

Կերպարան խաղը սկսաւ, առաջին խաղաքատին պէտք էր որ 402 D. C. Ա. սուսնայն երկու կողմ նշանակէր, բայց անգլիական վերջապահ զինուորացուր ուժ մը ներկայացնելով, անկարելի դարձաւ: Եւ առաջին կը սակարկ վերջացաւ 0 — 0: Տարբ վայրեան դաշարէ վերջ, երկրորդ կիրախաղը սկսաւ, աւելի զիտուրկ խաղաթուղթներու R. A. F. կողմէ, և շուրջ ծախահարութեանց արձանացան Անգլիացիները: Քստան վայրեան վերջ 402 D. C. Ա. կը վերջապահ զինուորացուր յաղապահ Անգլիացիները, դատաւոր փնտարի սուսնայն: Անգլիացիները — Հըլլօ՞ րոյ՞, Արմիլիմ րոյ՞ պատուով, ուղեցին որ

փնտարին ևս քանի: Ստիպուեցայ որ: Որով R. A. F. 1 — D. C. A. 0: Կուրս քաշել: Անգլիացիները — good, good, boy ըսելով ձեռք թօթ վեցան, սկսան W. M. ի սիւթով խաղալ և կը լսուի գործածել: Ուրջ վերջնային 3 վայրեան ստալ 402 D. C. Ա. ի միւսնայն վերջապահ զինուորացուր միւսնայն անգլիական կեղծոյնի յաղապահ: Դատաւորը 2րդ փնտարի մը ևս սուսնայն: Մինչ Անգլիացիները դարձեալ «Հալլօ», Արմիլիմը կը կանչէին և Փրանսացի զինուորները (Ժողովուրդ) «այլ, Արմ — նիկէ» կը պոռային, սկսայ քաշել փնտարի, և շահել ստալին նշանակ — Չիլիմիլիբան

ՏՈՒԻՏԻ զինուորական շրջանակներուն մէջ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն Ս. Միտիլան գաղտնի ծրագրերը: Գերմանական թիւթիկը չեն ծածկեր թէ Գերմանիոյ զինուորական շրջանակները հոգեւոր մասնաւորապէս աչք տնկած են Կոթիպոլի վրայ, — չուստանան մեծ կողի մը հարստային Շուէտի դիմաց: Այս կողմի ձեռք անցնելով, Ռուսաստան զերտալուցութիւն պիտի վարեն հարստային Պալատիկի մէջ:

ՀՈՒՍԱՏԱՅԻ արդ. պաշտպանութեան համար 40 միլիոն ֆրանկ (մօտ մէկ միլիոն Փրանս) տրամադրուեցաւ: Այս դուստրին 24ուկէս միլիոն ֆրանկը պիտի յատկացուի օդանաւային պաշտպանութեան, 13 միլիոն հետազոտի և հետապնդիչ օդանաւը զննելու, 1.600.000 շուստորին են: Հոստանալով մեծ է ամէն զնով պաշտպանի իր չէզոքութիւնը, որու դէմ ալ լայն: Վերջերս օտար թիւթիկները այցելած ըլլալով Հոլանտա, կը գրեն թէ երկրին պաշտպանութեան միջոցները շատ դժուար են: Հաղաբար զինուորները և քաղաքացիները աշխատած են ամէնէն արդիական միջոցներով, նոր ամբողջութիւններ չեն ձեռնարկ: Որոշուեցան կան որ զերթէ անյաղթել են: Իւրաքանչիւր ամբողջութիւն իր կարգին պաշտպանուած է շարք մը զինուորացիները կրնան արժանութիւններ կրնան ուղղուիլ մէկ զինուորական մէջ, կամ ուրիշները կրնան արժանութիւն քանի մը վայրեանները:

ԴԱՆՈՒԻԻ ստերը պալատիկներու փորձ մը կատարուեցաւ օդանաւային ամբողջութեան և ականներով, բայց անյաղ: Միւսին փոքր ծախի բացուեցան ստերուն վրայ: Գերմանիա ամէն միջոց կը փորձէ ժամանակին ստալ ստոյններին աղտակելու զետր, որպէսզի կարենայ քարիւղ և պաշար փոխադրել Ռուսաստանին:

ՈՍՏԻՆԱՆԱՆ վերաբնակչութեան գործունէութեան մասին հրատարակուած տեղեկագիր մը համաձայն, 1936ին 370.701 օտարականներ կը բնակէին Սէն Կանսանցի մէջ, 1937ին՝ 412.942, իսկ 1938ին՝ 438.688: Այս վերջին թիւն 166.999 հոգի մասնաւոր գործ մը չունէին, 9999 արդատ սպարտկներ, 34.095 պաշտաններ, 5224 արհեստագործներ, 28.058 մանուկներ են: Նոյն թուականին (1938) 2100 օտարականներ ձերբակալուած և զատի յանձնուած են, 8813 օտարականներ կը զրկուած, 1465 հոգի վարարուած, 1205 հոգի մայրաքաղաքէն հեռացուած: Հաղապահութեան զինուոր կատարած էին 12.250 օտարականներ, որոնց 342 Զպիւր, 1645 Ռուսեր, միացուել Լեհեր, Իտալացիներ, Ռուսաստանցիներ (558) Գերմաններ, Պիլիք են:

ՄՈՒԿՈՒՅԻՆ հասած լուրերու համաձայն, Կոմիտէները, որուն անդամներուն թիւը հնարապատկառ է, որոշեց զարգացական մեծ գործունէութեան մը ձեռնարկել Անգլիոյ, Սիւստիական երկրները, Փրանսայի և թուրքի մէջ: Լոստոնի և Փարիզի թիւթիկները հաղորդելով այս լուրը, կ'ուսուցնեն թէ մեծ դուստրներ պիտի գրկուին այդ երկրները: Համաձայն օրոճակալներուն:

ՄԱՍՈՒՅԻՆ ԺԱՄԸ մէկ ժամ ևս կիրաբաճելու ստալարի մը ներկայացուցան և կիրաբաճութեան և կազմ սպարտիկները, ինչպիսիք են համար: Այդ ստալարին համաձայն, երկրորդ ամառային ժամը կրնայ հաստատուիլ արդի 145ն սպարտեր 15:

ԱՉԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՍՈՒՄ 5րդ շարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի մարտ 10ին, Շէրպոլիկի մէջ:

ԳԻՂՈՒԻ մէջ լոյսար մարտիկը հրաման տրուեցաւ խորհրդային իշխանութեանց կողմէ: Նոյն հրահանգը տրուած է նաեւ Մուսուրի մասին, որ Սառուցալ Ուլիստոսի զինուոր նախահանգիստն է, Ֆիլիպանական սահմանին մօտ և որուն կը սպանան անգլիական մարտասաւոր:

Միւս նահանգային ժողովին նախապահը, Պ. Պոս, նամակ մը ուղղելով Պ. Տարաթիկի, կատարութեան ուղարկութիւնը կը հրահարէ սպարտուսի յարձան սպարտեան և փարիզեան շրջանի պարենուորման դժուարութեանց մասին:

ՊԱՄԱՅԻՆ վերջին պատկերովին մէջ սպանուած են 70.000 արդայական զինուորներ, իսկ հիւանդութեան մեռած՝ 70.000 հոգի, համաձայն պաշտոնական յարաբարութեան մը:

ՊԱՆՏԱՏ հասած են անգլիացի ծարարաբաղտներ, պիտուներ կատարելու համար Իրաքի քարիւղարեր շրջաններուն մէջ: Յետոյ պիտի երթան Իրան, միւսնայն նպատակով:

Չանագանի լուրեր օրուան դէպքերու մասին

ՊՈՒԿՈՒՅԻՆ թագաւոր խորհրդարանին բացման առթիւ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց, չեմ ծափերու մէջ: «Պուկարիա անխոտոր պիտի շարունակէ իր խաղաթուղթներ և չէզոքութեան քաղաքականութիւնը: Կատարութեան իր փոփոխութիւնը երբեք պիտի չփոխէ Պուկարիային ընդին և արտաքին քաղաքականութիւնը»: Գահաճառը մասնաւորապէս կը յիշէ թէ յարաբարութիւնները շատ լաւ են թուրքիոյ և եւրոպայի միջև:

ԱՎԱՍԻՉ ԵՒ ԱՍՏՈ, հանրապետական Սպանիոյ արտաքին նախարարը, որ այժմ Մեքսիկո կը գտնուի, երեք ամիս քանտարկութեան և հարիւր Փրոտոպոլի դատարարութեանց: Փրանսական դատարանի մը կողմէ, պաշտոնապէս Փրանսա մտած ըլլալով: Կինն ալ դատապարտուեցաւ մէկ ամիս քան ստալութեան և հարիւր Փրանս տուգանքի, միւսնայն ամբաստանութեամբ:

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ նոր ցանց մը երեսուն հանուցաւ Հոլանտայի մէջ և ձերբակալուեցան երեք հոգի, ինչի քարձրացնելով ամբաստանութիւններ թիւն: Կըսուի թէ լրեսնական ցանցը ճիշդը հաստատած է Հոլանտայի բոլոր նահահանգիտաններուն մէջ, տեղեկութիւններ հաղորդելու համար Գերմանիոյ նաւային երթուակներու մասին:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ քարիւղ աւելի մեծ քանակութեամբ ստանալու համար Գերմանիա արտաքին ճիւղի կը թափէ: Մտեր Գերմանիոյ քարիւղի նոր դատարան մը պիտի շինեն Ռուսաստանի մէջ, 1.600.000 տոլար արժողութեամբ: Միւս կողմէ կը հաստատեն թէ Գերմանիա 200.000 տոլար պիտի ծախէ,

